

Kulturno-turistički centar, Kuna

Tomelić, Emanuela

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

University of Split, Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy / Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:123:596929>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

[FCEAG Repository - Repository of the Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy, University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Svečilište u Splitu_ FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE
Diplomski sveučilišni studij arhitekture
AK.GOD. 2017./ 2018. _ ljetni diplomski rok _
studentica: Emanuela Tomelić
naslov diplomskog rada: **KULTURNO-TURISTIČKI CENTAR KUNA**
lokacija: Kuna Pelješka
mentor: prof. dr. sc. Ante Kuzmanić, dipl. ing. arh.
tema odabranog područja: povijesno-prostorna analiza
komentorica: dr. sc. Katja Marasović, dipl. ing. arh.

1. POLUOTOK PELJEŠAC	
1.1. GOSPODARSTVO	
1.2. PROMETNA POVEZANOST	
1.3. FLORA I FAUNA	
2. ILIRI - GRC - RIMLJANI	
3.DUBROVAČKA REPUBLIKA	
3.1. KATASTAR	
3.2. KMETSTVO	
3.3. STONSKE ZIDINE	
3.4. KNEŽEV DVOR	
3.5. TIPOLOGIJA NASELJA	
4. FRANCUZI	
5. AUSTRIJSKA VLAST	
5.1. POMORSTVO	
5.2. OBRAZOVANJE	
6. KUNA PELJEŠKA	
6.1. OPIS NASELJA	
6.2. KUNA NEKADA	
6.3. KUNA DANAS	
6.4. KULTURNO POVIJESNA DOBRA	
6.5. MATO CELESTIN MEDOVIĆ	
7. POPIS LITERATURE	
8. LOKACIJA	
8.1. ZATEČENO STANJE	
8.2. PLAN I PROGRAM	
8.3. FAZNOST	
8.4. IZRAČUN	
9. KONCEPT	
10. REFERENTNI PRIMJERI	
11. ANALIZA ŠETNICE	
12. MATERIJALI	
12.1. SUHOZID	
12.2.ODABIR ZELENILO	
12.3.GASTRONOMIJA	
12.4.ZELENI KROV	
12.5.KIŠNICA	

SADRŽAJ

13. NACRTI	
13.1.SITUACIJA 1:500	
13.2. TLOCRT PRIZEMLJA/ SUTERENA 1:500	
13.3. TLOCRT KATA 1:500	
13.4.TLOCRT KROVA 1:500	
13.5. HOTEL	
13.5.1. TLOCRT PRIZEMLJA 1:250	
13.5.2. TLOCRT KATA 1:250	
13.6.MUZEJ	
13.6.1. TLOCRT PRIZEMLJA 1:250	
13.7.2. TLOCRT KATA 1:250	
13.7. PRESJEK 1:100	
13.7.1. DETALJ 01	
13.7.2. DETALJ 02	
13.7.3. DETALJ 03	
13.8.AKSONOMETRIJSKI PRESJEK	
13.8.1. MUZEJ A-A 1:250	
13.8.2. HOTELA B-B 1:250	
13.9.PROČELJA	
13.9.1. MUZEJ-HOTEL PROČELJE SJEVER 1:250	
13.9.2. MUZEJ-HOTEL PROČELJE JUG 1:250	
13.9.3. HOTEL PROČELJE ISTOK 1:250	
13.9.4. HOTEL PROČELJE ZAPAD 1:250	
13.9.5. MUZEJ PROČELJE ZAPAD 1:250	
13.9.6. MUZEJ PROČELJE ISTOK 1:250	
14. HOTEL	
14.1. KONSTRUKCIJA HOTELA	
14.2. ISKAZ POVRŠINA HOTELA	
15. MUZEJ	
15.1. KONSTRUKCIJA MUZEJA	
15.2. ISKAZ POVRŠINA MUZEJA	
16. VIZUALIZACIJE	

POLUOTOK
PELJEŠAC

Pelješac je drugi po veličini hrvatski poluotok (nakon Istre) koji se smjestio na jugu Hrvatske u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Omeđen je Neretvanskim kanalom, Malostonskim zaljevom, Mljetskim i Pelješkim kanalom. Njegov smjer pružanja gotovo je paralelan sa smjerom pružanja obale. S kopnom je spojen spreko Stonske prevlake koja je nastala nanosima, pretežno pjeskovitim, pa se da zaključiti da je Pelješac nekad bio otok. Zauzima površinu od 348 km², a dužina mu iznosi 77 km (od malog Stona do Lovišta). Najveći vrh mu je Sveti Ilija (961 m) poznat i kao Zmijsko brdo ili Monte vipera. Uglavnom je građen od vapnenca i dolomita, tako da obiluje špiljama i pećinama. Obala mu je pretežito kamenita, na južnom dijelu uglavnom strma i stjenovita dok je na sjevernom, zaštićenijem dijelu, nešto položenija s brojnim uvalama pješčanih i šljunčanih plaža.

GOSPODARSTVO

Na poluotoku Pelješcu more i morska obala u potpunosti prožimaju život lokalnog stanovništva. Od davnina stanovnici poluotoka bavili su se pomorstvom, ribarstvom, marikulturom, proizvodnjom soli, a u novije vrijeme i turizmom. Osim toga, poljodjelstvo, osobito proizvodnja grožđa i vina (proizvodnja kvalitetnih vina; Plavca malog, Dingača i Postupa) te maslinarstvo, tradicionalne su gospodarske grane Pelješca i samim time glavni vidovi egzistencije lokalnog stanovništva.

U posljednje vrijeme počelo se s projektima obnavljanja starih vinograda i sadnjom novih, čime dolazi do otkrivanja starih uzoraka u poljima i na terasiranim padinama koje su nastale u različitim povijesnim razdobljima, a značajne su za identitet prostora, odnosno očuvanje prepoznatljive slike Pelješca.

PROMETNA POVEZANOST

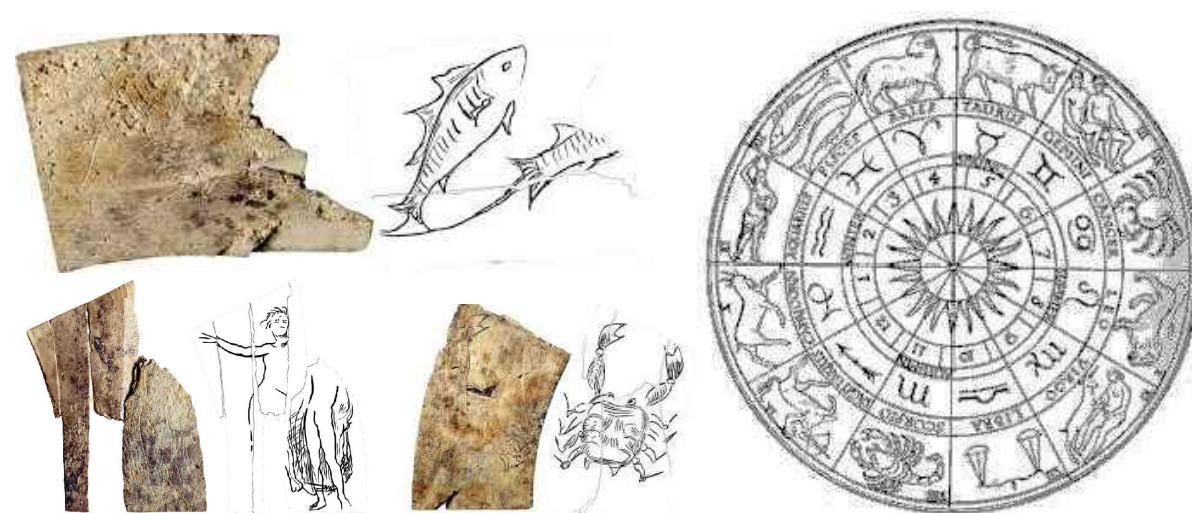
Državna cesta D414 (D8 – Ston – Janjina – Orebić) glavna je poluotočka prometnica i poveznica jugoistočnog i sjeverozapadnog dijela Pelješca. Što se tiče dostupnosti Pelješca morskim putem, glavna trajektna pristaništa nalaze se u Trpnju (veza Ploče – Trpanj) i Orebiću (veza Orebić – Korčula). Postoji još i trajektno pristanište u Trsteniku i trajektno pristanište u luci Prapratno kod Stona (veza s Mljedom). Konačno, najbliže zračne luke od interesa za Pelješac su one u Dubrovniku i Splitu. U planu je i izgradnja Pelješkog mosta koji bi Dubrovačko-neretvansku županiju povezo s ostatkom države.

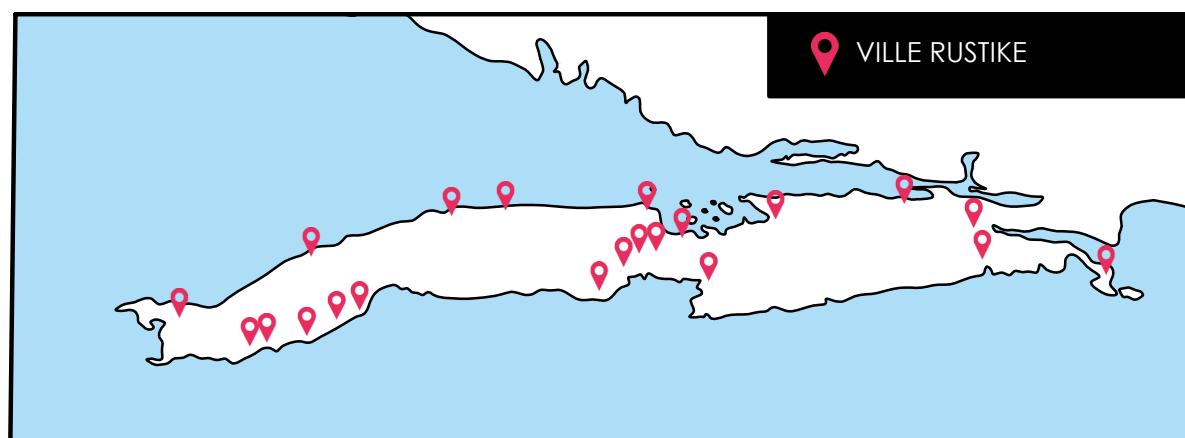
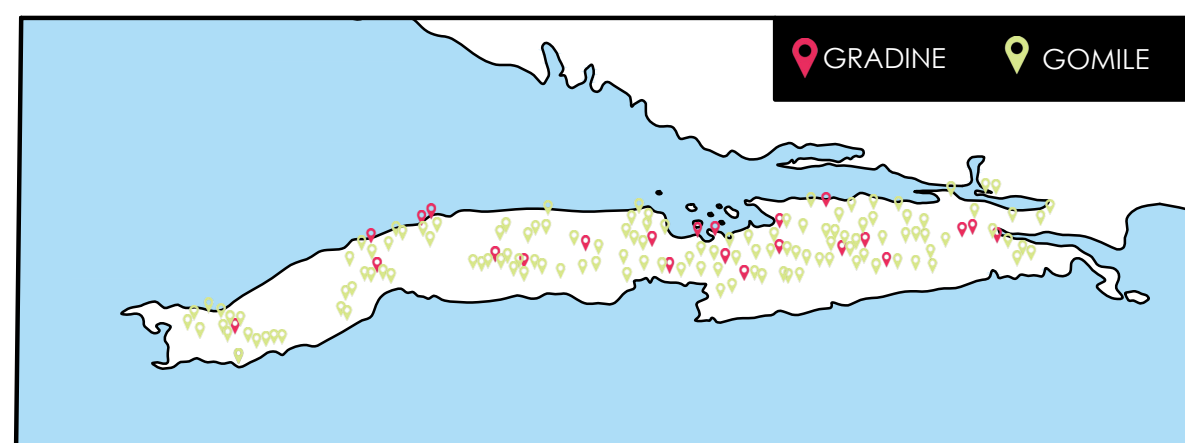
FLORA I FAUNA

Biljni je pokrov Pelješca bogat i raznolik. Na njemu je zabilježeno više od 1100 biljnih vrsta i podvrsta. Pelješac je dom brojnih endemskih biljaka, od čega su brojne zaštićene. Posebno valja izdvojiti pelješke orhideje, peruniku, a može se naći i rijetki cvijet nežne kokice, dalmatinske iglice i modro lasinje. Novootkriveni su i pelješki crni tartufi.

Osim biljnog jako je bogat i životinjski svijet. Čagalj je specifična vrsta koja je raširena na poluotoku. Velik je i broj divljači kao što su: mufloni, divlje svinje, zečevi, fazani i zakonom zaštićene kornjače, a poseban je i jedan došljak iz Azije – indijski mali mungos.

Dijelovi astrološke ploče na bijelokosti stare 22. st. iz pećine u Nakovnju

**ILIRI - GRČI-
RIMLJANI**

Prvi ostaci života datiraju iz neolitika (razdoblje između 6000. i 2000. godine prije Krista). Pronađeni su brojni elementi života poglavito u špiljama i pećinama koje su pretpostavljalo se, služile kao skloništa te kao prostori za stanovanje ili svetišta. Glavna su nalazišta iz tog doba pećine u Gudnji i Nakovnju gdje se početak života na Pelješcu prati od impresso kulture neolitika preko eneolitika do brončanog doba.

Povijest je poluotoka još uvijek u fragmentima nepoznata. Godine 1605. Jakov Lukarević spominje prva nalazišta na Pelješcu, no intenzivnije zanimanje za nalazišta počinje tek početkom 19. stoljeća. Sustavnih arheoloških istraživanja bilo je malo; napravljen je topografski pregled gradina i tumula na poluotoku, a zabilježeni su i arheološki podaci iz prijašnjih istraživanja.

U 1. tisućljeću pr. Kr. ondje su živjeli Iliri, najvjerojatnije pleme Plerejaca koji su nastanili područje od Boke kotorske do Neretve. Sredinom 1. tisućljeća pr. Kr. na poluotok se naseljuju Grci, a u 3. st. pr. Kr. pod vodstvom Ardijejaca Pelješac je bio uključen u Ilirsku državu. Pelješki iliri bavili su se gusarenjem što je izazvalo sukob s Rimljanima koji su nakon dugotrajnih borbi na moru i kopnu srušili državu Ardijejaca i stavili šire priobalno područje pod svoj nadzor. Dolaskom Rimljana na vlast prvi put se spominje "branje soli" na stonskom području. Stonske su solane najstarije u Europi i uopće najveće sačuvane iz povijesti Mediterana.

Od 7. st. Pelješac nastanjuju Slaveni koji osnivaju kneževine u idućim stoljećima. Prostor od Neretve do Dubrovnika bio je uključen u Zahumlje koje je obuhvaćalo i Pelješac. Pelješac se u srednjem vijeku zvao Pelisac (po najvišem vrhu na poluotoku, danas Sv. Ilija) ili Stonski Rat (*Puncta Stagni*). Stari ga povjesničari često spominju kao R̥t risova (*Rathaneus Kersone*).

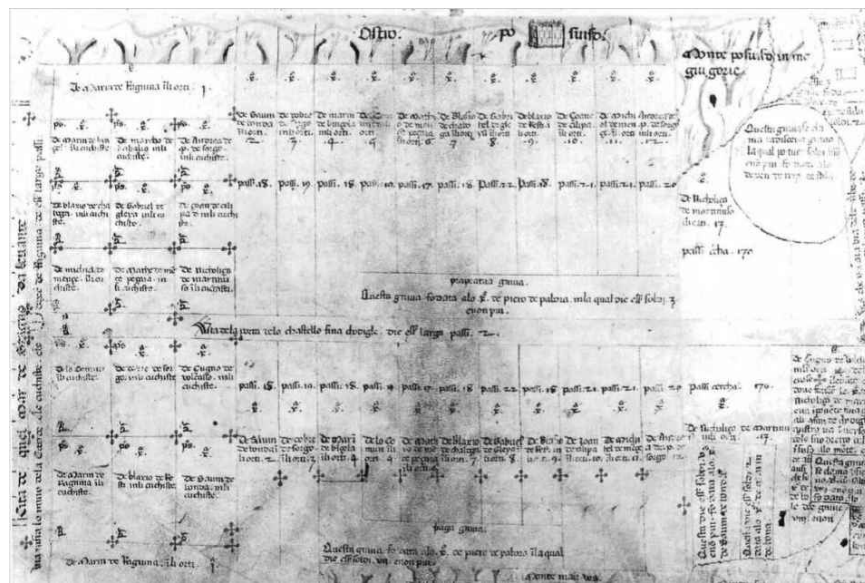

Stonska solana

Pelješac formalno dolazi pod dubrovačku vlast poveljom srpskog kralja Dušana i bosanskog bana Stjepana Kotromanića iz 1333. godine. Dubrovačka Republika kupuje Pelješac jer joj je on bio važno područje. Pružio joj je nesmetan pomorski promet i nadzor nad glavnim jadranskim trgovačkim pravcima na istočnoj obali. Ujedno im je osiguravao značajno povećanje poljoprivrednih površina, a od iznimne je važnosti bilo i iskorištavanje stonske solane.

KATASTAR

Nakon pripojenja Pelješca Dubrovčani 1336. godine rade prvi poznati popis posjeda za područje poluotoka. Nažalost, ta najstarija zemljišna knjiga na našim područjima nije sačuvana. Tom podjelom sve su obradive površine podijeljene u pravokutne uzdužne parcele. Cijeli Pelješac podijeljen je u 5 kontrada (teritorijalnih jedinica). Jedinice su se dijelile u desetine (decene) ili petine (kvintine). Godine 1393. napravljena je revizija podjele pelješke zemlje s ciljem da se točno utvrdi veličina posjedovnih čestica i njihovi vlasnici. Ta evidencija čini najstariju sačuvanu evidenciju zemljišnog katastra poluotoka Pelješca.

Plan podjele prostora uz Mali Ston iz 14. stoljeća

KMETSTVO

Uvođenjem kmetstva, sva je imovina prešla u vlasništvo plemstva. Težaci (kmetovi) nisu imali mnogo opcija: ili ostati i obrađivati zemlju za gospara ili se odseliti i ostaviti djedovinu za sobom. Svaki kmet imao je prava na onoliko dobara koliko mu je bilo dovoljno da uzdrži sebe i svoju porodicu, sve ostalo bilo je u vlasništvu gospara. Kmet nije bio vlasnik ni od čega te nije imao nikakva politička prava. Odnosi gospara i kmetova sklopljeni su ugovorima. Ni padom Dubrovačke Republike nije se zadiralo u zemljišno-vlasničku strukturu, tako da su se kmetски odnosi na Pelješcu produžili sve do 20. stoljeća.

STONSKE ZIDINE

Ston je planirani grad. Razlog nastanka duguje soli koja je nosila 1/3 prihoda Dubrovačkoj Republici. U 14. i 15. stoljeću zbog zaštite soli, počela je gradnja zidina i to po uzoru na dubrovačke. Zidine su izgrađene između Stona i Malog Stona na mjestu gdje je Pelješac najuži. Njihova dužina je 7 km, a na tom se potezu nalaze 3 tvrđave, 41 kula (10 okruglih i 31 četvrtasta) i 6 polukružnih bastiona. Njihova obrambena uloga traje sve do početka 19. st., a spomenička i kulturološka za sva vremena.

KNEŽEV DVOR

U Janjini je 1465. godine dubrovačka vlast sagradila Knežev dvor na kojem se i danas nalazi državni grb i kip sv. Vlaha. U sklopu Kneževog dvora nalazila se tamnica, oružarnica, skladište, stan i kancelarija za kneza-kapetana. Iste godine Dubrovačka Republika osnovala je kapetaniju preko koje je vršila svoju upravnu, sudsku i administrativnu vlast.

»Estetska vrijednost tog sitnog graditeljstva sastoji se u sljubljenosti s krajolikom i u prirodnoj povezanosti rasporeda svojih dijelova koji se ne rasiplju reprezentavnim prazninama, već se svode samo na korisne i upotrebljive prostore. Srasla sa zemljištem, ta su se naselja i kuće povila uz tle kao ruzmarin, iznikla iz litica kao košće, raširila se kao smokvine krošnje, uz svoju zemlju, vinograde i maslinike, uz izvore, polja i primorske drage, okupljajući oko sebe štale, konobe, 'zognjišta', peći i skloništa za lađe.«

M. Miličić, (1955). Nepoznata Dalmacija. Zagreb

Godine 1333. poluotok Pelješac dolazi u posjed Dubrovačke Republike. Zemlja se dijeli između vlastele i pučana (na 300 dijelova). Pelješac je prvo veliko područje za koje je općina izvršila parcelizaciju i odredila sistem izgradnje naselja. U većini slučajeva nova naselja građena su u blizini starijih, antičkih koja su vremenom uništena.

Ovakva planirana naselja građena su na uzvisinama ispod kojih su se prostirala plodna polja. Karakteristika je ovih naselja ortogonalna mreža komunikacije te vrlo gusta stambena izgradnja.

Gospodarsko-stambeni objekti projektirani su kao jezgre s unutarnjim dvorištem (*korta* = dvor). Vlasnici takvih prostora bili su pripadnici gradskog sloja vezani za zemljoradnju. Ovakvi objekti točkasto su raspoređeni po naseljima.

Kuće za stanovanje u prizemlju sadržavaju prostore za rad (konobe i obrte) s posebnim ulazom. Na katu se nalaze spavaonice do kojih se dolazi vanjskim stubištem, a iznad se nalazi tavan koji služi kao sprema. To slaganje namjena i sadržaja podsjeća na složenu gradsku sredinu. Dnevni prostori (*zoganj* = kuhinja, blagovaonica) rađeni su kao odvojeni samostojeći objekti, kao mjera predostrožnosti od požara. Ispred njih najčešće se nalaze cisterne (gustrine). Staje (*košare*) su bile odvojene od stambenog dijela, najčešće grupirane poviše naselja kako bi se minimalizirali neugodni mirisi.

Crkva se nalazila izvan samog centra naselja, što je specifično za ovo područje.

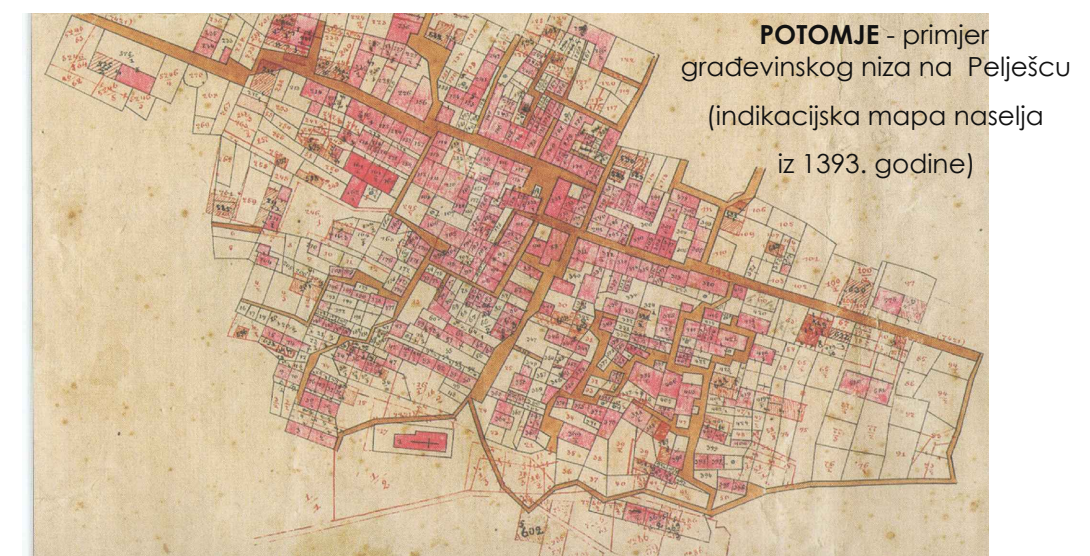
Naselja možemo podijeliti u 2 tipa izgradnje: izgradnja u blokovima (npr. Ston i Mali Ston) i u nizovima (npr. Potomje), a nije rijetko ni miješanje ovih dvaju tipova.

Niz kao tip gradnje zastupljeniji je. Nizovi su sastavljeni od pojedinačnih stambenih jedinica. Dužine niza variraju. Naselja su najčešće sastavljena od paralelnih nizova koji na sebe vežu prateće prostore.

Jedan od glavnih razloga planiranja naselja na Pelješcu bio je što trajnije vezivanje seljaka uz zemlju. Naime, većina naselja ima odijeljenu stambenu zonu za seljake-kmetove i izolirani vlastelinski objekt. Takva raspodjela prostora počinje u 14 st. i zadržava se sve do jačeg prodora trgovine i pomorstva, a samim tim i oslobađanjem od kmetstva. Neka naselja zadržala su nepravilnost srednjovjekovnih formacija karakterističnih za period prije Dubrovačke Republike.

Materijali korišteni u prvoj fazi građenja bili su trošni, slabiji materijali (drvo i suhozid) za stambene prostore dok su sakralni objekti građeni kao čvrste kamene gradnje koje su sačuvane do danas (npr. Sv. Vid u Potomju).

TIPOLOGIJA NASELJA

Većina naselja ima odvojenu stambenu zonu za seljake-kmetove i izolirani vlastelinski objekt. Takva podjela traje sve do prekida kmetskih odnosa, tj. do jačanja trgovine i pomorstva.

Postoji nekoliko tipova pratećih vlastelinskih objekata.

GOSPODARSTVA

Specifičnost je gospodarskog bloka što se u njegovu sastavu nalaze razna spremišta i skladište te stan upravitelja imanja (vlastele). Seljaci-kmetovi stanuju u nizovima pokraj gospodarstva. Objekti su formirani tako da tvore fortifikacijsku opnu često otvoreni samo na unutarnjem potezu ulica.

UTVRĐENJA

Većina utvrđenja građena je na sjevernoj strani poluotoka (Mali Ston, Stinjiva, Kuna, Brijesta, Trpanj). Ona se grade za zaštitu naselja i polja s morske strane. Uglavnom su građena u 14. stoljeću dok se utvrđeni ljetnikovci javljaju kasnije u 15., 16. i 17. stoljeću.

STAMBENO GOSPODARSKI OBJEKT

Stambeno-gospodarski objekti osim stambene često imaju i ladanjsku funkciju. Građeni su kao prateći objekti. U prizemlju se nalaze gospodarski objekti, a na katu stambeni dijelovi. Takav je objekt zajedno s dvorištem ograđen kamenom ogradom.

STRANJ

Stranj ili spremište najjednostavniji je prateći objekt. Građen je uz stambene nizove seljačkih kuća. Podizan je samostalno, unutar vlastelinskog imanja. Najčešće je lociran uz samu cestu te je obavezno udaljen od stambenog dijela.

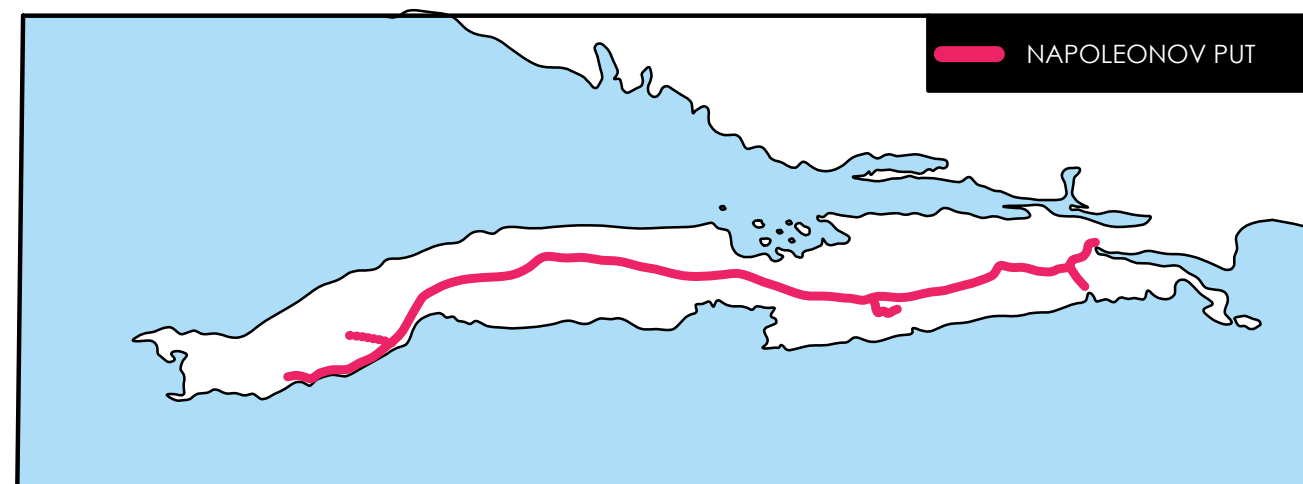
U 14. stoljeću Dubrovčani u Kuni rade svoj mali Kaštel uz koji su sagradili i ladanjsku crkvicu Sv. Franje (Sv. Frančesko). U dokumentima Dubrovačke Republike kaštio se navodi kao vlasništvo obitelji Gučetić (vlastele iz Dubrovnika). U 19. stoljeću padom kmetstva vlastela je otišla s ovog područja, a Kaštel dolazi pod vlast lokalnog stanovništva (obitelji Bobanović, Ostoja, Tomelić). U Kuni se još vide ostaci Kaštela, dok je crkvice u potpunosti očuvana.

Lokacija Kaštela Gučetić iz Austrijskog katastra

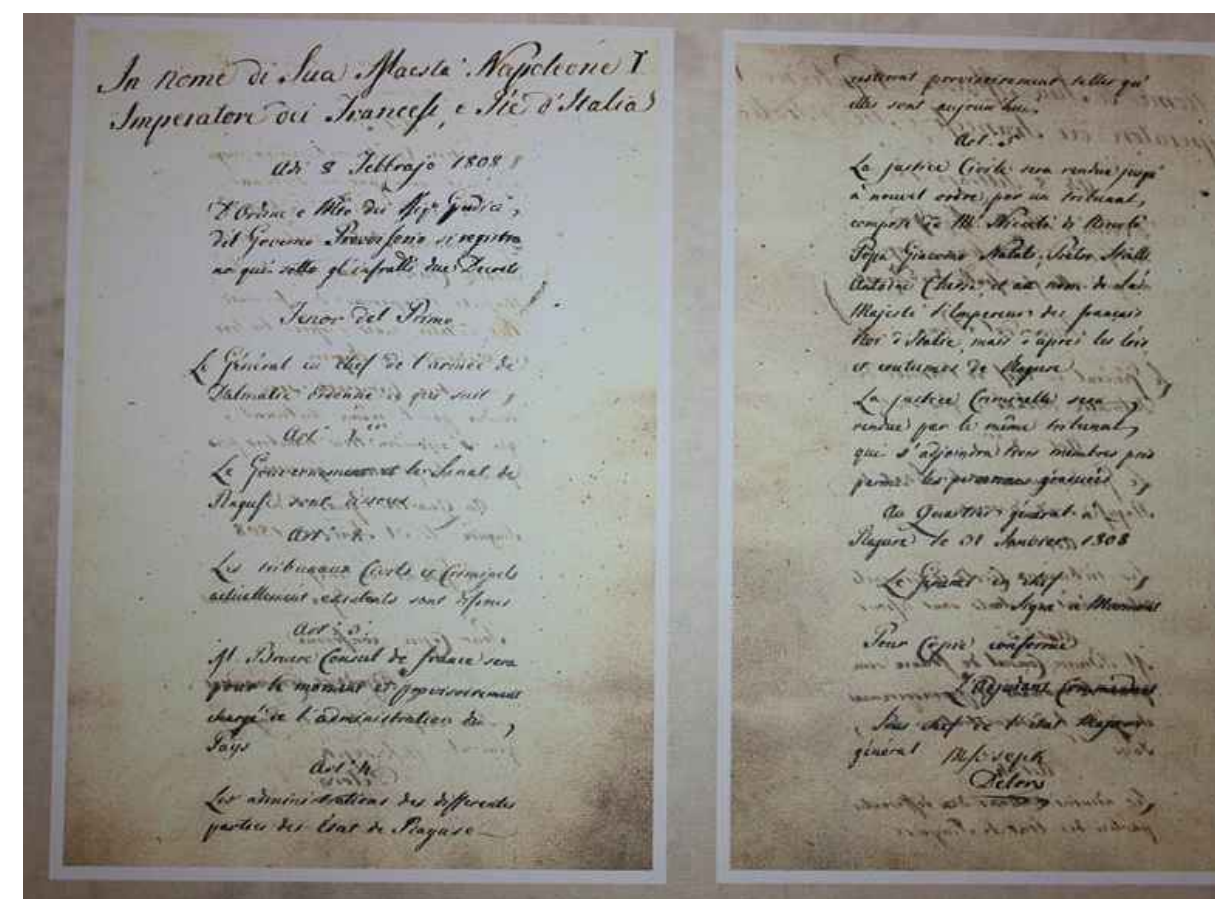
Dio trase "Napoleonovog puta" koja prolazi kraj ilirske gomile pokraj naselja Kuna

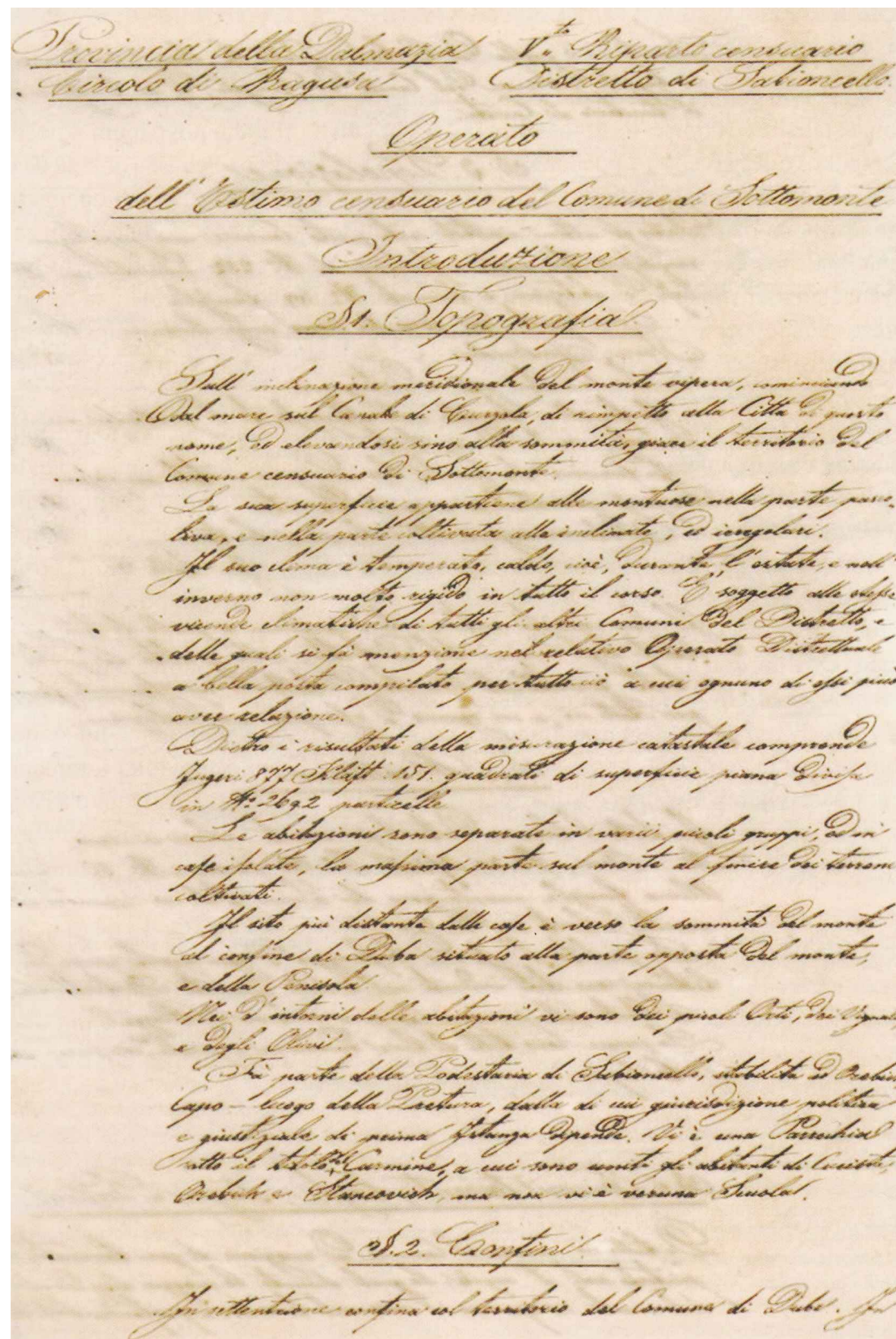
Godine 1808. nakon dugotrajne okupacije Francuzi su preuzeli vlast nad Dubrovnikom. Ukidaju vladu i Vijeće Dubrovačke Republike, sve sudove čime Dubrovačka Republika prestaje postojati nakon 1158 godina.

Francuska vlast nad Pelješcem trajala je svega šest godina. Iako kratka, napravila je veoma važan pothvat za razvoj i napredak poluotoka. Izgrađen je takozvani "Napoleonov put" preko Pelješca. Taj su put osim francuskih vojnika radili i lokalni stanovnici (postoje razlike u načinu i kvaliteti gradnje pojedinih dionica). Cesta je duga 61,5 km i nerijetko prolazi kroz nepristupačne gorske predjele. "Napoleonov put" prolazi u neposrednoj blizini 48 povijesnih lokaliteta (gradina, špilja, villa rustica, crkvice...) čija se datacije kreće u rasponu od pretpovijesti do 19. stoljeća.

FRANCUZI

Marmontov dekret o ukinuću Dubrovačke Republike

Prva stranica operata katastarske općine Podgorje

Godine 1814. Francuzi predaju Dubrovnik Austriji. Iako je francuska vlast ostavila netaknute (barem formalno) kmecke odnose, situacija se polako počela poboljšavati. Na Pelješcu se formira težački pokret u općinama Kuni, Janjini i Trpnju što pokazuje koliko su pelješki kmetovi bili napredniji po kulturi i idejama od ostalih dubrovačkih kmetova. Tražili su od carske Vlade osnovna prava i mogućnost da kmet otkupi svoj rad. Austrija je uvela svoj građanski zakonik koji je bio najbolji u Europi, a prema kojem su kmetovi mogli slobodno kupovati i stjecati zemlju kao svoje vlasništvo. Godine 1878. austrijska je vlada ukinula kmecke odnose („osobne dužnosti“).

AUSTRIJSKA
VLAST

Tijekom svoje vladavine Austrija je provela brojne popise i pristupila prvoj sustavnoj katastarskoj izmjeri. Tako je stvorila pravnu podlogu za utvrđivanje vlasništva nad nekretninama i odmjerivanje zemljišta. Katastarska izmjera na poluotoku Pelješcu obavljena je 1836. godine, a operati katastarskih općina su iz 1844. godine. Ovi operati sadržavali su: gospodarski opis, procjenu općinskog prihoda, podatke o stanovništvu, životinjama, rijekama, potocima, putevima, površinama obrađenog i neobrađenog zemljišta, kućama, načinu stanovanja i prehrani, zanimanju stanovnika i obrtima,...

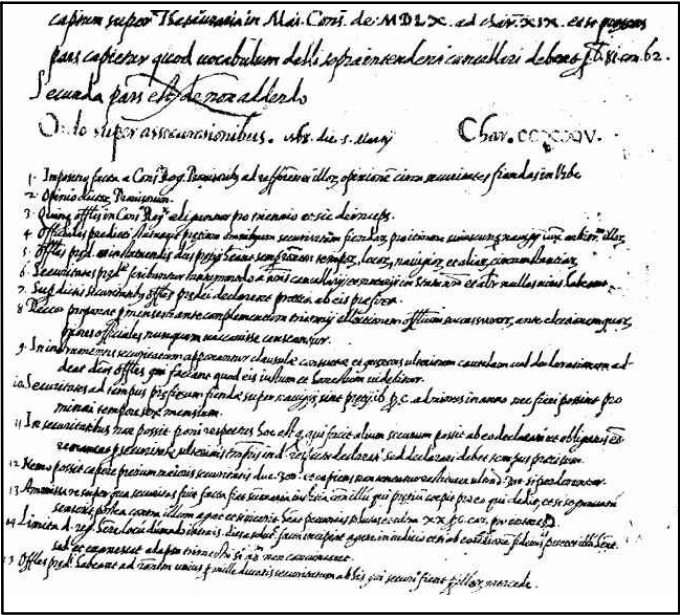

Austrijski katastar mjesto Kuna iz 1836.godine

Pelješčani su bili vješti pomorci. Iskustvo su stekli ploveći u dubrovačkoj trgovačkoj mornarici. Kmeti su agrarni odnosi nisu spriječili seljake da se kao mornari ukrcaju na brodove i da počnu stjecati kapital. Stečeni kapital nije uvjetovao napuštanje vinogradarstva, nego je dapače pomogao njegovu održavanju.

Oko 1800. godine pelješko izvan-jadransko pomorstvo doseglo je svoj vrhunac. Pelješčani su bili vlasnici 174 jedrenjaka dubrovačke flote (od sveukupno 240 brodova). Broj od 94 kapetana i 710 časnika i mornara daje naslutiti da je Pelješac bio najjače središte pomorstva Dubrovačke Republike.

POMORSTVO

Zakon o pomorskom osiguranju iz 16. stoljeća

U vrijeme francuske vlasti, akumulirani pomorski kapital bio je izgubljen. Ono što je ostalo, nastojalo se opet uložiti u pomorsko-trgovačku djelatnost. Pelješko pomorstvo ponovni uspon doživljava 40-ih godina 19. stoljeća. U Orebiću se 1865. godine osniva PELJEŠKO POMORSKO DRUŠTVO. Važnu ulogu Orebića potvrđuje i otvaranje brodogradilišta 1875. godine kojemu je prisustvovao i sam car Franjo Josip. Veliki brodovlasnici bili su: Orebići (po kojima je naselje Orebić dobilo ime), Mimbeli, Kovačevići, Fiskovići, Vekarići, Župe, Štuk, Bjelovučići iz Janjine, Bijelići iz Kućišta... te velik broj vlasnika manjih jedrenjaka.

Pomorci su skupljali ideje po svijetu i donosili ih na Pelješac. Ulagali su veliki kapital nastojeći unaprijediti naselja. Tako pokreću i osnivanje brojnih društava, čitaonica, kazališta... Pokreću razvoj kulture, ulažu u gradnju te upoznaju lokalno stanovništvo s načinom života u svijetu.

Nagli razvoj pomorstva i trgovine na Pelješcu nametnuo je potrebu osnovnoga obrazovanja. Takozvani škrivani, pisari na jedrenjacima, morali su biti pismeni da bi mogli voditi brodske dnevnike, računati i pomagati zapovjedniku jedrenjaka pri sklapanju ugovora. U 17. stoljeću brojni svećenici organiziraju privatne škole po pelješkim selima. Prva niža pučka škola (općinska) otvorena je u Janjini 1828. godine. U Orebiću je niža pučka škola otvorena 1833. i bila je to jedina državna škola. U Trpnju 1834. općina otvara nižu pučku školu; Kuna školu otvara 1840., Potomje 1842., Trstenik 1843., Podobuče 1847., Oskorušno i Golubinica 1848., Pijavičino 1849. i Županje Selo 1855. god.

OBRAZOVANJE

Učionički *Obol's III. Rada.* Kraljevina Dalmacija

ODPUSTNA SVJEDOČBA

Jeliška i Luntuna i Luntunova iz Crude od Potomje

Godine 1883. izdano je u ova pučku učionicu dnevom 5/11

god. 1886. pohadja je sve do dneva 1888. godine 1883. Zasluzio je:

Čudoredno ponašanje	<i>Veoma primjerno.</i>	
Pohadjanje	<i>Veoma marljivo.</i>	
Vjeronauk	<i>Veoma dobro.</i>	
Hrvatski naukovni jezik	<i>Veoma dobro.</i>	
Talijanski jezik obvezni	<i>Veoma dobro.</i>	
Računanje	<i>Dobro.</i>	
Risanje	<i>Veoma dobro.</i>	
Mjerstveno oblikoslovje	<i>Dobro.</i>	
Pisanje	<i>Veoma dobro.</i>	
Prirodopis	<i>Dobro.</i>	
Prirodoslovni nauci	<i>Dobro.</i>	
Zemljopis i Povjestnica	<i>Dobro.</i>	
Pjevanje	<i>Dobro.</i>	
Tjelovežba	<i>Veoma dobro.</i>	
Zasluzio je ukupni razred napredka	<i>Prvi.</i>	

Bi oprostjen od dužnosti skolskog pohadjanja, jer je ispuni što zakon propisuje.

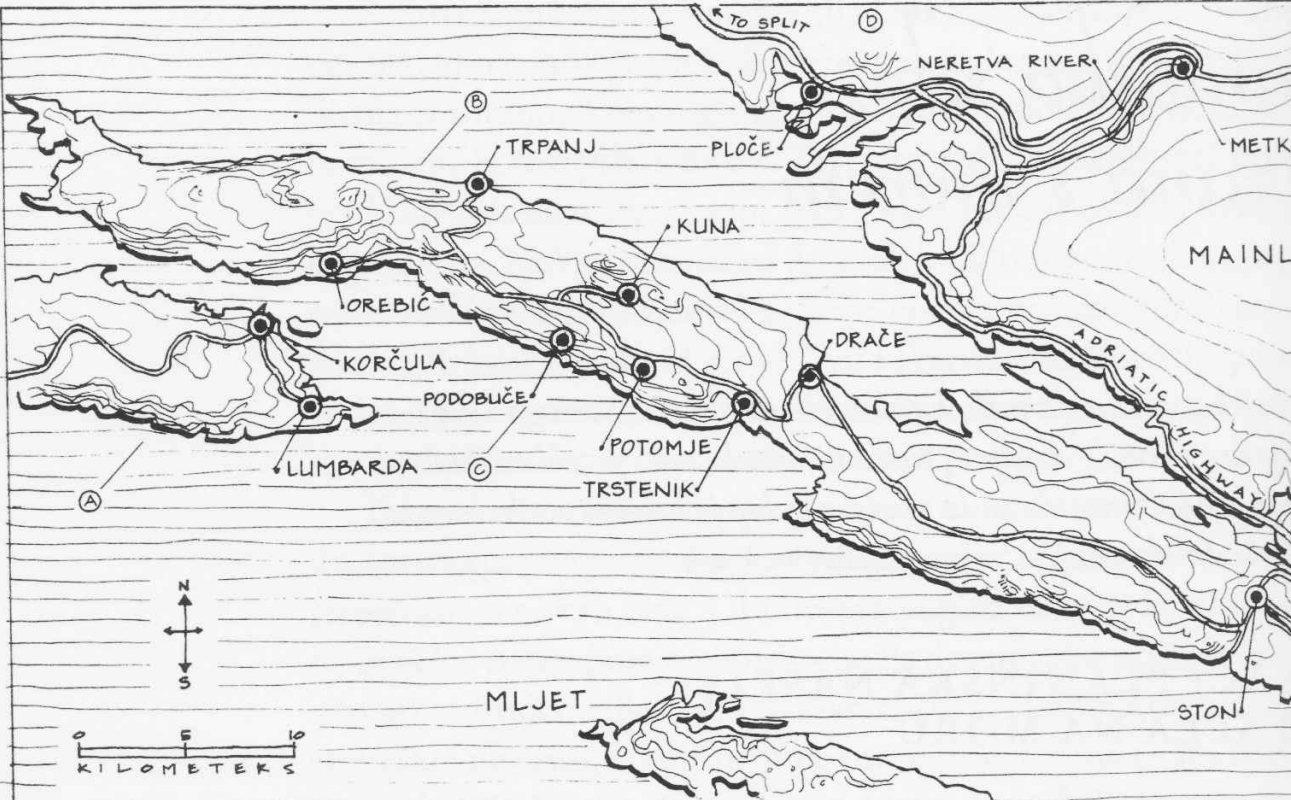
Od Upraviteljstva pučke *muš. škole* Učionice

Potomje dne 18. Kolovoza 1883.

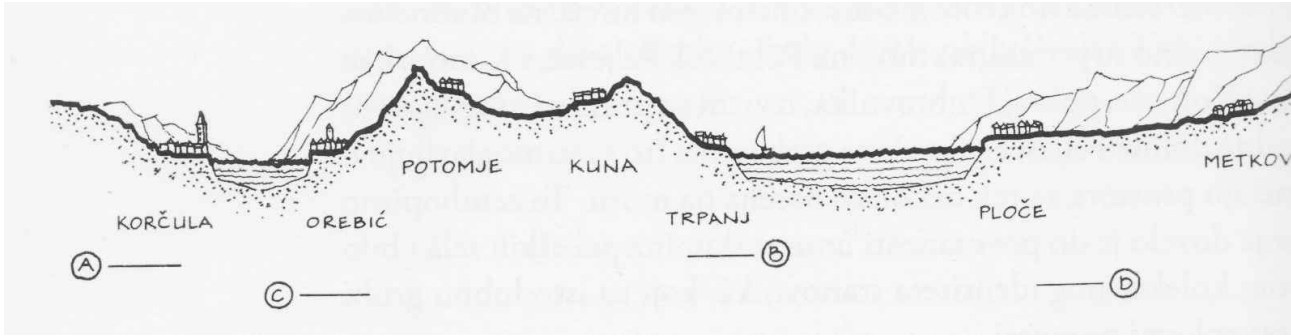
Svjedodžba iz osnovne škole iz Potomja, 1883. godine

KUNA
PELJEŠKA

Položaj Kune Pelješke u odnosu na veća naselja na poluotoku

Položaj Kune Pelješke - presjek kroz Pelješac

Kuna Pelješka naselje je na Pelješcu. Smješteno je u unutašnjosti poluotoka, u plodnom kunovskom polju, podno brda Rota. Stanovništvo Kune od davnina se bavi uzgojem vinove loze i proizvodnjom vina.

Već samo ime jednog od zaseoka Kune Gomile (naziv za grobove poglavica rodova i plemena te uglednih ljudi iz ilirskih plemena) potvrđuje koliko je Kuna staro naselje. Kuna se prvi put spominje u spisima dubrovačkog arhiva 1348. godine pod imenom *Colna*, a zatim se ime mijenja u *Cunna* u službenim aktima sve do druge polovice 19. stoljeća. Od tada dobiva hrvatski naziv Kuna koji i danas nosi. Nekoliko je teorija o podrijetlu imena: jedna je da je slavenskog podrijetla (*vulpes* = lisica); druga je da je romanskog (*collis* = brežuljak). Prava istina vjerojatno će ostati tajnom, ali sigurno je da je Kuna nastala više stoljeća prije prvog zasad pronađenog spomena iz 1348. godine.

Već u 14. stoljeću bila je oblikovana mreža kunovskih zaselaka: Gornje i Donje Selo, Vukovići, Gurevići, Gomila, Palihnići, Hilići, Tudarac i Kulići. Prvi dubrovački vlasnici kmetskih posjeda u Kuni potjecali su iz plemićkih rodova Ribica, Sorgo, Giorgi, Cerva, Slavi, Zelippa, Cathena, Bobali, Ragnina, Galoco, Casica, Baraba i Petragna.

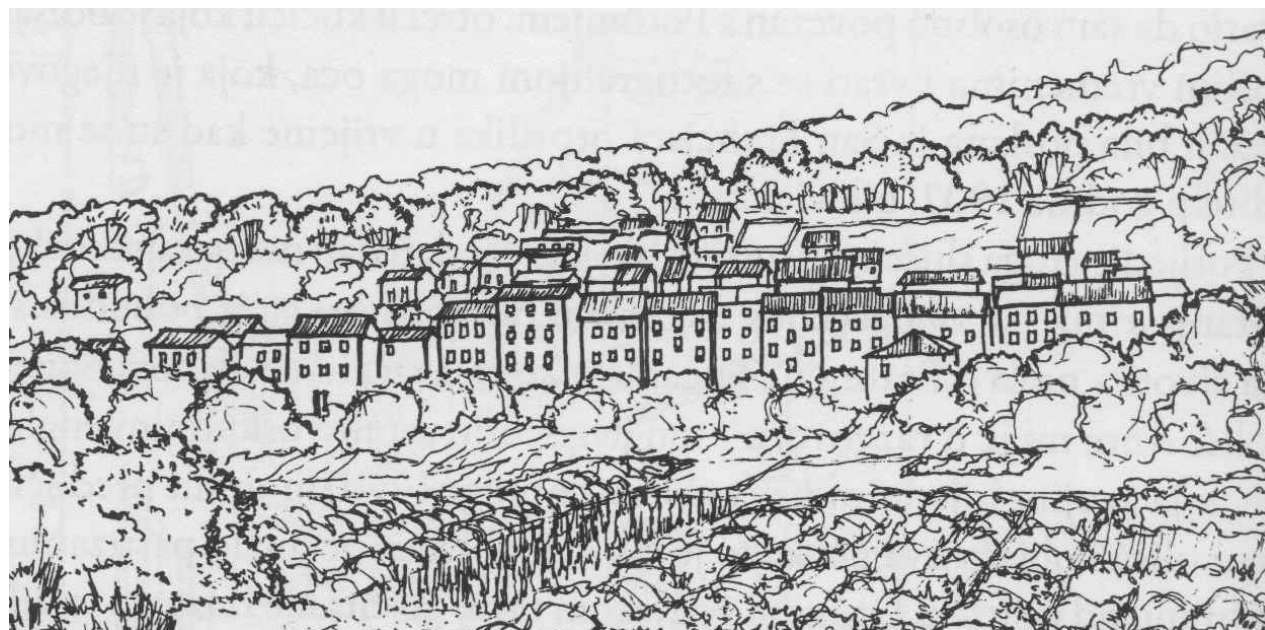
U Kuni je prvi popis stanovništva obavljen 1673. godine. Popis stanovništva vršili su svećenici preko župnih ureda.

MUŠKARCI	ŽENE	OD TOGA DJECA DO 15GOD	DOMAĆINSTVA	PROSJEČNO OSOBA/DOMAĆINSTVU
108	107	56	36	6

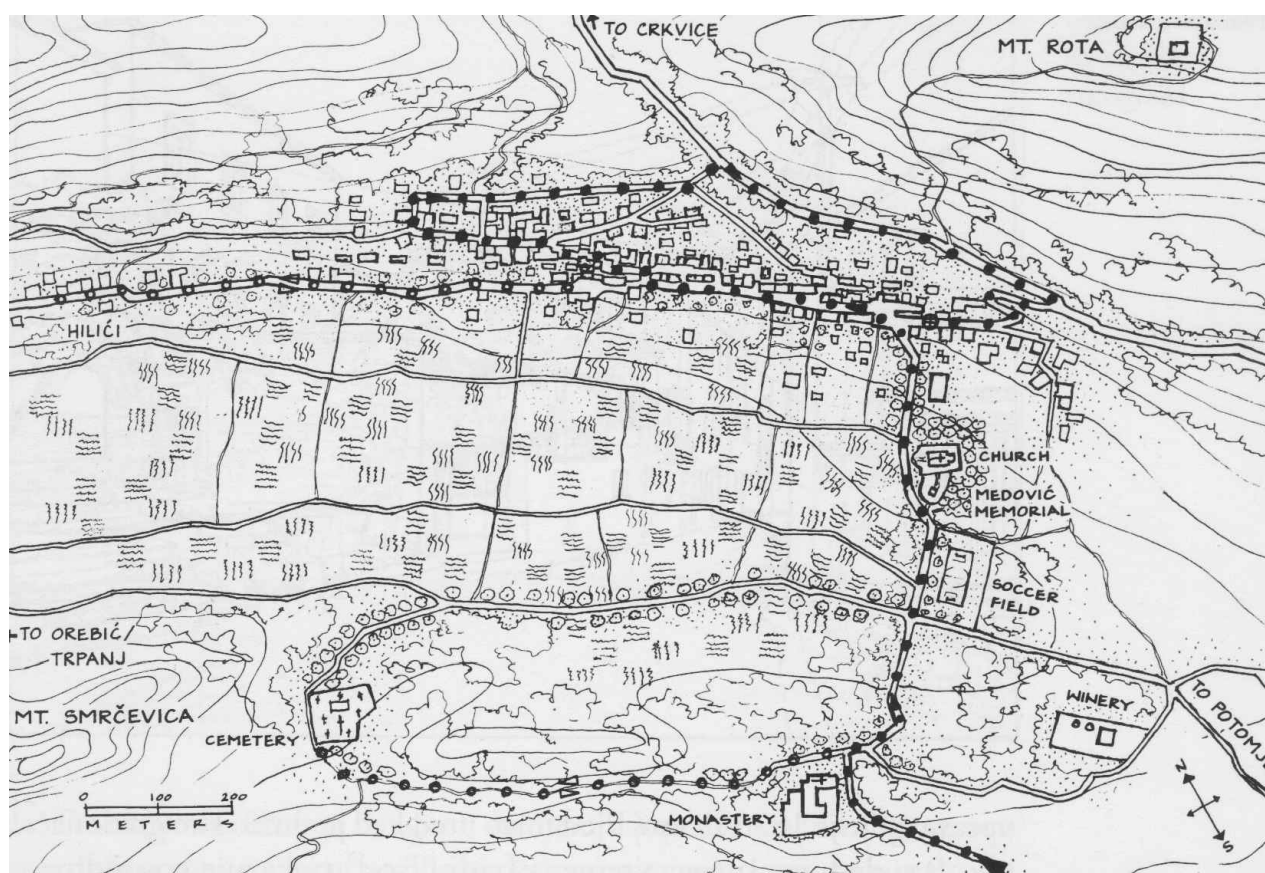
Podaci o popisu stanovništva iz 1673. godine

Godina	1815.	1830.	1834.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Broj stanov.	274	299	339	384	370	400	438	479	469	555	504	337	365	477	388	326	292	258	223

Kretanje broja stanovnika u Kuni

KUNA - objedinjuje urbane i ruralne i strukturne elemente

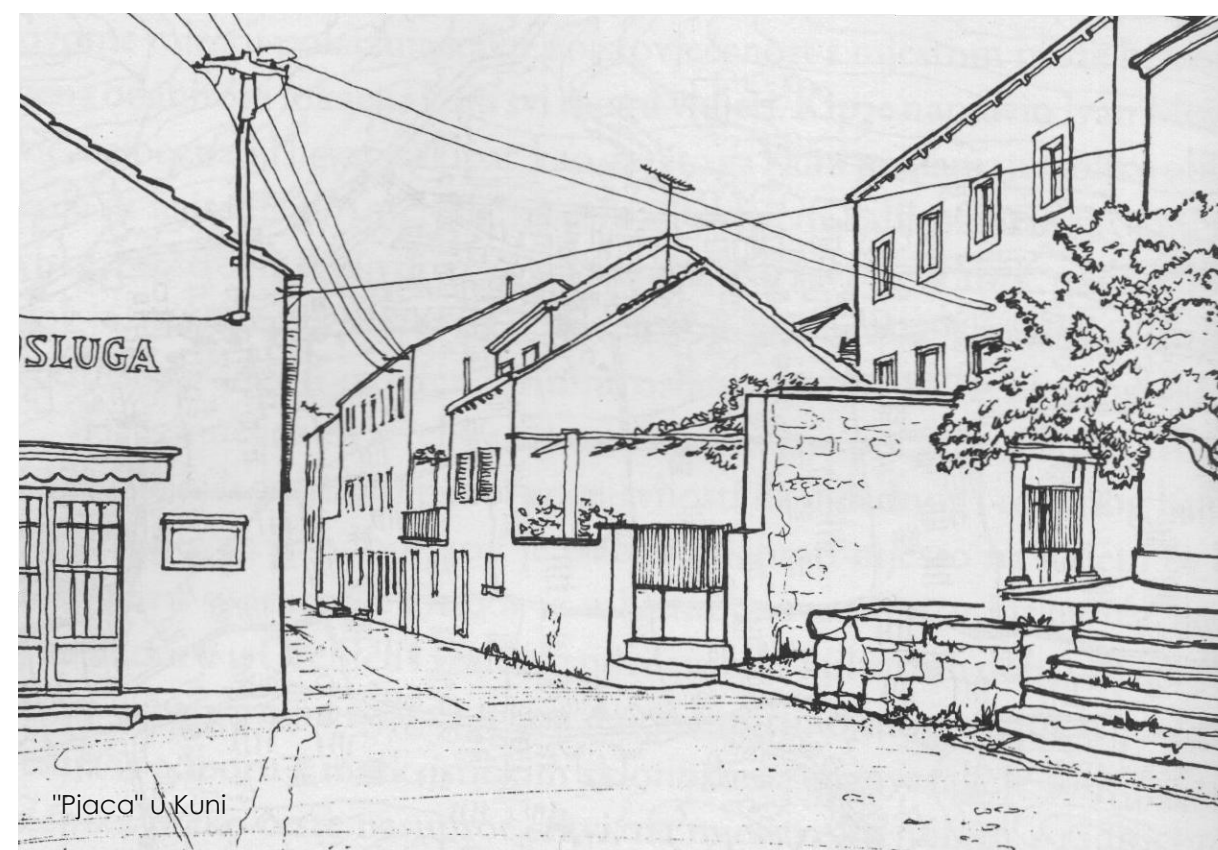

Tlocrt Kune

OPIS NASELJA

Ulazak u samo naselje definiran je T - križanjem gdje se sastaju pristupna cesta i glavna ulica. To se područje naziva "Pjaca" i predstavlja jezgru naselja. Ta jezgra obuhvaća niz pročelja koja nisu u skladu s tipičnom slikom sela. Kuna daje dojam grada. U osnovi Kuna je bila i ostala kulturno, prosvjetno i vjersko središte pelješke župe. Sastoji se od jedne glavne i više sporednih ulica. Ulice su uglavnom paralelne, postavljene istok-zapad. Naselje je postavljeno na padini, s usporednim ulicama postavljenima jednom poviše druge.

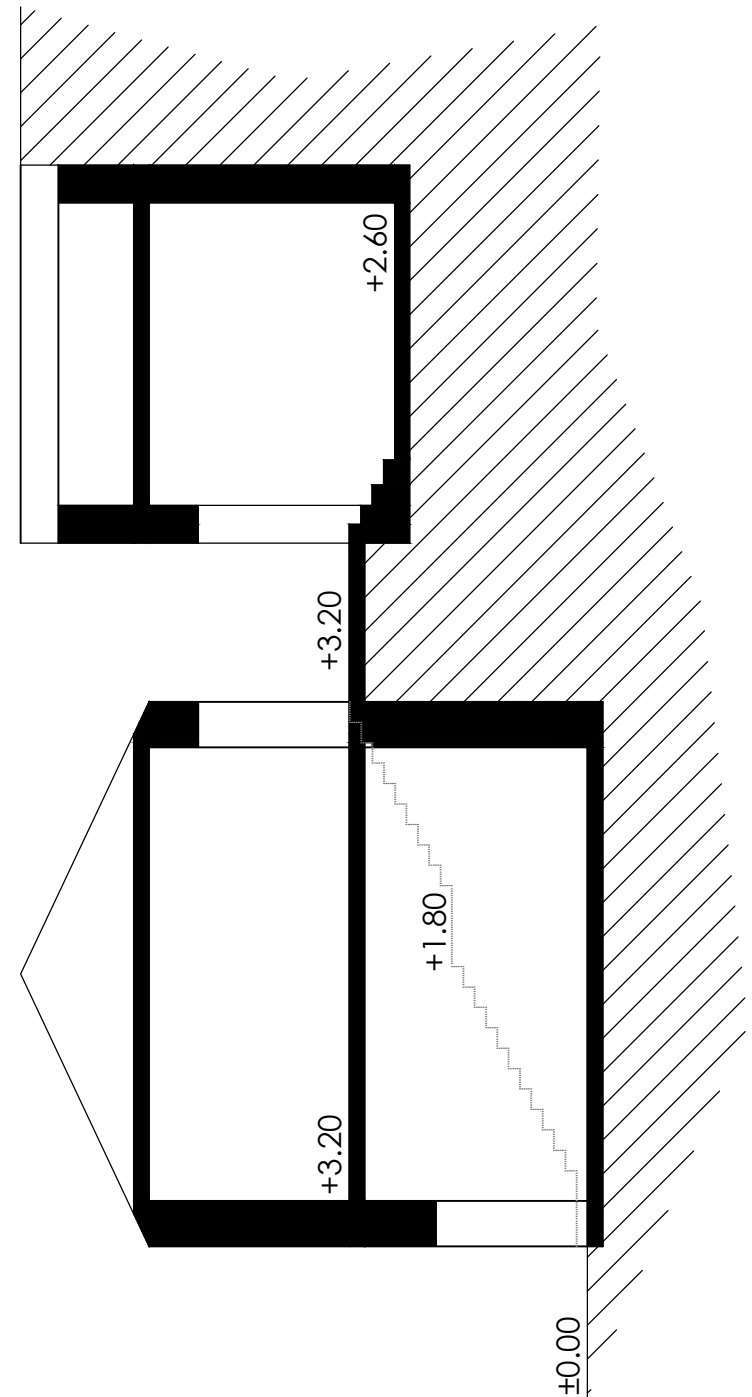
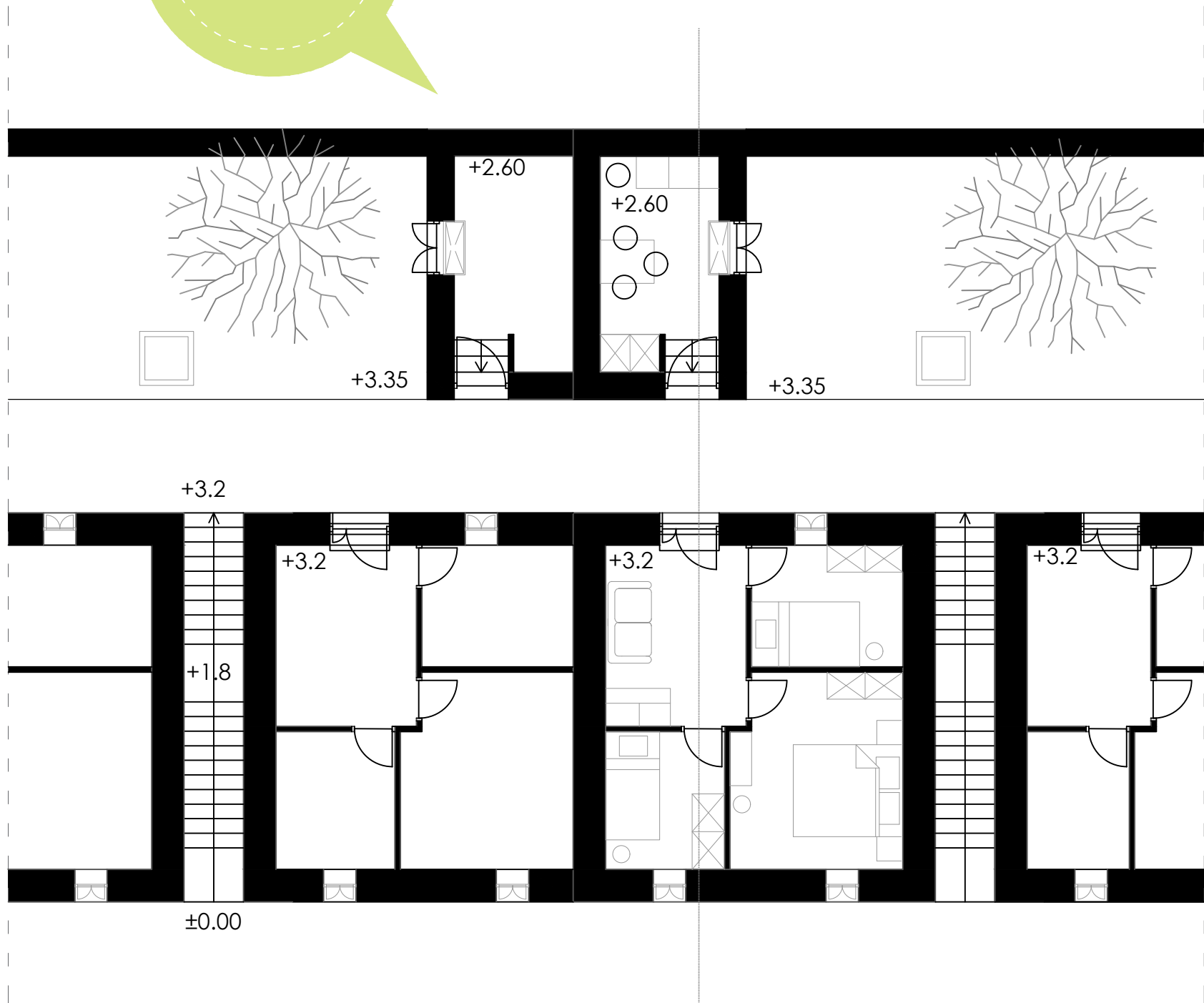
Kunu možemo podijeliti na dva dijela: stariji, veći dio (na zapadu) te noviji, manji dio (na istoku). Katnost ne prelazi P+2 za stambeno-gospodarske objekte, odnosno P za prateće objekte.

Kuna je građena tipologijom niza. Najčešće se radi o nizovima sastavljenima od objekata jednake veličine i površine, ali i vanjštine. Unutarnji su rasporedi prostora u većini slučajeva isti. Nizovi su različitih dužina. Objekti se nižu uz samu liniju ulice dok se sa stražnje strane nalaze vrtovi sa slobodnostojećim *zognjima* (*zoganj* = kuhinja).

Južna i sjeverna fasada su slobodne. U nizovima je karakteristična podjela namjene. Prizemlja su planirana kao konobe, obrti, radionice i garaže dok se na katovima nalaze spavaonice. S ulične strane nalaze se ulazi u konobe i stepenište za gornji kat.

TIPOLOGIJA
NIZA

KUNA DANAS

CRKVE

1. Župna crkva - Matica
2. Delorita i samostan
3. Sv. Spas i groblje
4. Sv. Francesko

1. Lovačko društvo
2. OPG
- farma magaraca

1. Ambulanta
2. Trgovina
3. Škola
4. Pošta
5. Stara pekara
6. Veterinar

M. C. MEDOVIĆ

1. Rodna kuća
2. Nova kuća
3. Stubište
4. Perivoj

VINARIJE

1. Zadrugarska vinarija

0 100m

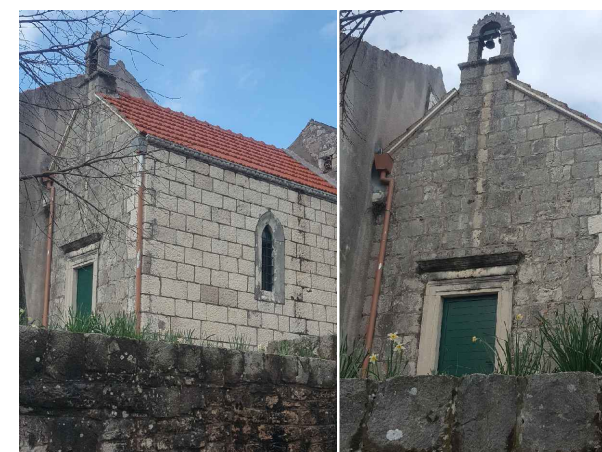
Na mjestu današnjeg franjevačkog svetišta, crkve posvećene Gospi od Loreta godine 1681. podignuta je mala zavjetna crkva. Barokna trobrodna crkva, unutar koje se nalazi više mramornih oltara iz 18. i 19. st. Uz crkvu se 1705. počinje graditi samostan koji je registriran kao spomenik kulture. Samostan čuva zbirku umjetnina. Od umjetnina valja spomenuti drveni barokni pozlaćeni kip crne Gospe, veliko drveno barokno raspelo nastalo u mletačkim radionicama 18. st. Na lijevom bočnom oltaru nalazi se oltarna pala s prikazom sv. Ivana Krstitelja (rad Mata Celestina Medovića). Na začelnom zidu apside uzidan je rustični lik Gospe Delorite.

Na mjesnom groblju u Kuni nalazi se neostilska crkvica Sveti Spas. Sagrađena je 1902. godine na mjestu starije crkvice. Crkvica je jednobrodna s polukružnom apsidom. Unutrašnjost grobne crkvice oslikao je Mato Celestin Medović tijekom 1907. i 1908. godine. U unutrašnjosti se nalazi i neogotički oltar iz tiriolske radionice. Staru crkvicu Sv. Spasa podignula je bratovština Lune 1620. godine. Iz stare srušene crkvice potječe srebrni zavjet ("ex voto") s prikazom broda koji je izradio dubrovački zlatar Miho Glegj. Sačuvan je i reljef nepoznatog korčulanskog klesara iz 1719. godine.

U zemljišniku iz 1336. godine spominje se crkva S. Maria (danas župna crkva Marijina Uznesenja ili Matica). U svojoj osnovi današnja pravilno orjentirana župna crkva s četvrtastom apsidom i bočnim kapelama u potpunosti se uklapa u tipologiju renesansnih crkava nastalih u 16. st. Svoj konačni oblik dobila je u 19. st. nizom obnova. Danas se na pročelju crkve, do kojeg se prilazi betonskim stepeništem (dar Mata Celestina Medovića), nalazi jednostavni barokni oltar iznad kojeg je smještena rozeta iz 16. st. Istom vremenu pripadaju kamena preslica s tri lužna otvora za zvona, prekrivena usitnjenim kasnorenesansnim motivima. Na zidu je sačuvana izbljedjela slika "Krunjenja Gospina" koja se pripisuje mladenačkom radu fra Ambroza Testena. Oko crkve nalaze se stari srednjevjekovni grobovi, rastavljeni dijelovi starog kamenog baroknog oltara i spomenik Matu Celestinu Medoviću (djelo Ivana Meštrovića).

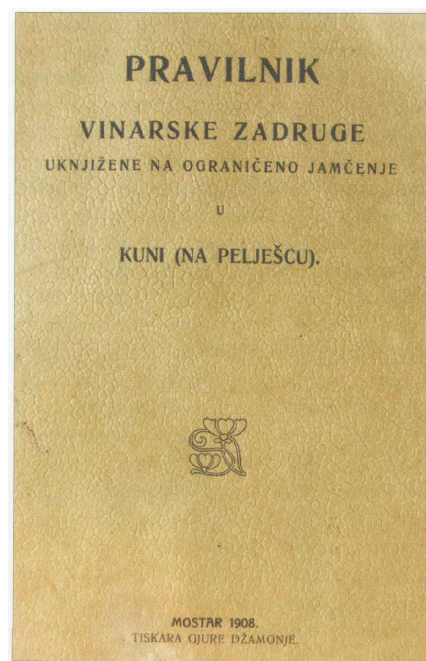
U Kuni se 1615. godine spominje crkva Sv. Frančeska (in Giardino), vlasništvo plemića Šimuna Zuzorića bez oltarne pale. Ista skromna crkvica i danas se nalazi unutar Kune. Oltarna pala rađena je u baroknom stilu. Crkvica je u privatnom vlasništvu četiriju obitelji.

U neposrednoj blizini Kune u uvali Crkvice slikar Medović podigao je malenu crkvicu posvećenu sv. Roku

**KULTURNO
POVIJESNA
DOBRA**

Prva i posljednja stranica Pravila
Rčansko zajmovne blagajnice u Kuni

Pravilnik Vinarske zadruge

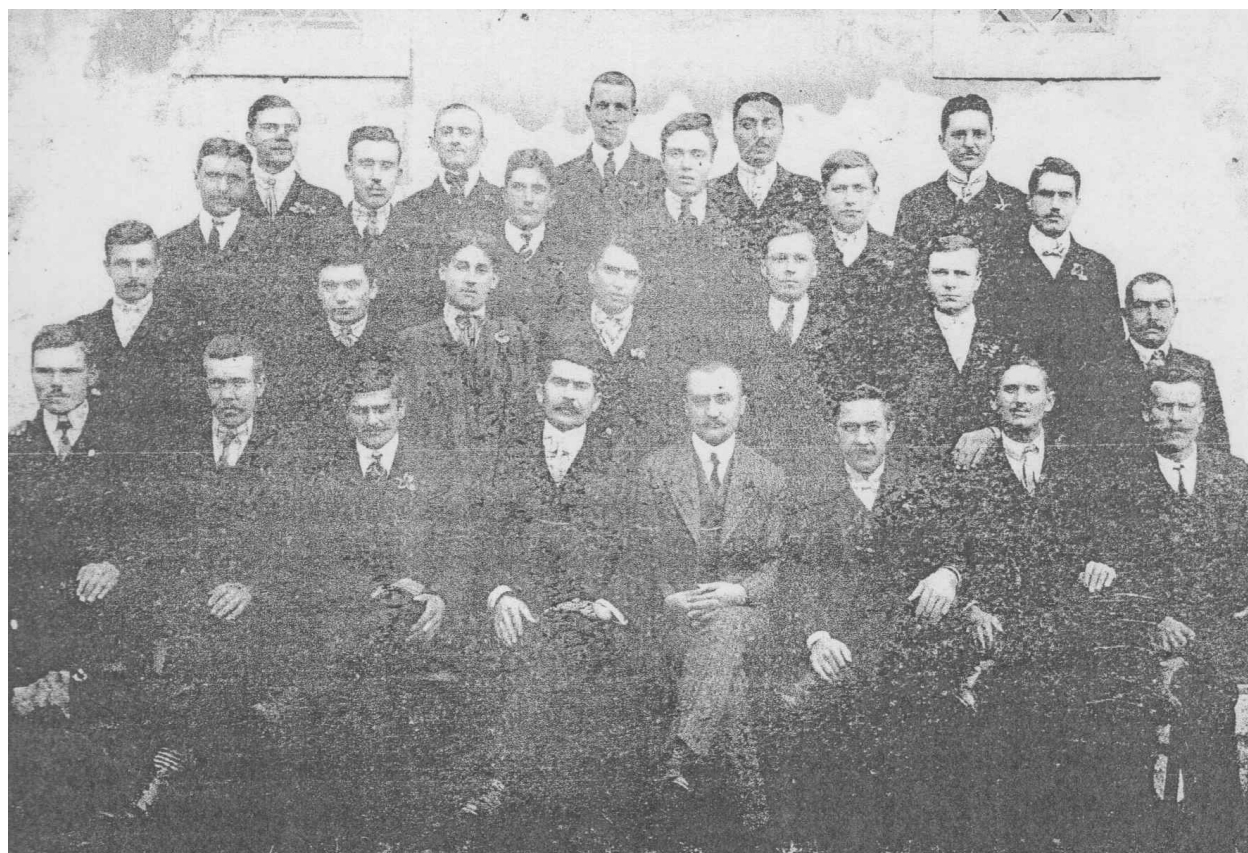
Uzgoj vinove loze i proizvodnja vina na poluotoku Pelješcu poznata je od davnina, još od prije 1333. godine kada je poluotok ušao u sastav Dubrovačke Republike. Vinarstvo je bilo podložno krizama, najčešće bolestima vinove loze (pepelnici, filokseri). U području gdje je stanovništvo živjelo od poljoprivrede, nije preostajalo druge, nego da se narod okrene sebi, tj. osnuje kreditne zadruge. Rčanska zajmovna blagajnica u Kuni osnovana je 19. ožujka. 1898. godine. Bila je to prva zadruga na poluotoku Pelješcu.

KUNA
NEKADA

Poteškoće koje su imali pelješki vinogradari i vinari početkom 20. st. s prodajom vina, nisu bile jednostavne. Posebno su bili u teškom položaju manji proizvođači vina koji su bili izvrgnuti ucjenama. Zbog toga smatrali su da će poteškoće bolje rješavati udruženi. S tom mišlju 25. veljače. 1908. godine u Kuni je osnovana Vinarska zadruga. To je bila četvrta vinarska zadruga u Dalmaciji. Svrha joj je bila: "racionalno pravljenje vina i uporaba vinskih zaostataka kao i osiguranje najveće moguće koristi od vinskih proizvoda, bilo zajedničkim prerađivanjem grožđa, bilo zajedničkom prodajom vina, rakije i vinskih zaostataka".

Godine 1912. u Kuni se osniva kulturno-prosvjetno društvo *Omladinski klub*. To društvo bilo je prožeto naprednim idejama. Organizirali su zabave, plesnjake, svečanosti, večeri tombole, poezije, ali i kazališne predstave. Aktivni članovi društva mogli su biti samo neoženjeni mladići. Poslije ženidbe aktivni su članovi prelazili u potpomagajuće. Od članova društva očekivalo se da su primjerenog vladanja, u suprotnom bi im prijetilo izbacivanje iz društva. Klub je 1978. godine nakon skoro 60 godina prestao s radom.

U Kuni je još osnovana *Seoska blagajna* (1907. godine), *Potrošno obrtna zadruga* (24. travnja 1910. godine) i *Potrošna zadruga* (21. srpnja 1939. god.).

OSNIVAČI OMLADINSKOG KLUBA: Niko Bilušića, Nikić Bobanović, Jozo Paković, Luka Jelas, Anto Lukšić, Ivo Paković, Nino Hilić, Niko Špaleta, Andrija Vidoš, Frano Ferlan, Marko Totić, Niko Jurović, Ivo Čolić, Grgo Ostojica, Ivan Violić, Ilija Čuić, Jozo Bobanović, Ivan Tomelić, Nikola Vidoš, Jozo Vodopić, Dinko Ferlan, Stipo Čolić, Niko Medović, Frano Medović, Stipo Medović, Ivo Čuić

Krajolik s vrijesom 1914.-1918. godina

Stubište ispred župne crkve

Mato Celestin Medović rođen je 17.11.1857. godine u Kuni. Potječe iz siromašne seljačke obitelji. Osnovnu naobrazbu stekao je u franjevačkom samostanu u Kuni (Gospa od Loreta, Delorita) gdje je uočen njegov dar za crtanje. Mato napušta Kunu i odlazi u Dubrovnik, u samostan Male braće, gdje se zareadio. U želji za daljnjim školovanjem 1880. godine odlazi u Rim. Zbog zabrane pohađanja državne akademije, Medović napušta Rim i odlazi u Firenzu i Assisi kako bi se upoznao s radom starih majstora. U Dubrovnik se vraća 1886. godine, ali već 1888. odlazi u Munchen. Tamo upisuje akademiju te se nakon završetka vraća u Hrvatsku. Za Medovića je specifična njegova ljubav prema rodnom zavičaju, kojem se uvijek vraćao.

Umro je u bolnici u Sarajevu 20. 01. 1920. godine. U Kuni gradi villu i atelje, a u Crkvicama vikendicu i malenu kapelicu posvećenu sv. Roku.

Nakon povratka u rodni kraj, oslikao je unutrašnjost Sv. Spasa. Freske su bile u jako lošem stanju tako da se 1995. godine pristupilo njihovoj sanaciji. Poklonio je monumentalno betonsko stubište ispred župne crkve.

Kunovljani svjesni umjetničke veličine Mata Celestina Medovića i znajući koliko je zadužio svoje mjesto, u znak poštovanja i zahvalnosti, postavljaju mu spomenik. Ivan Meštrović izradio je brončanu skulpturu Medovića 1954. godine koja je postavljena u Celestinov perivoj 1970. godine.

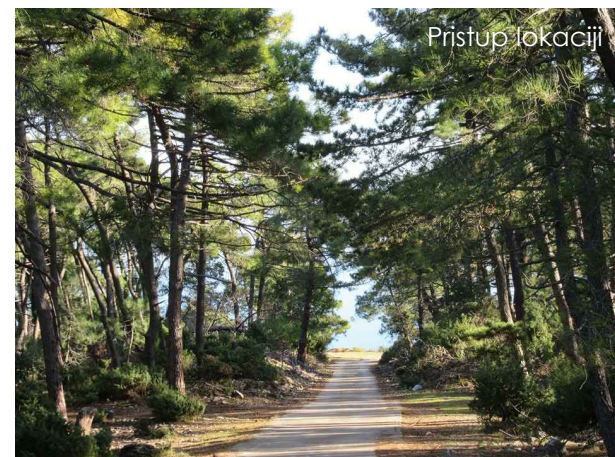
Spomenik M. C. Medoviću

**MATO
CELESTIN
MEDOVIĆ**

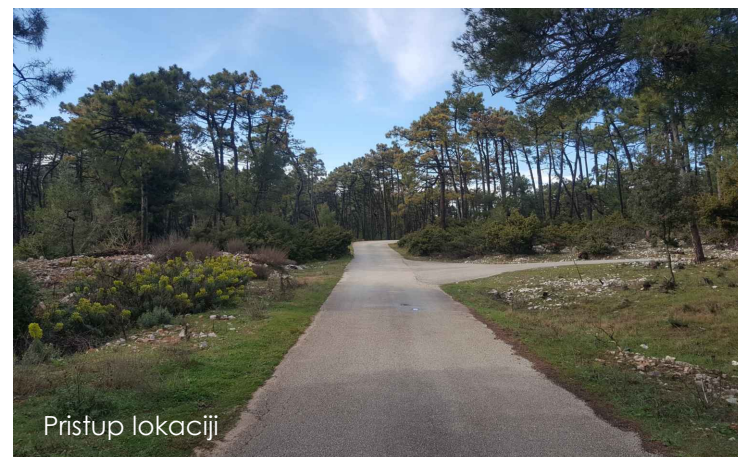
**POPIS
LITERATURE**

- Planić-Lončarić, Marija (1980). *Planirana izgradnja na području Dubrovačke Republike*. Zagreb: Izdavački servis SN Liber.
- Fazinić, Neven (2013). *Pelješac: Putopis I*. Korčula: Topografika Velika Gorica.
- Fazinić, Neven (2015). *Pelješac: Putopis II*. Korčula: Topografika Velika Gorica.
- Fazinić, Neven (2014). *Sakralna baština poluotoka Pelješca: Crkve, crkvice i kapelice*. Otto Theobald GmbH-D 28802 Stuhr.
- Maslek, Jasenka (2016). *ZEMLJA I LJUDI: vinogradarstvo na poluotoku Pelješcu u 19. i 20. stoljeću*. Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti - Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku.
- Violich, Francis (2013). *Most prema Dalmaciji*. Zagreb: LITTERIS.
- Digović, Pero (1990). *Dubrava Dubrovnika*. Dubrovnik: vlastita naklada.
- Miličić, Mirko (1955). *Nepoznata Dalmacija*. Zagreb.
- URL: <http://www.solanaston.hr/>
- URL: <http://www.korcula.net/grad/press3/nakovana.htm>
- URL: <http://peljesacnews.com/o-peljescu/>
- URL: <http://www.dubrovnik.in/hr/peljesac/>
- URL: <http://www.tz-orebic.hr/hr/Znamenitosti/Kultura>
- URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47422>
- URL: <http://www.croatianhistory.net/etf/ston.html>
- URL: <https://geoportal.dgu.hr/>

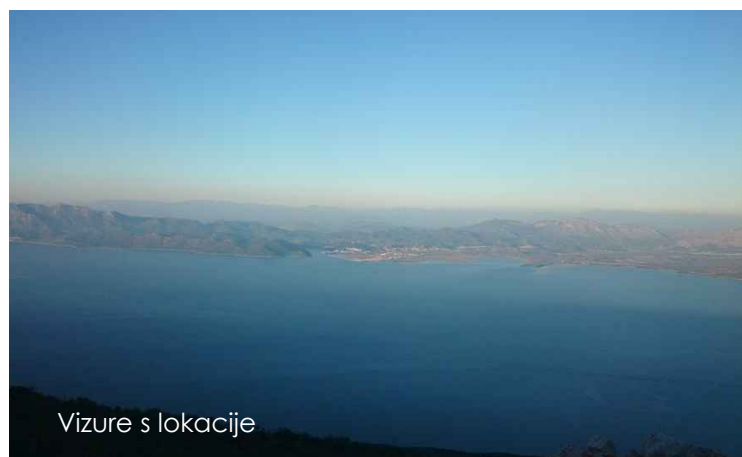

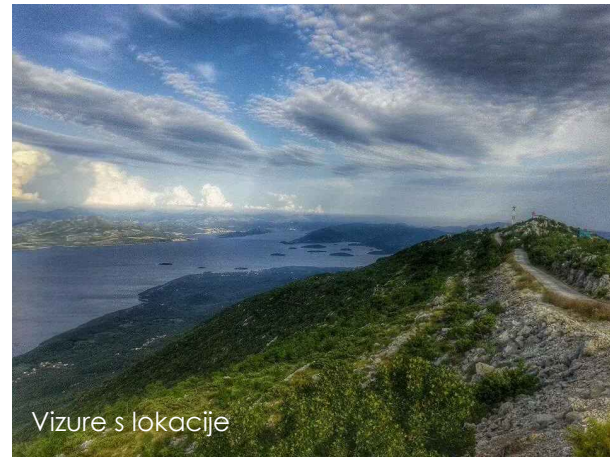
Pristup lokaciji

Pristup lokaciji

Vizure s lokacije

Vizure s lokacije

Položaj lokacije

Odabrana lokacija nalazi se poviše mjesta Kuna Pelješka, na oko 390 m nadmorske visine. S istočne strane omeđena je brdom Rota dok sa zapadne strane nastavlja planinski lanac. S južne strane parcela ima pogled na Kunu i kunovsko polje dok se sa sjeverne strane otvara panoramski pogled na cijeli Malostonski zaljev.

Veličina područja je 45 ha. Udaljenost od mora je 1,4 km zračne linije, a cestom do uvale Crkvice 6 km. Zona je udaljena 4 km od glavne pelješke prometnice. Cijela zona u općinskom je vlasništvu. Urbanističkim planom lokacija spada u T2 (turističko naselje). U krugu većem od 10 km nema odlagališta komunalnog, glomaznog, tehnološkog i građevinskog otpada što pokazuje na ekološki nezagađeno područje. Na parceli, ali i priobalju ispod parcele (KO Kuna ima oko 4 km obale, uvala Crkvice, Strojica, Kunova i Poline) nisu vidljivi negativni učinci čovjeka. Obala nije degradirana. Uvala Crkvice je urbanizirana s izgrađenim pristaništem i kanalizacijskim sustavom. Ostale tri uvale su neizgrađene i nedirnute što predstavlja posebnu vrijednost.

Parcela na 45 ha ima visinsku razliku od 10 metara, tako da govorimo o relativno ravnoj parceli. Parcela je zaštićena od snažnih udara vjetrova stoljetnom borovom šumom. Konfiguracija terena osigurava jeftiniju izgradnju ugostiteljskih, zdravstvenih i sportskih objekata.

Područje oko parcele možemo smatrati arheološkim lokalitetom zbog brojnih nalazišta koje krije šuma. Dvije željeznodobne gomile na lokalitetu Strojica, prapovijesna gradina na brdu Gradac i druga na Starom Gracu, te raštrkane gomile na lokalitetima Polama, Krajima, Podgomilju, Borima i Stražištu. Od kasnoantičkih lokaliteta tu je Sutandrija kraj Zagujina, koji krije ostatke crkve sv. Andrije i Sutvare, kao i otkopanih grobova na lokalitetima Grebine i Rat.

Na parceli su provedena brojna ispitivanja kakvoće zraka, dokazano je da zbog mješanja planinskog i morskog zraka ovo područje preporuča se posebno astmatičarima i plućnim bolesnicima.

Lokacija

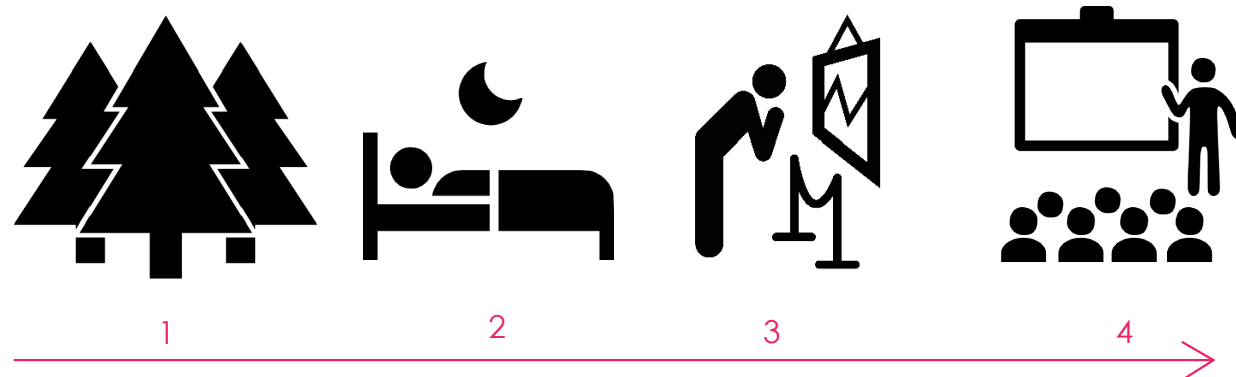
Razvitak kulturnih djelatnosti u Kuni proizlazi iz povijesnih i aktualnih razloga. Kuna je bila i ostala kulturno, prosvjetno i vjersko središte pelješke Župe. Međutim, treba naglasiti da iz te tradicije proizlazi obveza njenog nastavljanja u novim okolnostima i s obzirom na nove potrebe. Naročito treba naglasiti značenje kulturnih djelatnosti kao elementa turističke ponude.

PLAN I PROGRAM

Centar bi bio polazna jedinica cjelovite mreže kulturnih ustanova na centralnom dijelu Pelješca. Tako bi suvremenim razvitkom postao bitna komponenta cjelovitog kulturnog razvitka društva organizirajući pribavljanje i stavljanje na raspolaganje svega u vezi s umjetnošću.

Cilj je stvoriti specifični hibridni objekt koji bi u mjerilu i izrazu respektirao ambijent, stapao se s njim i na koncu ga obogaćivao otvarajući nove mogućnosti korištenja. Centar bi trebao biti otvoren ponajprije lokalnom stanovništvu, a ne samo turistima, kako bi platforma bila održiva i autentična. Također otvaranjem ovakvog centra otvorila bi se i nova radna mjesta čime bi mladi čovjek imao više izbora i mogućnosti za ostati na poluotoku.

Poseban, možda dugoročno gledajući i najvažniji efekt ovog projekta, činjenica je da će u dobi sveobuhvatne globalizacije KULTURNI CENTAR imati ulogu buđenja nacionalne svijesti i pripadnosti među mladima koji će imati priliku da iz originalnih zapisa, kulturnih i prirodnih dobara temeljito sagledaju svoje korijenje kako bi istinski voljeli, cijenili i branili svo ono dobro koje su im njihovi preci ostavili u nasljeđe.

Kao bitna komponenta projekta uključena je u razvojni dio prostora za pojedine sadržaje kulturno-turističkog centra. Cijeli objekt postaje okvir koji na sebe postepeno veže sve više sadržaja. Osim pokretanja i aktiviranja mikrocjeline, za konačni cilj stvara se razvoj šireg područja, otvaranje novih radnih mjesta.

FAZNOST

FAZA 1

U prvoj fazi postavljaju se osnovni parametri. Određuju se točke koje će ostati neizgrađene. Šuma se čisti, rade se stazice, te se počinje s izgradnjom hotelskog kompleksa.

FAZA 2

Završena izgradnja hotela koji služi kao generator za financije (kroz cijelu godinu), ljeti za turiste, zimi kao umjetnička kolonija. Radi se na pripremanju okoliša i sadnji novih kultura, koje bi se koristile u hotelskoj kuhinji kao sirov ili prerađen proizvod.

FAZA 3

Prihodi stečeni turizmom ulažu se u razvoj kulturnog centra. Kreće se sa izgradnjom muzejskog dijela. Kompleks se postepeno puni sadržajima i služi kao okosnica razvoja poluotoka Pelješca.

Prosječna cijena noćena u hotelu (dvokrevetna soba) je 400 kn. Za potrebe izračuna određujemo popunjenost kapaciteta 70% godine.

GODIŠNJA ZARADA OD HOTELSKOG SMJEŠTAJA

$((20 \text{ soba} \times 400 \text{ kn}) \times 365 \text{ dana}) \times 0.7 = 2\,044\,000 \text{ kn}$

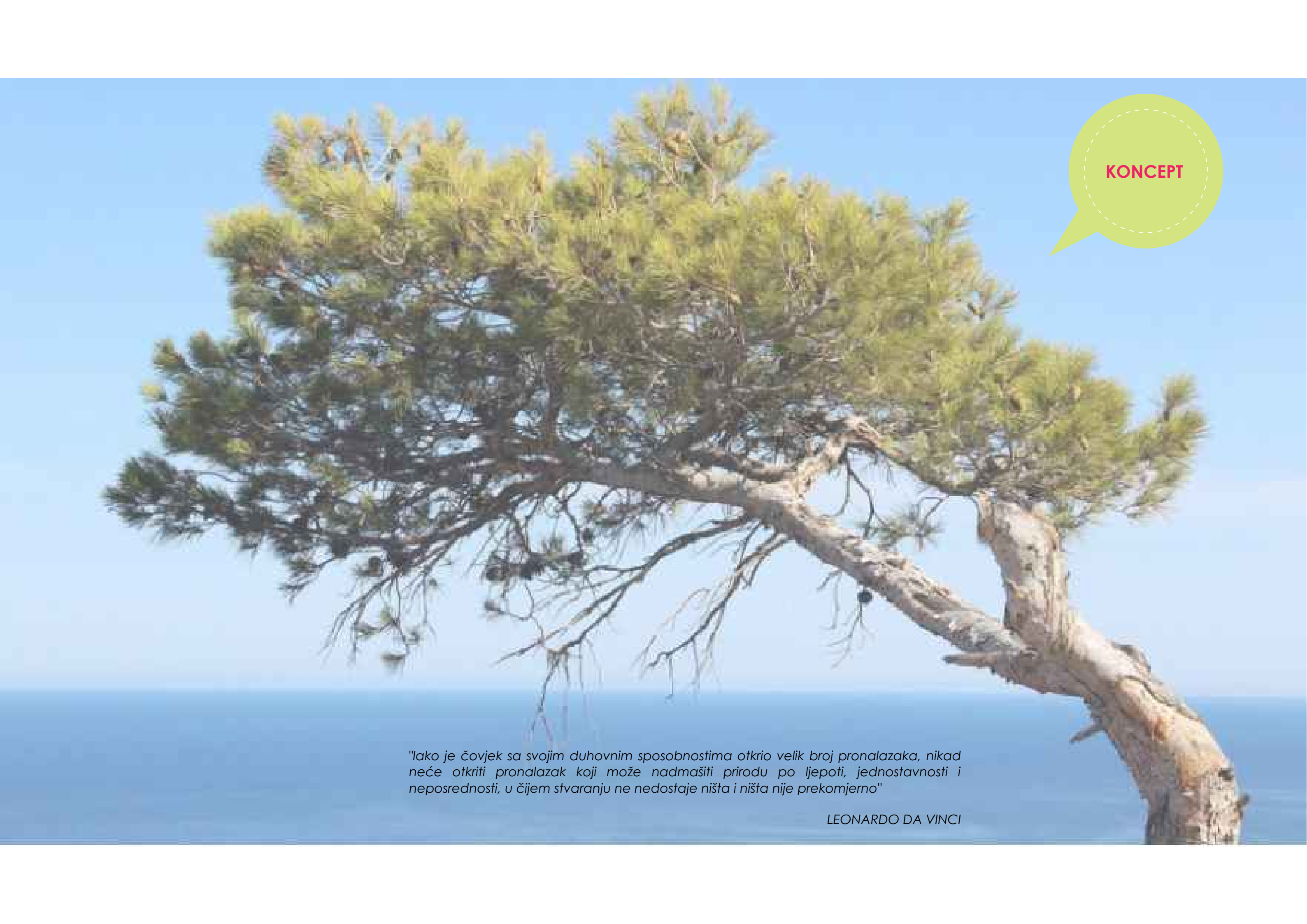
Prosječna cijena ulaznica za muzeje je 30 kn. pretpostavimo da u prosjeku muzej dnevno posjeti 50 ljudi (veličina autobusa).

GODIŠNJA ZARADA OD MUZEJA

$(50 \text{ ljudi} \times 30 \text{ kn}) \times 365 \text{ dana} = 547\,500 \text{ kn}$

Od prihoda treba oduzeti troškove održavanja cijelog kompleksa.

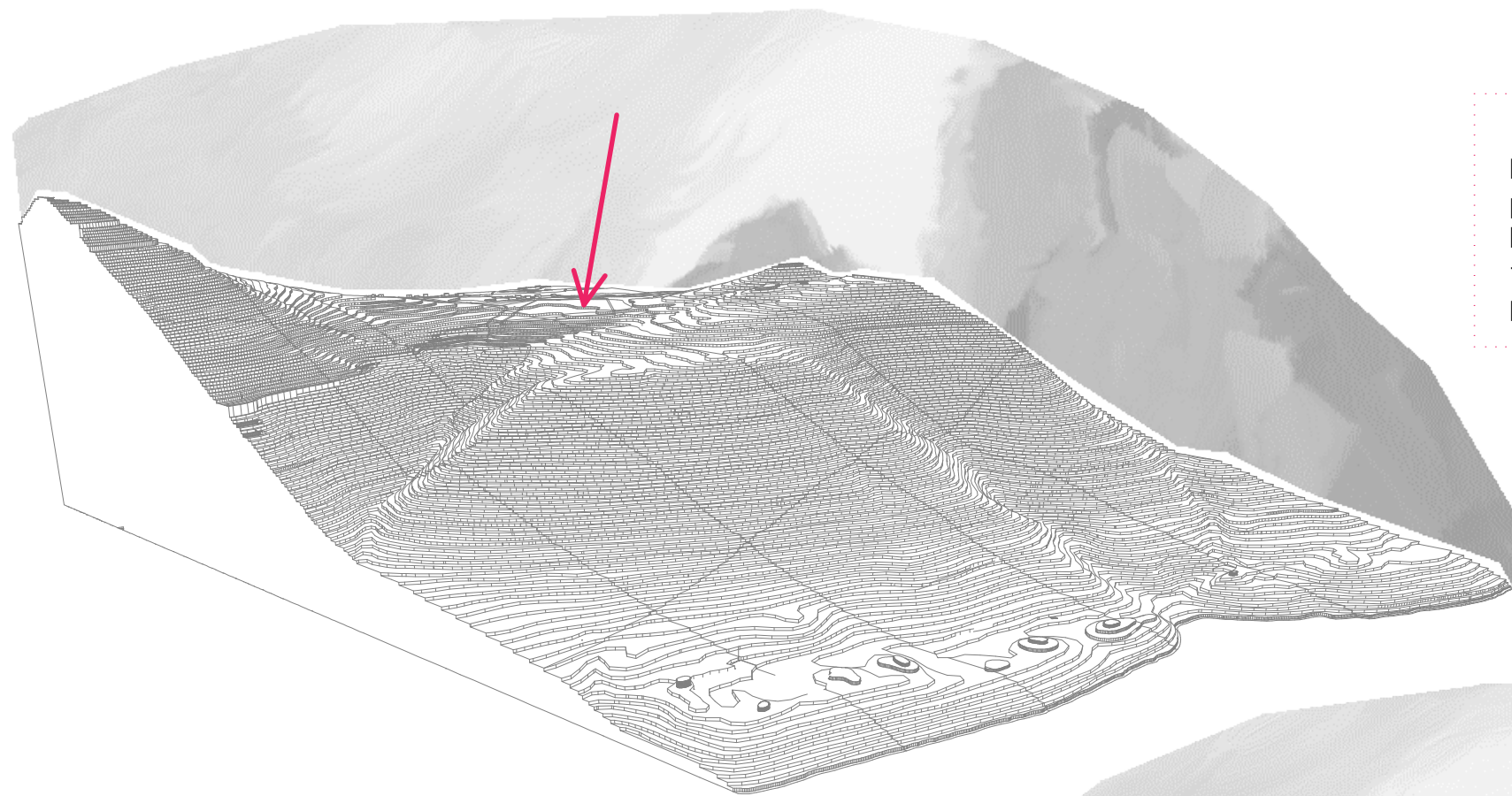
IZRAČUN

KONCEPT

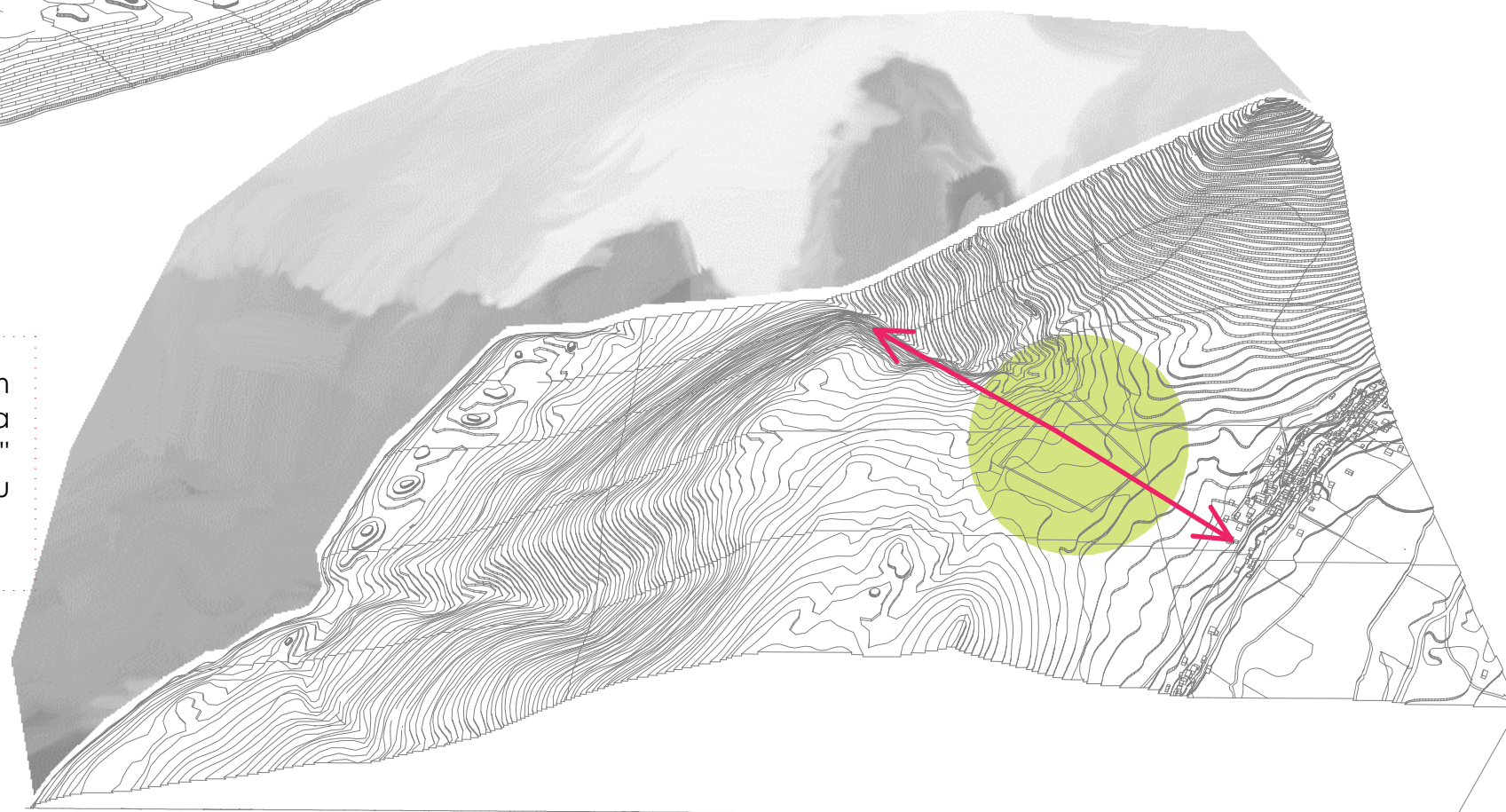
"Iako je čovjek sa svojim duhovnim sposobnostima otkrio velik broj pronalazaka, nikad neće otkriti pronalazak koji može nadmašiti prirodu po ljepoti, jednostavnosti i neposrednosti, u čijem stvaranju ne nedostaje ništa i ništa nije prekomjerno"

LEONARDO DA VINCI

Parcela se nalazi na 390 m nadmorske visine. Njen visinski položaj omogućava jedinstvene poglede i vizure na sjever (prema Malostonskom kanalu), te jugu (prema mjestu Kuna i polju). Upravo te vizure postale su jedan od osnovnih parametara projektiranja.

Tom linijom vizura i pogleda postavljam šetnicu, koja spaja sjeverni i južni vidikovac, te na sebe kači razne aktivnosti. Ideja "aktivne šetnice" javila se u analizi. Parcela iako trenutno prazna u prošlosti se koristila za razne sportske aktivnosti.

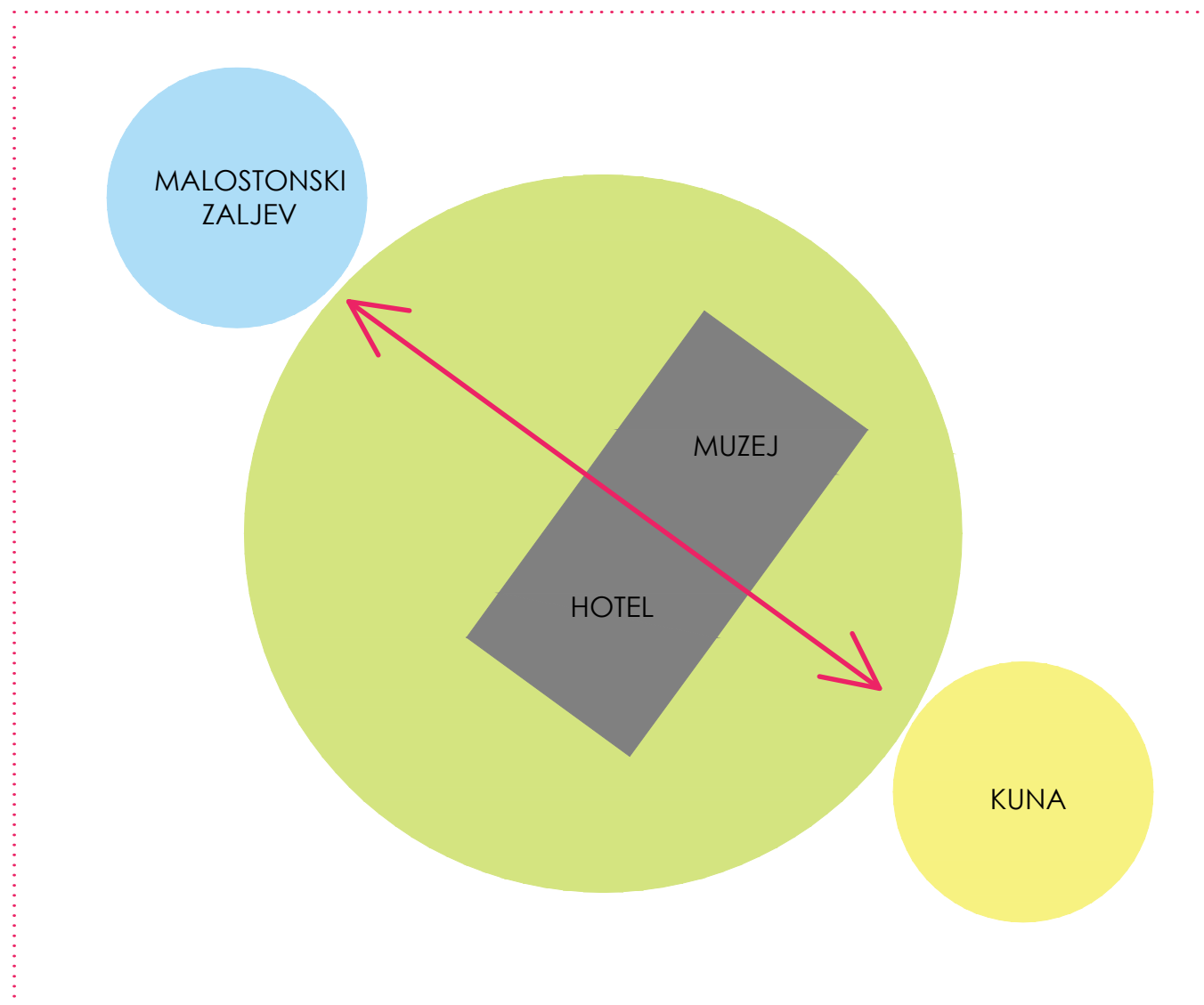

Parcela izranja na 390 m nadmorske visine kao vidikovac s kojeg se pružaju nesmetani pogledi. Okružena borovom šumom. Sam projekt je iznimno delikatne prirode. Potreba za kulturno- turističkim centrom morala je biti zadovoljena na način da priroda i tradicija velikim projektom ne postanu ugrožene i na koncu narušene.

U smjeru sjever-jug postavljam dominantnu os kretanja, šetnicu, kao kralježnicu cijelog prostora. Na nju kačim sadržaje i aktivnosti. Šetnica, kulturno-turistički centar dijeli na dva dijela. Na istočnoj strani pojavljuje se hotelski sklop ,dok na zapadu ostaje muzejski dio.

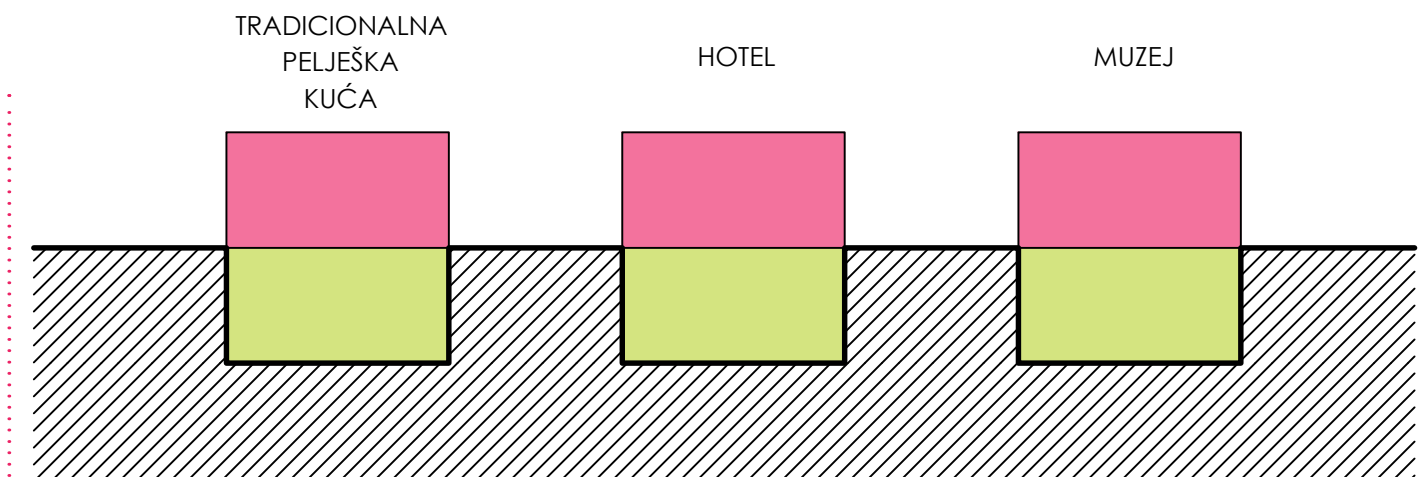
Objekti su većim djelom ukopani, tako da prizemlje muzeja ima vidljivu samo istočnu fasadu, okrenutu prema šetnici, dok hotelski sklop , ima dvije vidljive fasade (zapad i sjever), jednu okrenutu šetnici ,a drugu glavnom pristupnom putu.

Objekti su zaokruženi kaskadama stvarajući brežuljke, koji komuniciraju sa okolnim terenom, postepeno se preljevajući u šumu. Gubi se jasna granica između ruba objekta i prirode.

Muzej i hotel spajaju se na šetnicu poput parazita. Objekti su katnosti P+1. Prateći tipologiju susjednog naselja. U prizemlju se nalaze javni i društveni sadržaji koji ne zahtijevaju veliku količinu dnevnog svjetla, jer mogu funkcionirati u dva različita režima (dan-noć). Ti sadržaji kače se na samu aktivnost šetnice. Prizemlja su otvorena sa čeličnim nosačima i velikim staklenim stijenkama koje ne ograđuju vanjsko od unutarnjega, već brišu tu granicu, tako da prizemlje objekta postaje i sam teren parcele i obrnuto. Na katovima se nalaze uredi (muzej) i spavaće sobe (hotel), sadržaji ograničenog pristupa kata izviruju poput ekstenzije samih brežuljaka, tako da iz određenih kutova u oku promatrača ostavlja dojam prizemnice.

Zbog dvaju velikih susjednih planinskih lanaca koja su prirodne brane parcela je na udaru snažne bure i juga. Ukopavanjem prizemlja zajedno sa okolnom borovom šumom učinak vjetra na parcelu sveden je na minimum.

- Prostori ograničenog pristupa, u pelješkoj kući i hotelu to su spavaće sobe, u muzeju uredi
- Javni prostori otvoreni cesti/ šetnici, u pelješkoj kući tu su konobe i prostori namijenjeni obrtima, u hotelu su to restorani, caffe, shop, a u muzeju stalni i promjenjivi postav kongresna sala i učionice

The Palestinian Museum, Birzeit, Palestine

The Palestinian Museum / Heneghan Peng architects

"Misija palestinskog muzeja je biti vodeća, najvjerodostojnija i najsnažnija platforma za oblikovanje i komuniciranje znanja o palestinskoj povijesti, društvu i kulturi."

Zgrada izranja iz krajolika. Iako integrirana svojim oblikom stvara jedinstven, prepoznatljiv identitet. Teren je oblikovan kaskadama, koje "pričaju" priču povezivanja istočne i zapadne kulture. Pruža se u smjeru sjever-jug.

**REFERENTNI
PRIMJERI**

Muzej vučedolske kulture, Vukovar, Hrvatska

Muzej vučedolske kulture/ Radionica arhitekture+Vanja Ilić

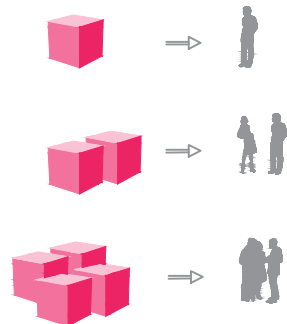
Muzej se nalazi odmah pokraj nalazišta Vučedol. Sam zadatak bio je osjetljive prirode, jer osim što se nalazi uz samo arheološko nalazište, trebalo se pokušati stopiti s prirodom i ne narušiti je. Osnovna ideja bila je povezivanje doline uz obalu Dunava sa Vučedolom, koji se nalazi na vrhu brijega, preko muzejske zgrade. Muzej je rađen u obliku serpentina. Stražnja strana muzeja je ukopana u brijeg, dok je pročelje otvoreno velikim staklenim ploham prema prirodi. Osim formom uklapanje u teren postignuto je i materijalom. Za vanjsku oblogu koristila se opeka, koja asocira na boju zemlje s lokaliteta.

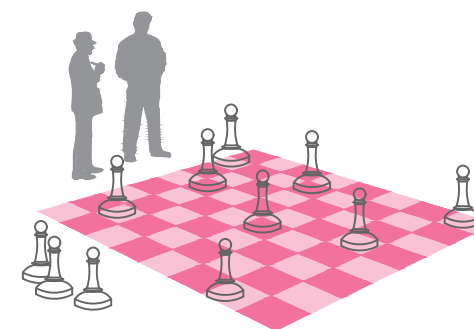
Karlovački slatkovodni akvarij i muzej rijeka, Karlovac, Hrvatska

Karlovački slatkovodni akvarij i muzej rijeka / 3LHD

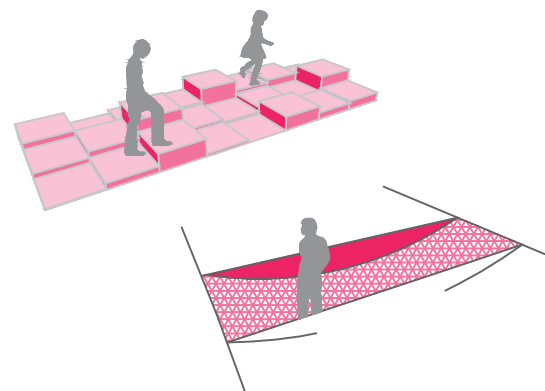
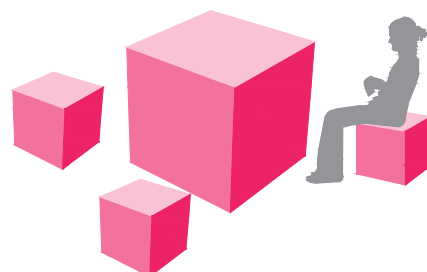
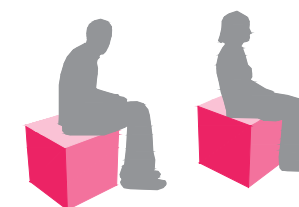
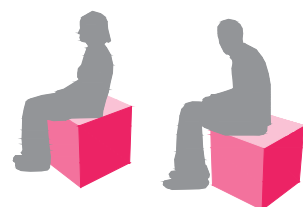
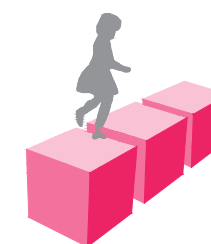
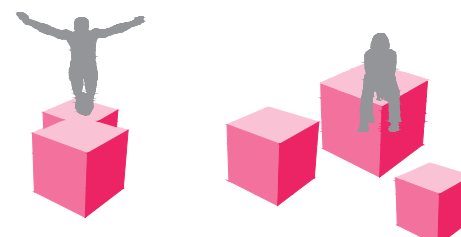
Smješten uz obalu rijeke Korane. Objekt je ukopan i nasut zemljanim nasipima. Inspiraciju za oblikovanje vuče iz stare povijesne jezgre grada (zvijezda), koja je bila okružena "šancima"-zemljanim obrambenim nasipima. U centru objekta nalazi se javni trg iz kojega se šire tri glavna pješačka pravca. Objekt ima "vidljive" samo one fasade koje su okrenute prema trgu.

Šetnica je prikazana kao kralježnica cijelog obuhvata. Zamišljena je kao većinski pješačka ulica orijentirana na sve skupine pojedinaca. Analizirajući potrebe pojedinih segmenata, otvarali su se sadržajno i volumenski homogena rješenja. Cilj je bio da forma prati funkciju te da one zajedno tvore prostor u cjelini. Ideja je bila multipliciranjem kubusa na vrlo jednostavan ali promišljen način stvoriti prostorne segmente. Svaki od tih segmenata definiran je veličinom i brojem kubusa. upravo ovakva podjela ukazuje na namjenu, karakter i funkciju pojedinog dijela.

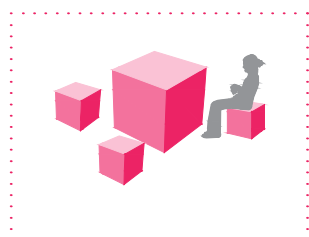
ANALIZA ŠETNICE

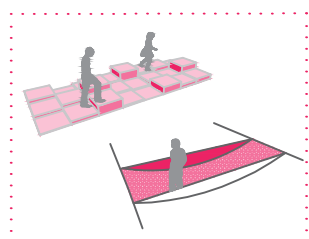
DRVORED

Dinamičnost šetnice postignuta je kubusnim prostorima za sjedenje koji su orijentirani prema smjeru događanja i aktivnosti. Unutar kubusa nalaze se zelene oazice koje se čitaju kao drvored. Raslinje je nisko, kako bi se omogućio nesmetan pogled do finalnih točaka šetnice, vidikovaca.

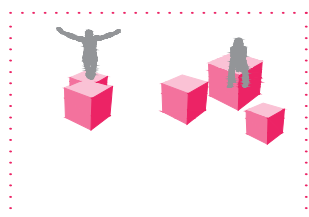
UGOSTITELJSTVO

Prostori ugostiteljstva (kafići i restorani), prate liniju ulice i u periodu vedrih dana proširuju se nja nju, stvarajući tradicionalne "štekate" i komunicirajući sa šetnicom stvarajući odnos "zidić-ulica". Služe kao spona u povezivanju unutarnjeg i vanjskog u jednu cjelinu.

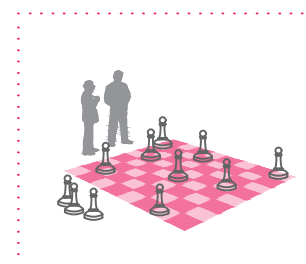
INTERAKTIVNA POLJA

Pješačka zona razbijena je ubacivanjem zabavnih interaktivnih polja. Njihov cilj osim što ima za ulogu "razbiti" monotonost same ulice, razvija motoričke sposobnosti kod djece i odraslih te njihovu šetnju čini zabavnijom.

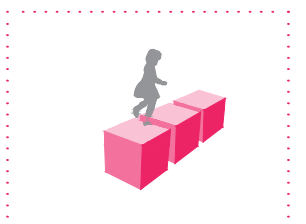
ZABAVNI PARK + PARKOUR

Težnja za aktivnosti, druženjem i zabavom očitava se u njegovom karakteru. Postavljanjem kubusa različitih dimenzija stvorena je prostorna dinamika a njihov slobodan raspored otvara brojne mogućnosti za korištenje.

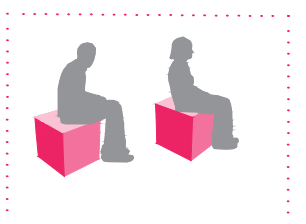
ŠAH PARK/INTERAKTIVNI PARK

Park-instalacija u svojoj srži ima potrebu odgovoriti na problem nedostatka aktivnosti za starije osobe. Sam park, zbog predimezjoniranih šahovskih figura ostavlja dojam ekponata u ulici a da pri tom ne negira svoju prvobitnu funkciju-interakciju. Odmah pored njega nalazi se i klasično bočalište.

DJEČJE IGRALIŠTE

Klasično dječje igralište smješteno u blizini "zelenog parka". Igralište je postavljeno u centru vanjskih aktivnosti sa ciljem da djeca kroz igru i vježbu nauče nešto o kulturi, tradiciji, ali i načinu života ljudi ovog podneblja.

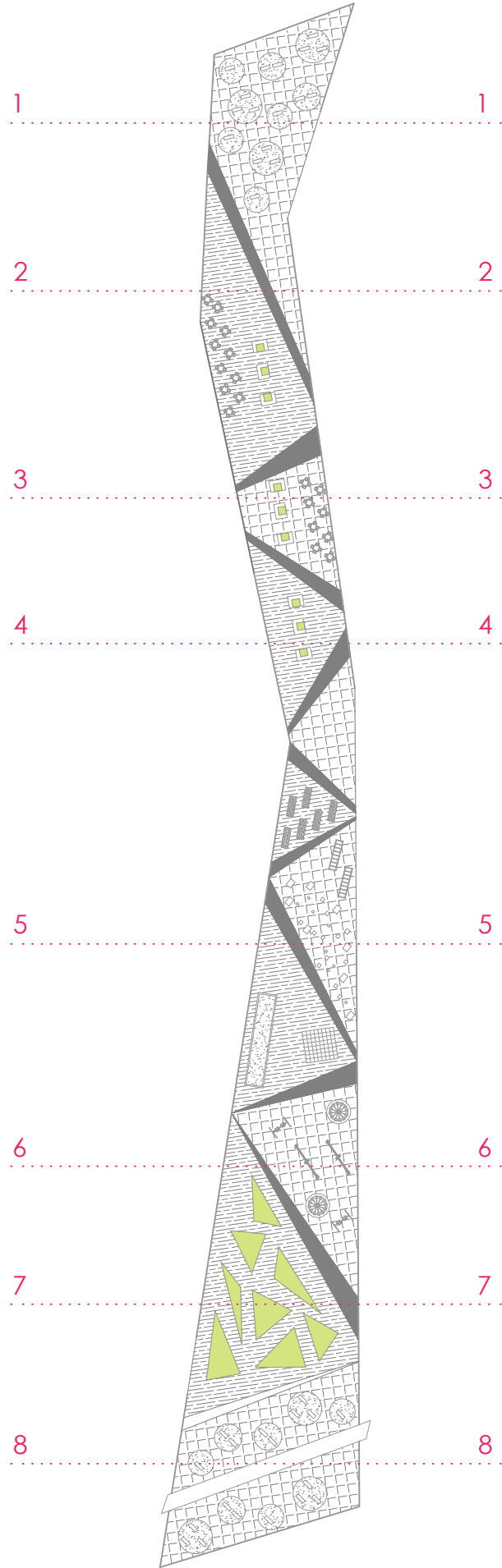
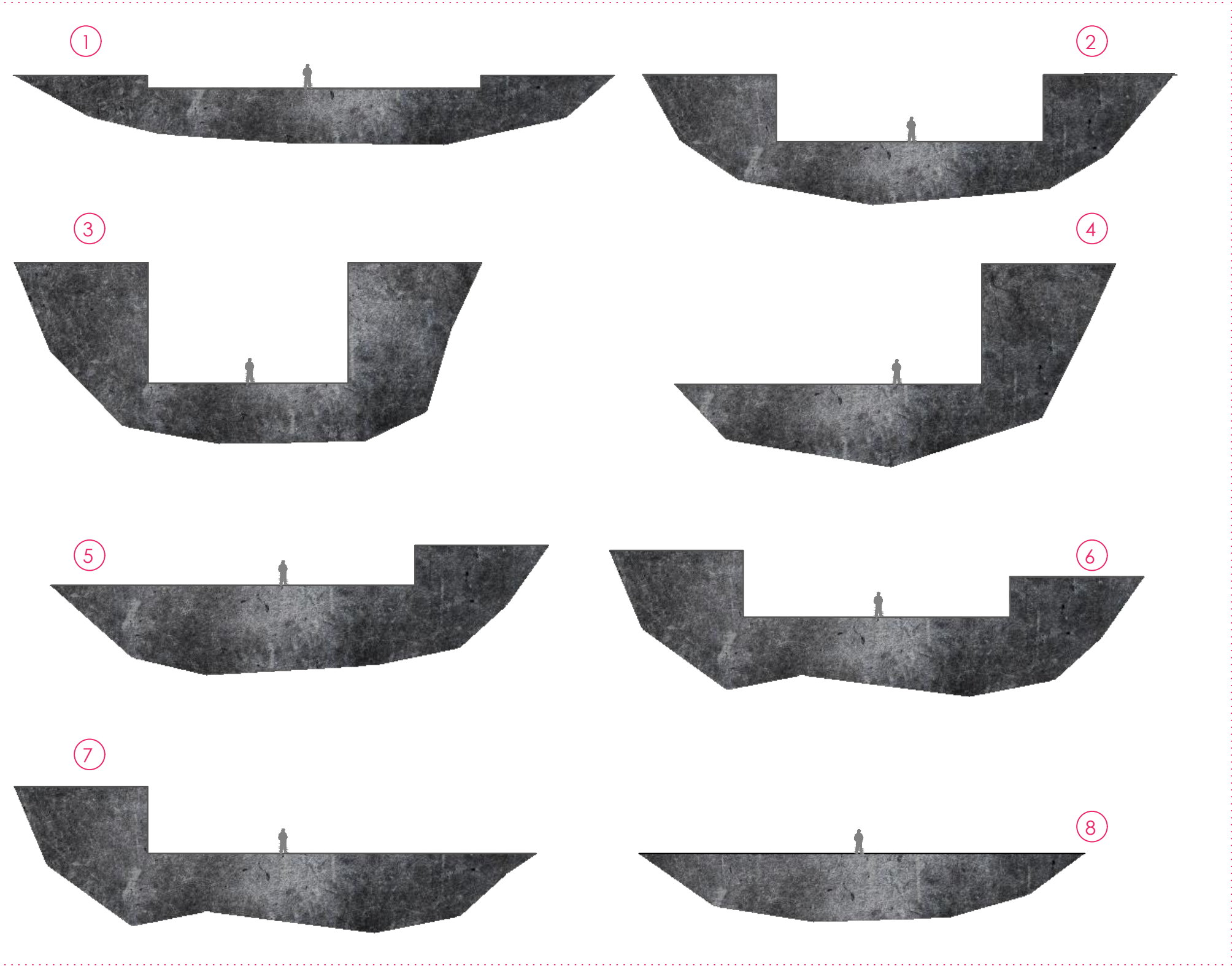

VIDIKOVCI

Oblikovani su za potrebe manjeg i većeg broja ljudi, prilagođene za pojedince i grupe. Različito parterno uređeni od ostatka šetnice. Nalaze se na dvije krajnje točke same šetnice (sjever-jug), omogućavajući nesmetane poglede preko netaknute borove šume na Malostonski kanal i Kunu te polje.

PRESJECI KROZ ŠETNICU

Šetnica se nalazi na koti ±0.00. Igrajući se sa širinom same šetnice i visinama objekata, podesta i sadržaja koji je okružuju stvorena je dinamika prostora. Čovjek dok šeta preko nje, ulazi u dinamičan prostor sklon promjenama, kako sadržaja tako i oblikovanja.

The Palestinian Museum - detalji fasade

Fasade muzeja i hotela slično su tretirane.

Muzej u prizemlju ima samo jednu slobodnu fasadu (istočnu), ostale su ukopane. Kat izviruje kao ekstenzija brdašca koje zakopaje prizemlje. Ista priča ponavlja se i na hotelu, na katu izviruje lamela spavaćih soba, obrađena natur betonom i slojem bijele žbuke, dok su javni prostori prizemlja tretirani čeličnim nosačima različitih dimenzija koji stvaraju natkriveni ulaz u sam objekt. Osim što naglašavaju ulaz u sam objekat služe i kao svojevrsna zaštita od niskog kuta upada sunca sa istočne i zapadne strane (slična fasada korištena u The Palestinian Museum). Vidljive fasade prizemlja tretirane su staklom i prema potrebi mogu se rastvoriti. Brdašce je oblikovano kaskadnim terasama definiranih suhozidima.

Južna fasada kata muzeja zaštićena je od sunca. Na fasadu su postavljeni trodjelni klizni okviri sa fiksnim žakuzinama. Okvire gosti mogu namjestiti po želji. Osim zaštite od sunca, uloga im je i zaštita od pogleda. Ispred spavaćih soba nalazi se veliki balkon koji može biti odjeljen po sobama odnosno spojen u jedan veliki ako je to potrebno.

Vanjske ograde rađene su od čelika sa tankim čeličnim sajlama, kako bi izgledale što neprimjetnije na kamenoj pozadini. Vanjske skale rašene su također od kamena, dok su cestice po terenu od pjeska na zemljanoj podlozi.

Popločanje dominantne šetnice, razlikuje se na njenim segmentima, ovisno o aktivnosti koju na sebe u datom trenutku veže. Pod je obložen dvama tipovima betonskih ploča iste boje različitih dimenzija.

MATERJALIZACIJA

Suhozid je građevina od prirodnog kamena bez korištenja morta. Ova metoda gradnje koristi se u razne svrhe:

- kao zid
- kao ograda oranice ili pašnjaka
- u gradnji bunara
- u gradnji puteva

SUHOZID

U prosincu 2016. godine umjeće suhozidne gradnje dobilo je trajnu zaštitu kao nematerijalno kulturno dobro Republike Hrvatske, te je uvršteno u registar kulturnih dobara.

Zbog izrazito "škrtog" i strmog terena lokalno stanovništvo poluotoka Pelješca generacijama radi suhozide kako bi zaštitili plodno tlo. Visina kaskada ovisi o samom nagibu terena. Najčešće je na takvim kaskadama zasađena vinova loza koja je ujedno i primarna kultura uzgoja lokalnog stanovništva.

Zbog gore navedenog izbor suhozida za uređenje terena na parceli pokazao se kao logičan izbor. Biljke su posađene kaskadno, na trakama, različitih dužina, penjući se postepeno svako 1.1 metar, do visine od 5.5 metara. Kaskade su omeđene suhozidima. Kroz njih je omogućena i šetnja preko stazica i skala koje su raspoređene po terenu na način da ostvaruju dinamiku kretanja. Kretanje nije strogo definirano tako da svaki pojedinac za sam za sebe bira put koji mu najviše odgovara.

Odabir raslinja koje raste na kaskadama je raznolik , ali u skladu s podnebljem i tradicijom; to su stabla maslina, smokve, limuna, naranče, trešanja i višnje, šljiva,... Od niskog raslinja imamo nasade ljekovitog bilja lovora, kadulje, ružmarina, majčine dušice, smilja ...

Osnovna ideja je potaknuti obradu i proizvodnju te mogućnost otvaranja novih radnih mjesta. Odabir bilja je raznolik tako da obrada i proizvodnja obuhvaćaju cijelu godinu. Čime sam uzgoj postaje samoodrživ kako u ljetnjim tako i zimskim mjesecima.

Osim samog uzgoja, ostvario bi se i edukativni potencijal jer bi lokalno stanovništvo a i posjetioци kuturnog centra dobili mogućnost iz prve ruke upoznati se sa cijelim procesom eko sadnje obrade i berbe plodova.

ODABIR ZELENILA

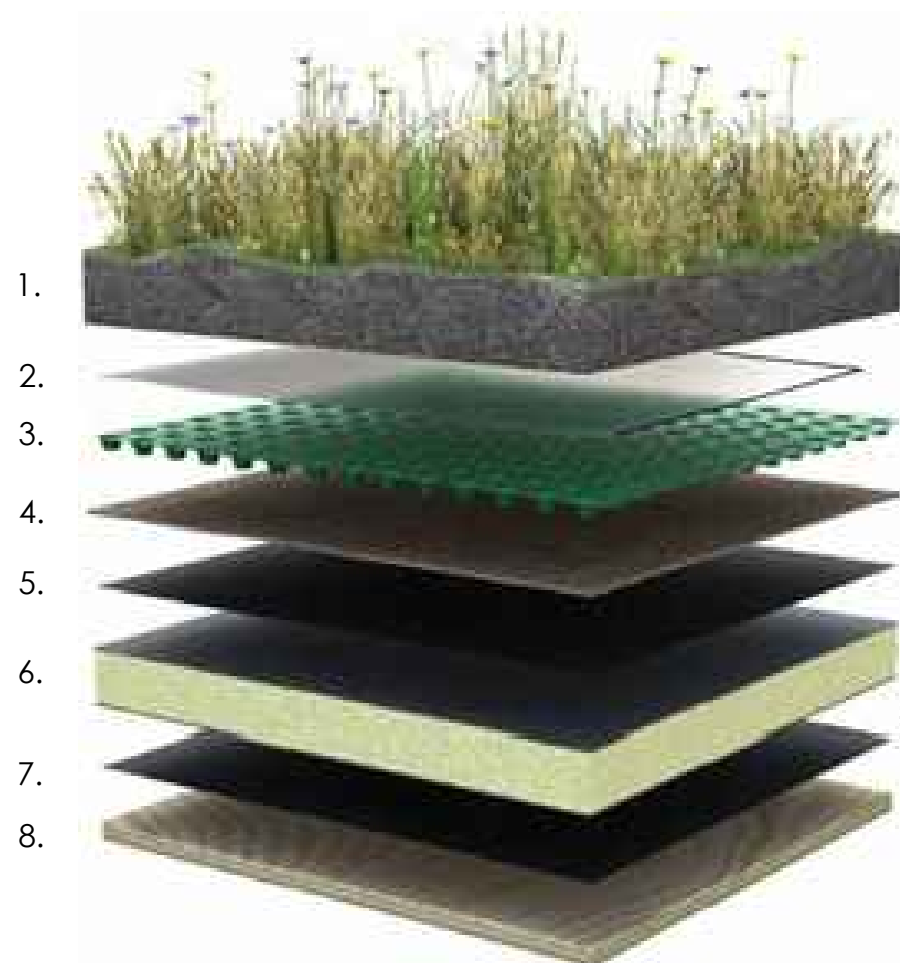
Uzgoj i proizvodnja eko hrane bi se odvijala na kaskadama terena . Finalni proizvod koristio bi se u hotelskoj kuhinji, dok bi se višak od proizvodnje mogao prodavati u dućanu.

/proizvodnja jednostavnih čajeva od ljekovitog sušenog bilja, masline, suhe smokve, limuncini, narancini, kotonjata,mantala.../

Samim time gastronomska ponuda koju bi sačinjavale školjke iz Malostonskog zaljeva, riba sa peljeških kočarica, meso iz lokalnih OGP-ova bila bi zaokružena i potpuna.

Treba spomenuti i lokalna vina koja zbog obilja sunčeve topline i krševitog tla na kojima se uzgajaju vinogradi (vapnena tla, crljenica - terra rossa), spadaju među najbolja, svjetski poznata vina (Plavac mali, Dingač, Postup).

GASTRONOMIJA

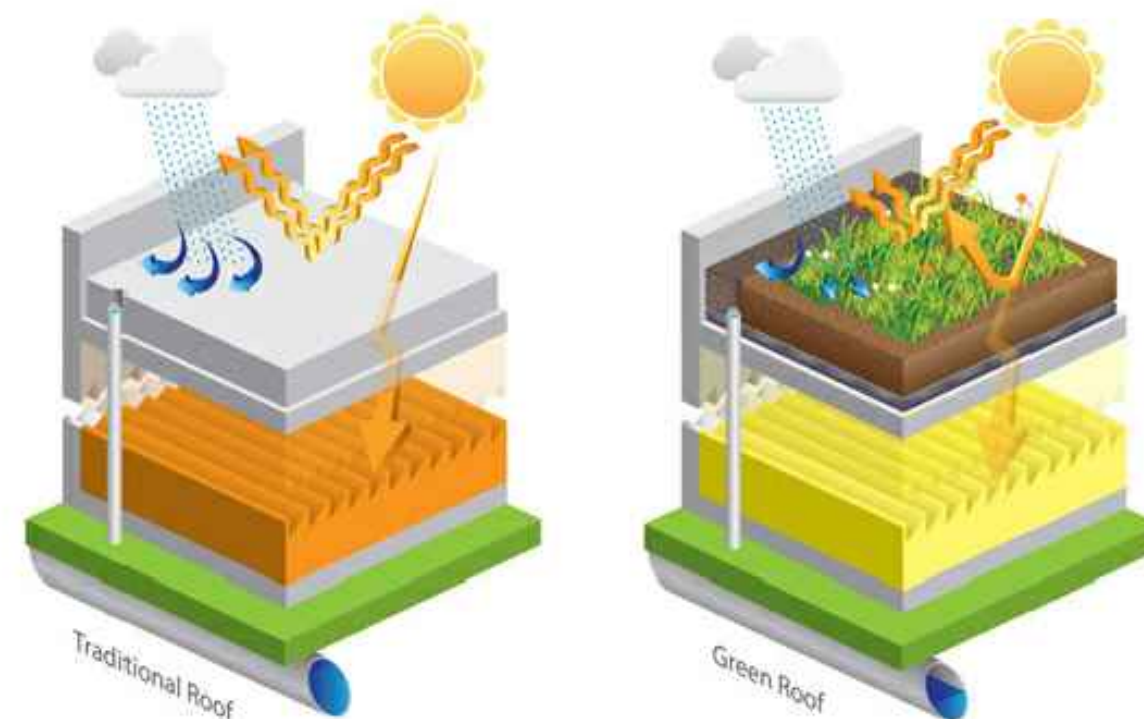
PRIMJER ZELENOG KROVA

1. sloj zemlje sa posađenim zelenilom
2. geotekstil kao filter
3. drenažni sloj
4. zaštitni sloj
5. PVC ili TPO membrana
6. termoizolacija
7. parna brana
8. drvena ili betonska ploča

Jedan dio objekta (muzeja i hotela) prekriven je zelenim krovom. Zeleni krov stapa se sa okolnim zelenilom, gustom borovom šumom i biljkama zasađenim na kaskadama. Osim svoje pojavnosti ima brojne prednosti eko izgradnje ispred običnih krovova. Za ugradnju zelenog krova upotrebljava se reciklirani materijal koji služi kao izolacija i podloga za zemljište i biljke.

ZELENI KROV

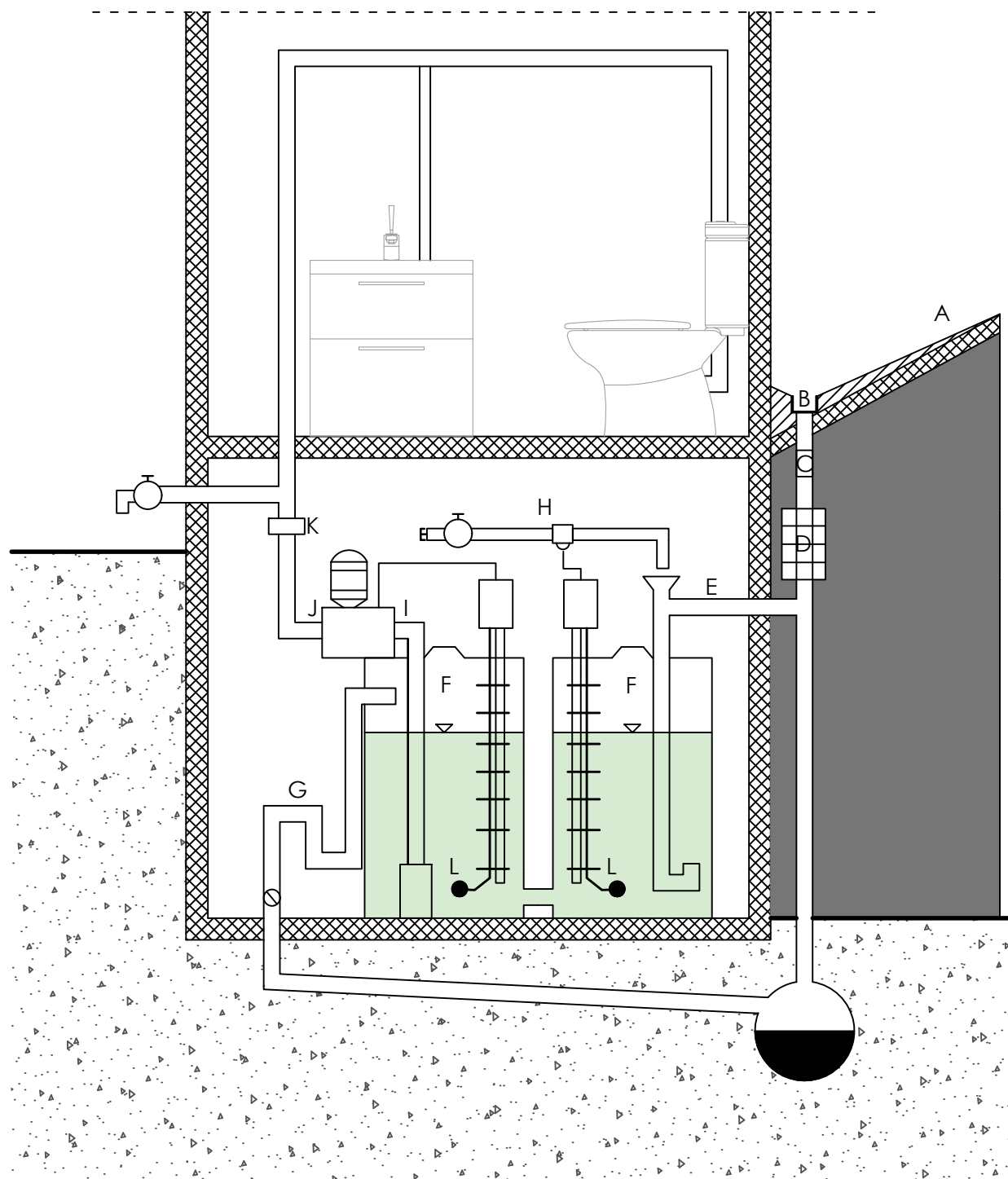
Služi kao toplinska izolacija, te samim time smanjuje potrošnju za grijanje i hlađenje u objektima. Znanstveno je dokazano da je temperatura u objektima koji su prekriveni zelenim krovom, ljeti 3-4° niža nego u objektima sa tradicionalnim krovom. Upijaju zvuk i smanjuje utjecaj buke. Produljuje životni vijek krova štiteći ga od ultraljubičastog zračenja, velikih temperaturnih promjena i mehaničkih oštećenja (npr. tuča). Zeleni krovovi filtriraju zrak i stvaraju povoljniju mikroklimu. Može se koristiti za prikupljanje vode (infiltracija kišnice za korištenje). Prožima utočište nekim biljkama i životinjama, a čovjeku stvara novi prostor za odmor i rekreaciju.

Usporedba tradicionalnog ravnog i zelenog krova

HEMA PRIKUPLJANJA I KORIŠTENJA KIŠNICE

A - slivna površina	G - preliv spremnika
B - cijev za sakupljanje	H - dovod pitke vode
C - filter sakupljač lišća i grančica	I - usisna cijev
D - separator	J - tlačna pumpa
E - dovodna cijev	K - fini filter s aktivnim ugljenom
F - spremnik	L - plovni prekidač

Na poluotoku Pelješcu osim par manjih izvora ne postoji riječno-jezerska mreža. Zbog toga je skupljanje kišnice bilo i je od iznimne važnosti za život lokalnog stanovništva. Najveća skupljališta kišnice nalaze se u Kunovsko-Potomskom polju.

Vodopostrobnna mreža na poluotoku izgrađena je 1960-tih iz rijeke Neretve.

Primjenom sustava sakupljanja kišnice rasterećuje se djelomično mreža odvodnje naselja te se ne opterećuje mreža velikim periodičkim protocima koji su posljedica nasumičnih pljuskova.

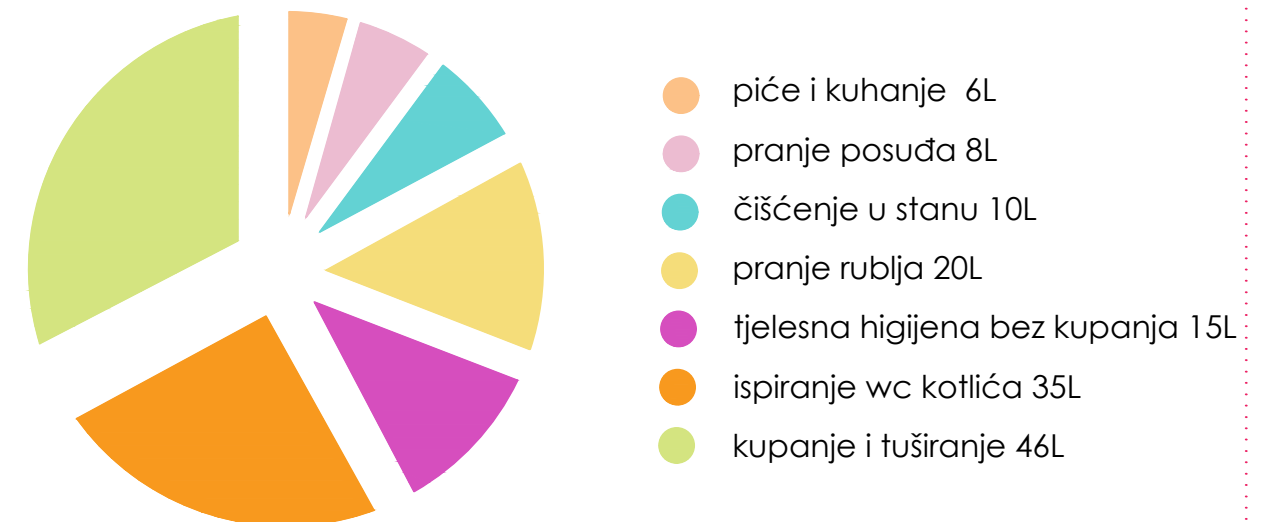
Kišnica se sa slivne površine vodi po žljebovima do vertikalnih cijevi koje su spojene na glavni spremnik. Iz glavnog spremnika voda se crpi u dnevni spremnik odakle dolazi do trošila.

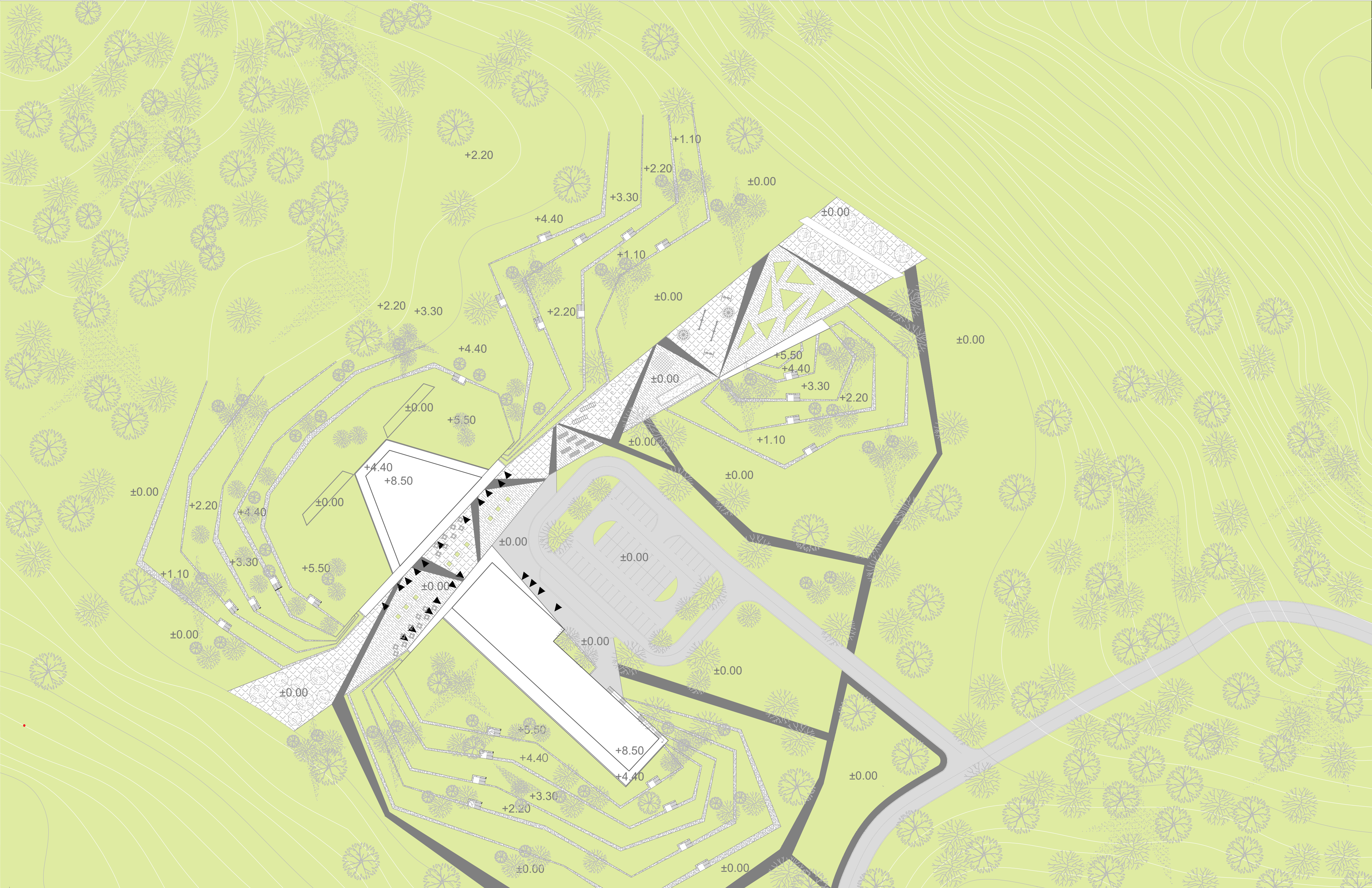
Spremnici su plastični ili izrađeni su od stakloplastike i dugotrajni su. Preljev spremnika se može spojiti na javnu odvodnju ili se može preko drenažnih cijevi spojiti na podzemnu mrežu ili na ponorni bunar. U spremnik se postavlja crpka koja prenosi kišnicu do hidrosekije koja usmjeruje vodu na trošila te vrši automatsko prebacivanje na vodovodnu vodu kod nedostatka kišnice u spremniku.

Spremnik vode nalazi se u prizemlju i sa dvije strane zaštićen je zemljom, što mu osigurava manje variranje temperature. Njegov položaj unutar samog objekta sprječava mogućnost pregrijavanja (vrenja), odnosno zamrzavanja vode.

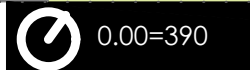
SKUPLJANJE KIŠNICE

PROSJEČNA POTROŠNJA PITKE VODE U RH PO STANOVNIKU

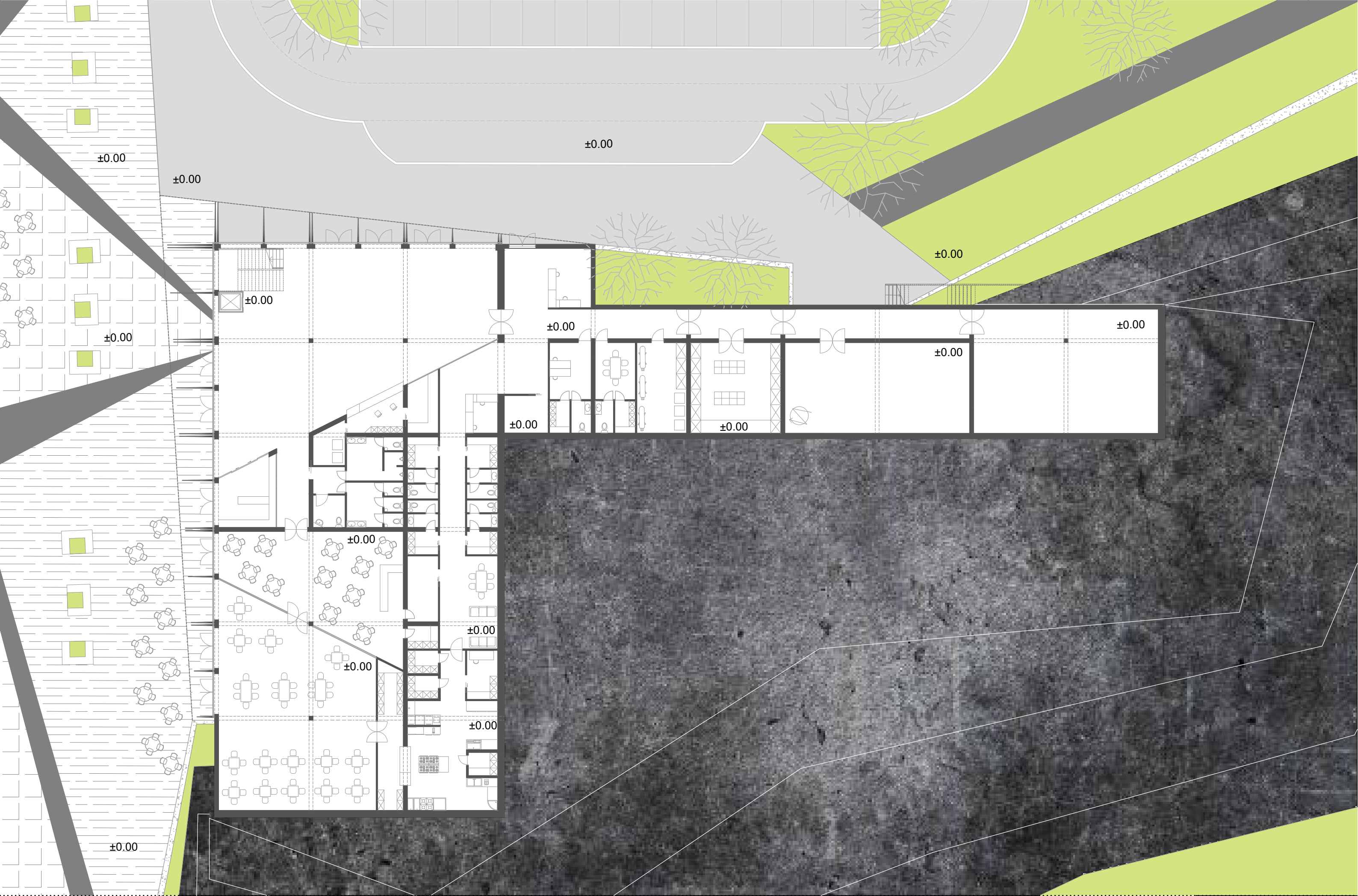

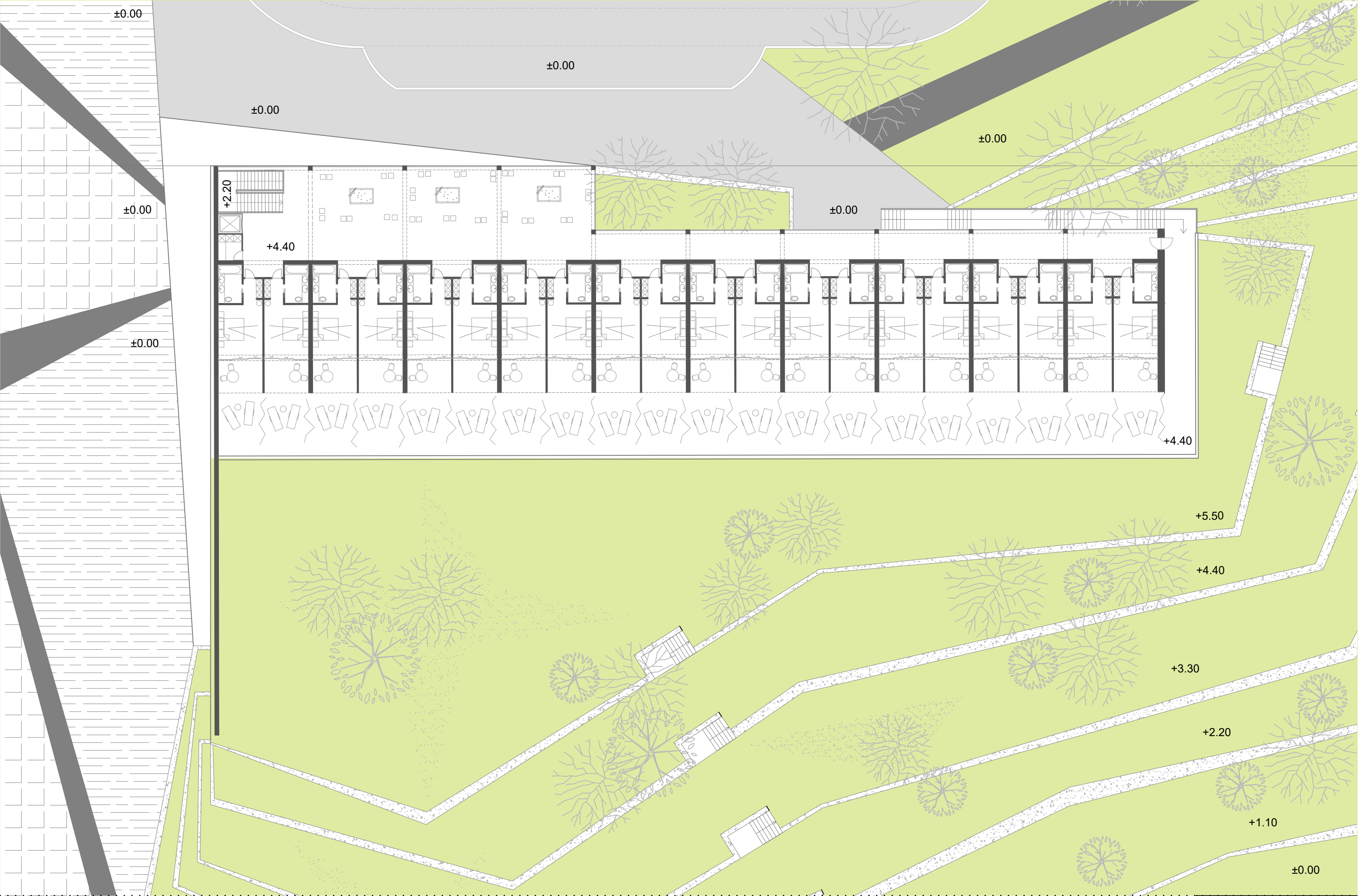

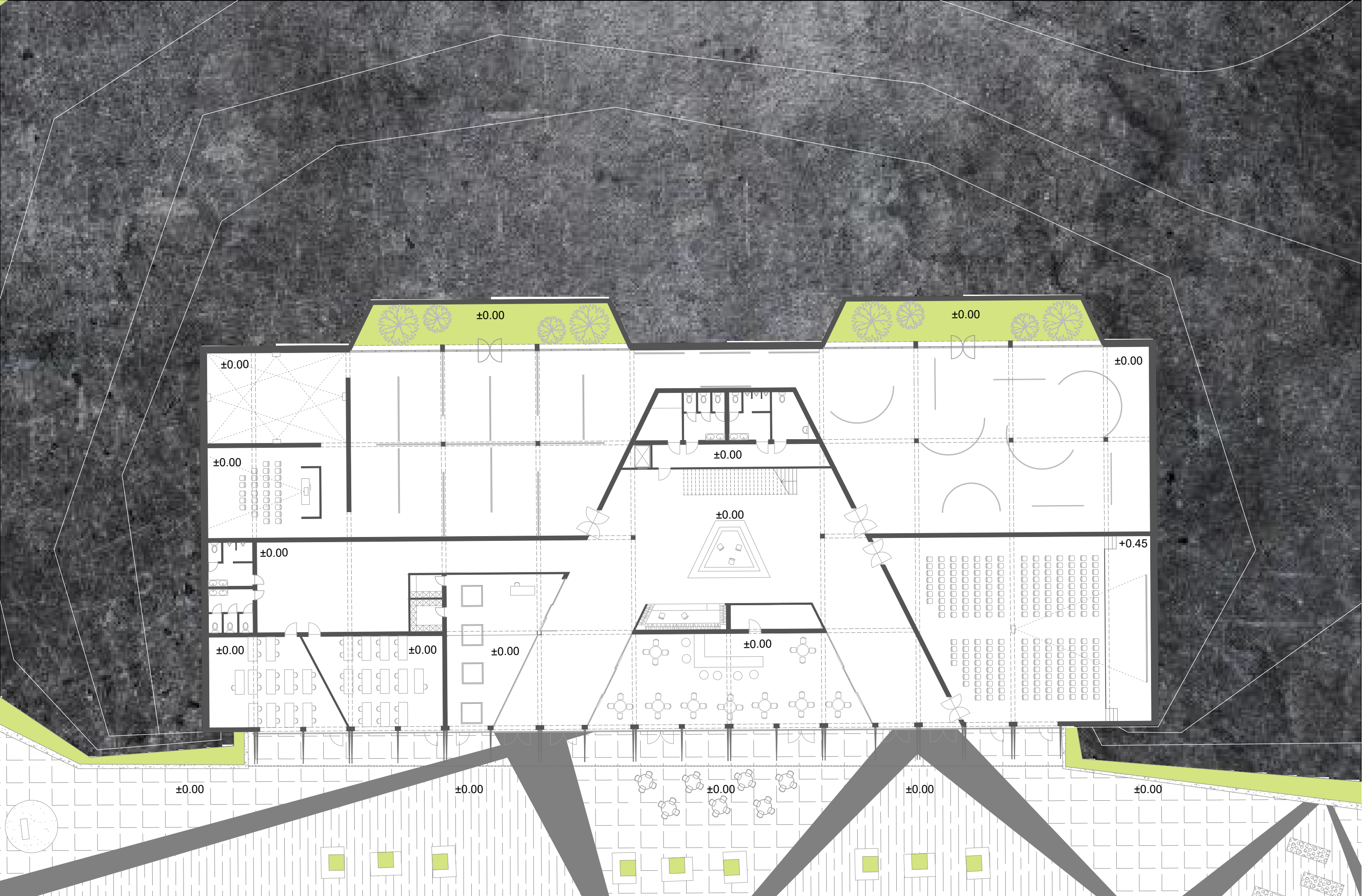

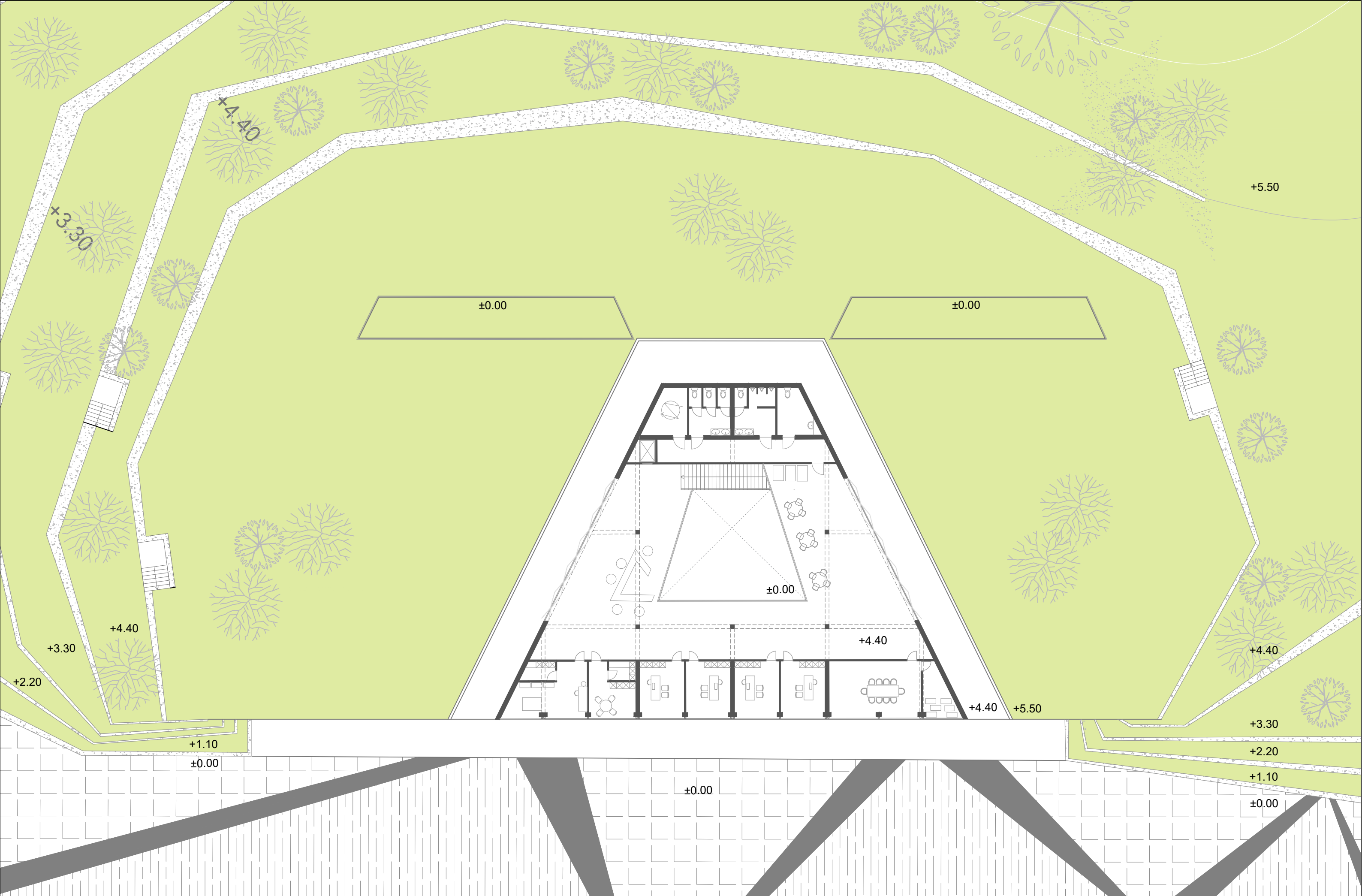

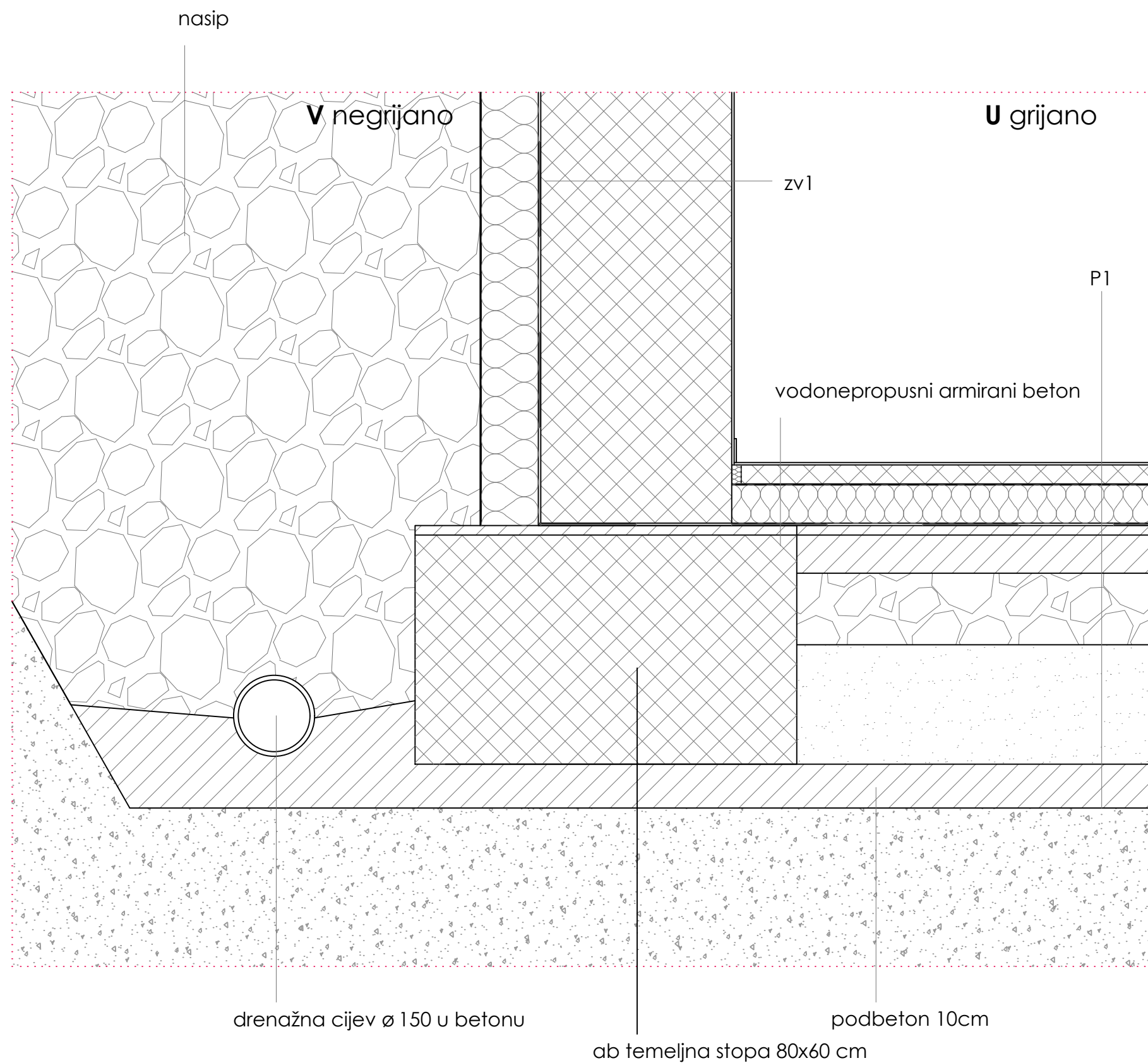

P1

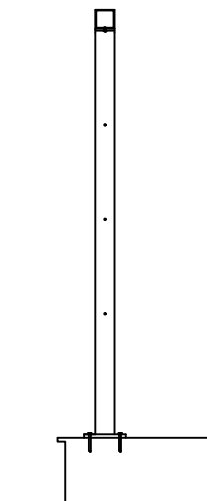
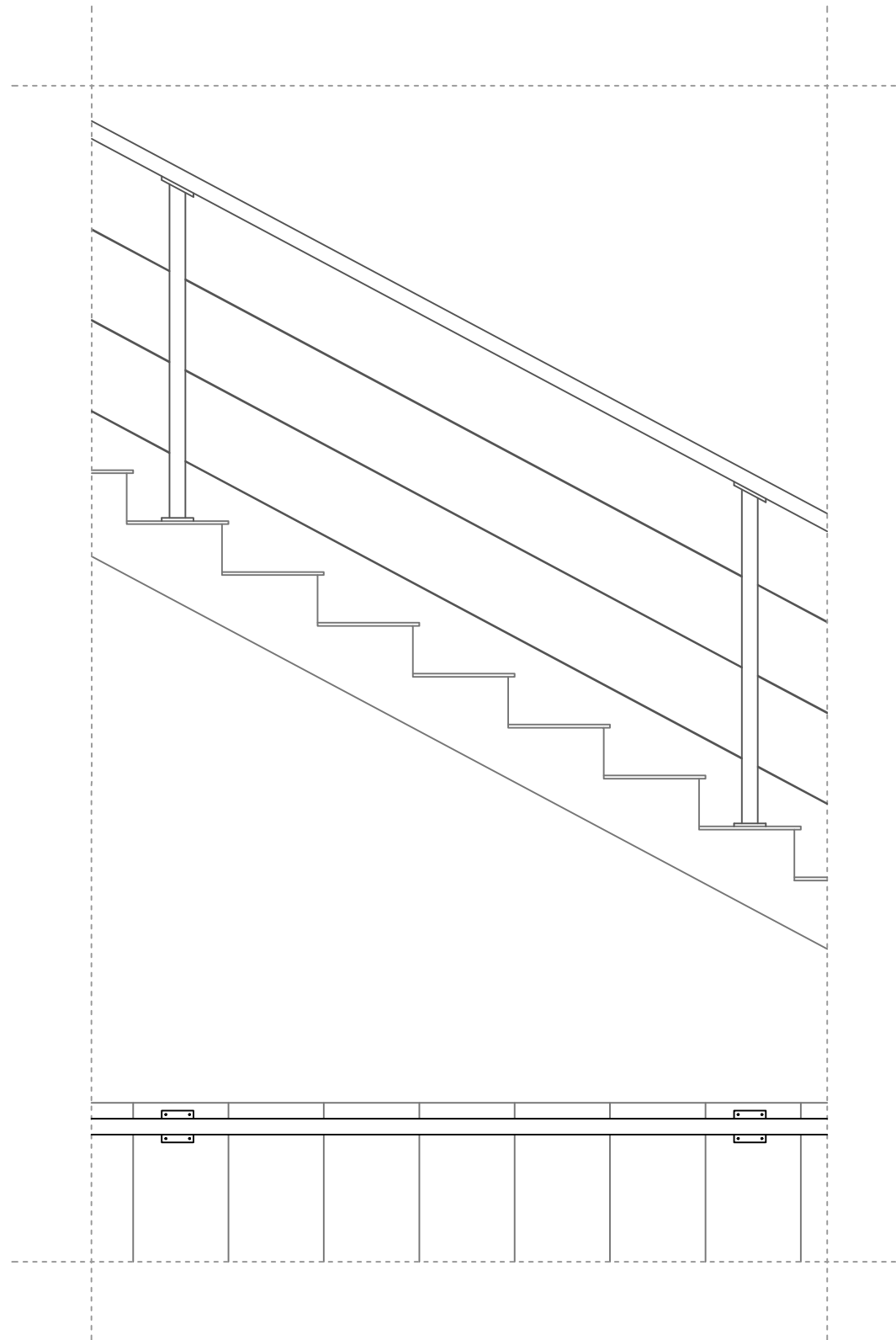
1.keramičke pločice u građevinskom ljepilu	1 cm
2.armirani estrih	3.5 cm
3.pe folija	0.2 cm
4.elastificirani polistiren	8 cm
5.hidroizolacija	0.5 cm
6.cementni namaz (izravnavajući sloj)	2 cm
7.betonska podloga	8 cm
8.fini šljunak	15 cm
9.tamponski sloj šljunka	25 cm
10.cementna košuljica	10 cm

zv1

1.čepičasta folija	
2.termoizolacija otporna na prodor vlage	12 cm
3.bitumenska hidroizolacija	0.5 cm
4. ab podrumski zid	40 cm
5. zidne keramičke pločice u ljepilu 20x40	1 cm

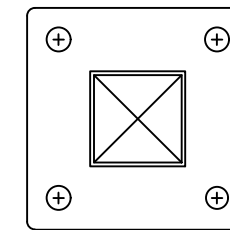
ČELIČNA OGRADA SA SAJLOM

Sastoji se od vertikalnih i horizontalnih čeličnih profila dimenzija 5x5cm i debljine 2 mm te od čeličnih sajli promjera 2mm. Pri vertikalnom i bočnom učvršćivanju u gotovi pod ili zid koristi se bazna pločica dimenzija 10x10cm.

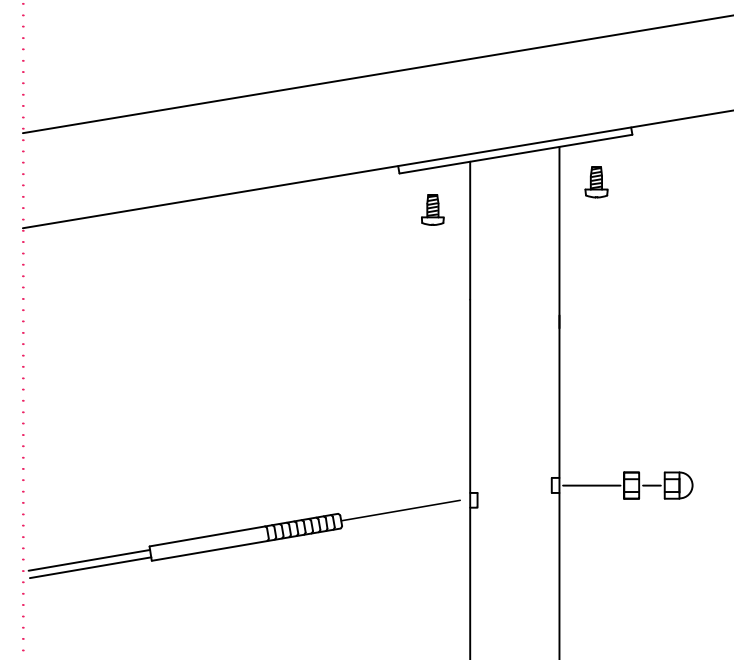
DETALJ BAZNE PLOČICE

MJ 1:5

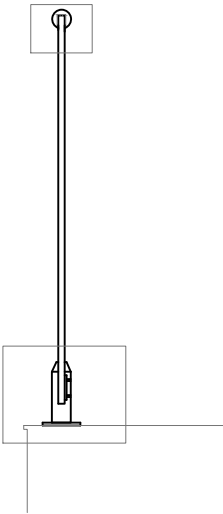
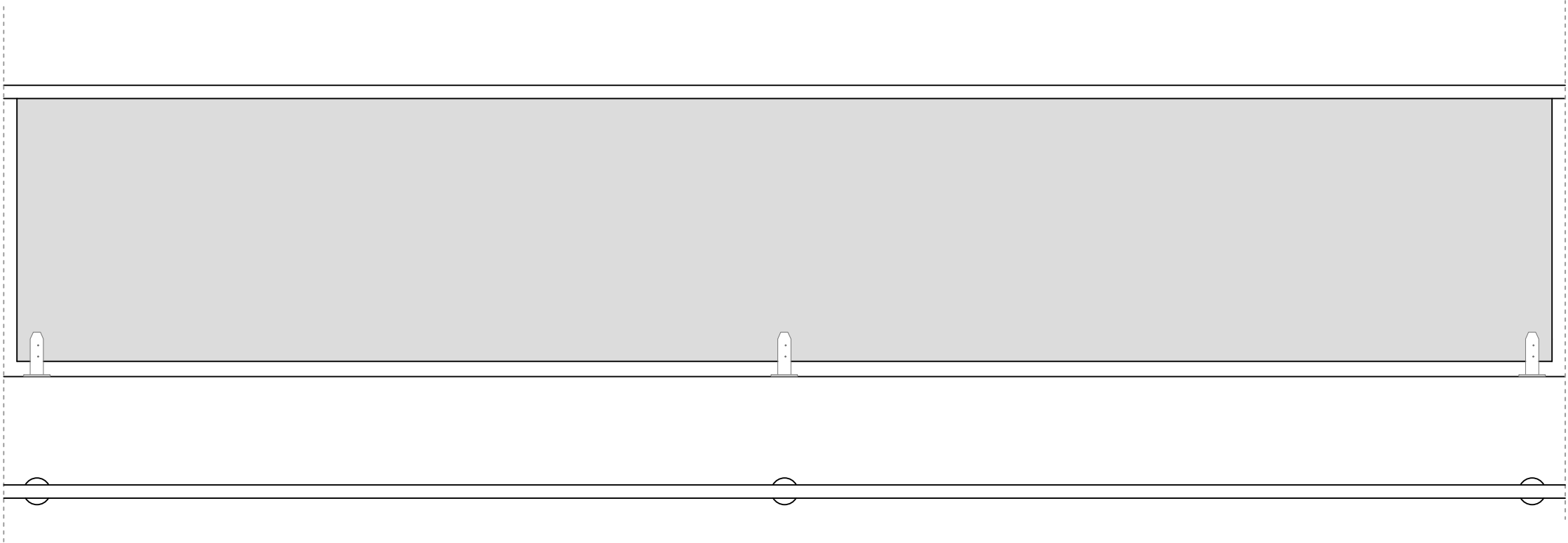
DETALJ SPOJA SAJLE NA ČELIČNI PROFIL

MJ 1:5

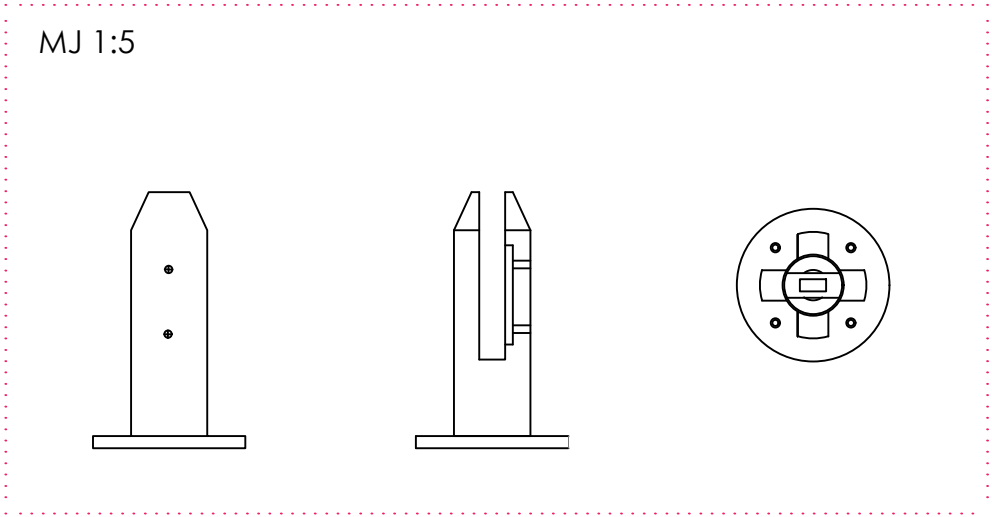

UNUTARNJA OGRADA OD KALJENOG STAKLA

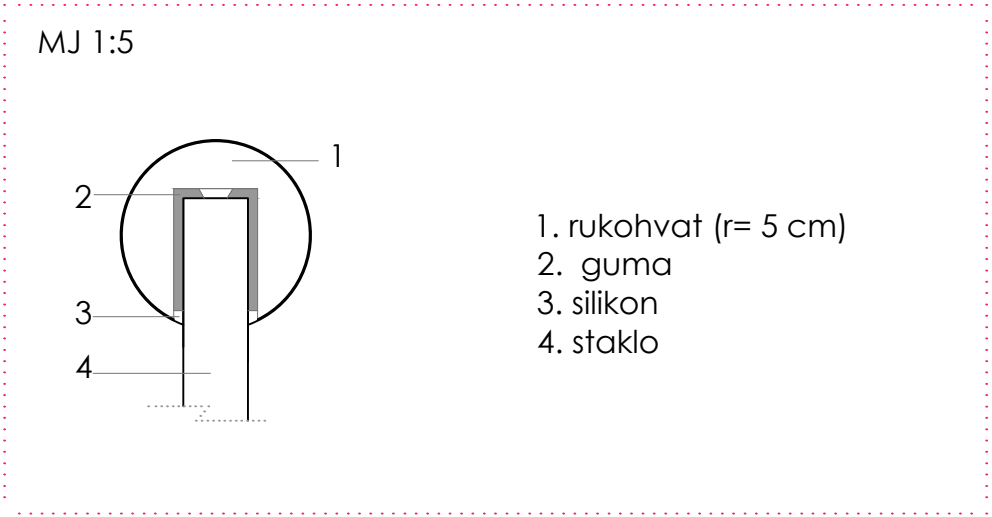
Sastoji se od metalnih nosača koji se vertikalno učvršćivaju u gotovi pod. Staklo uzglaba u nosače, te se radi dodatne sigurnosti učvršćuje vidama. Rukohvat je metaliziran r=5 cm.

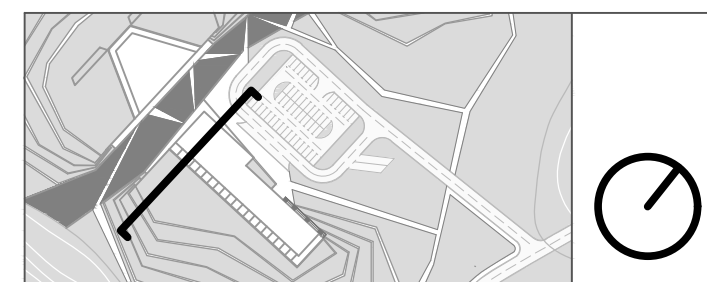
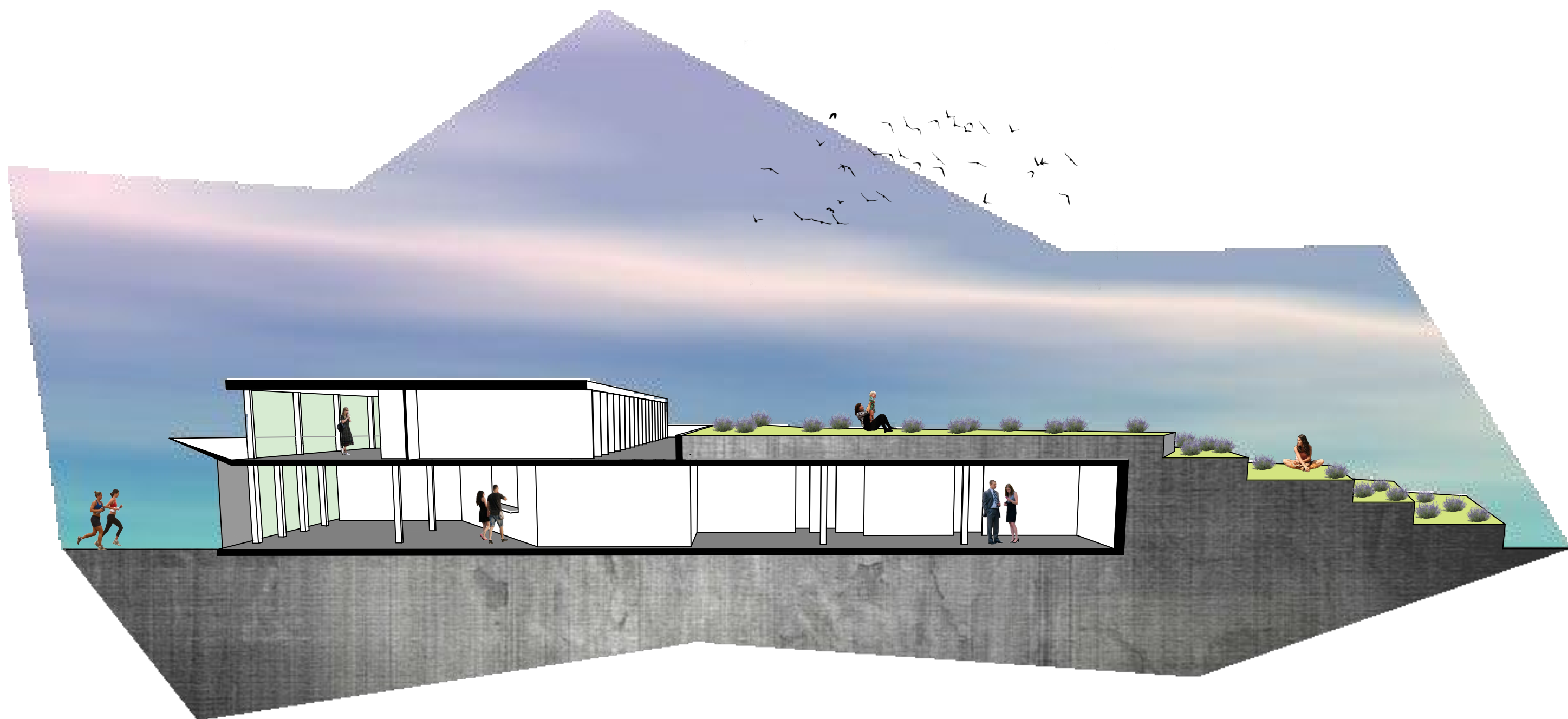

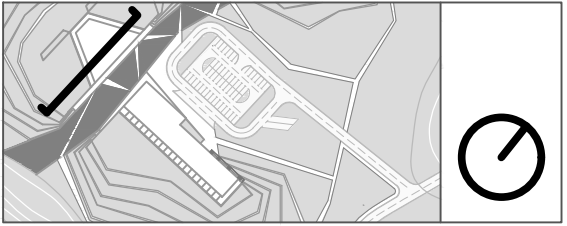
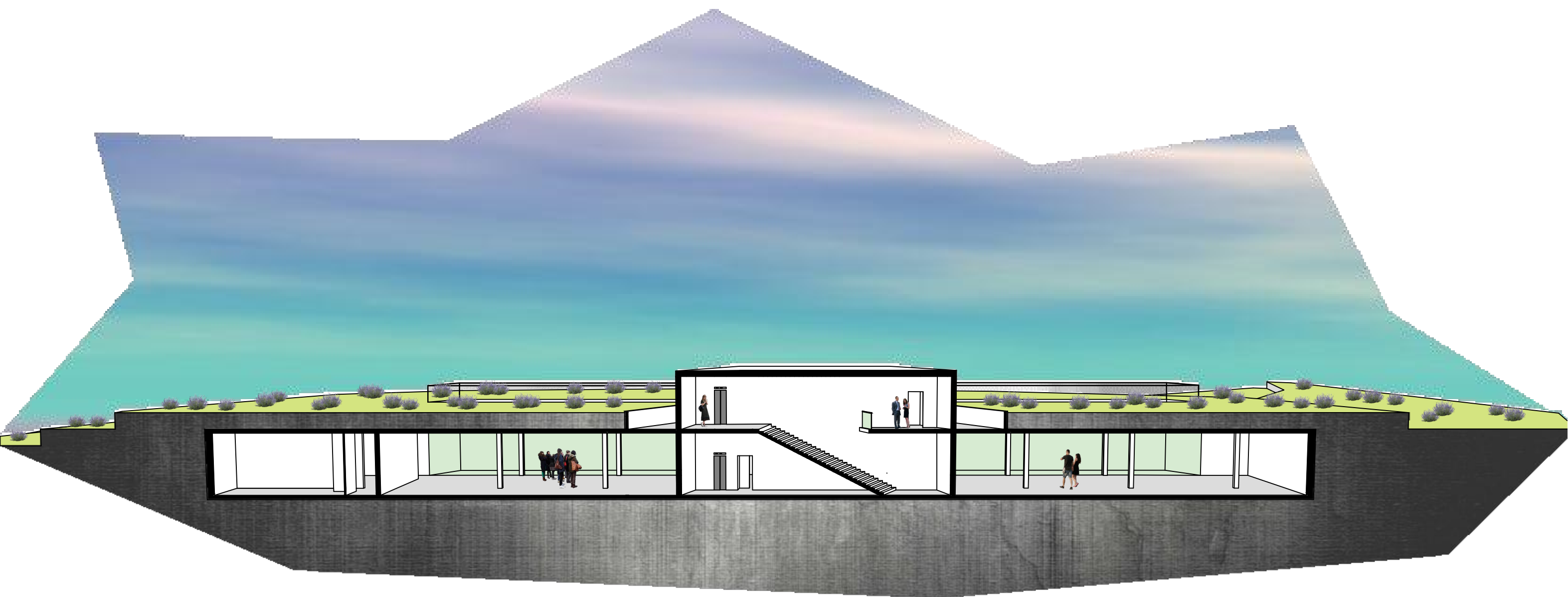
DETALJ NOSAČA

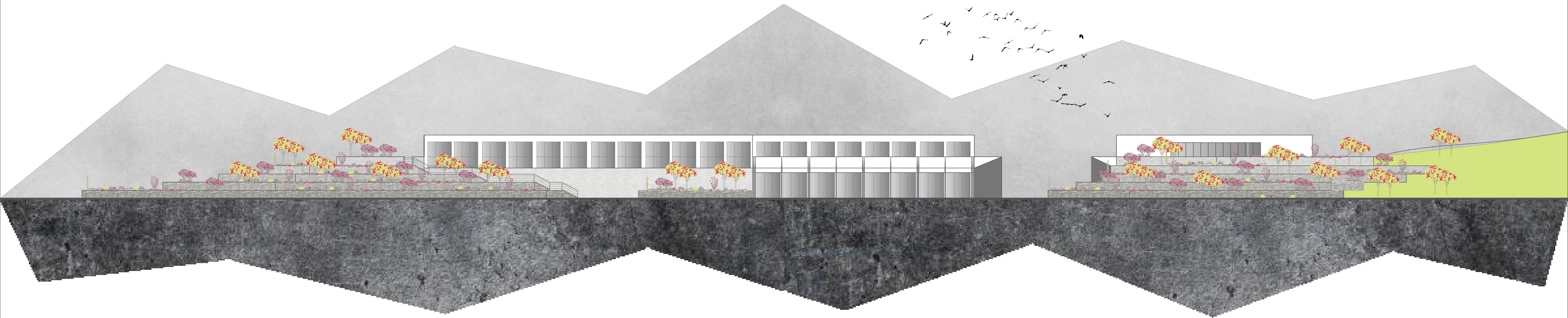

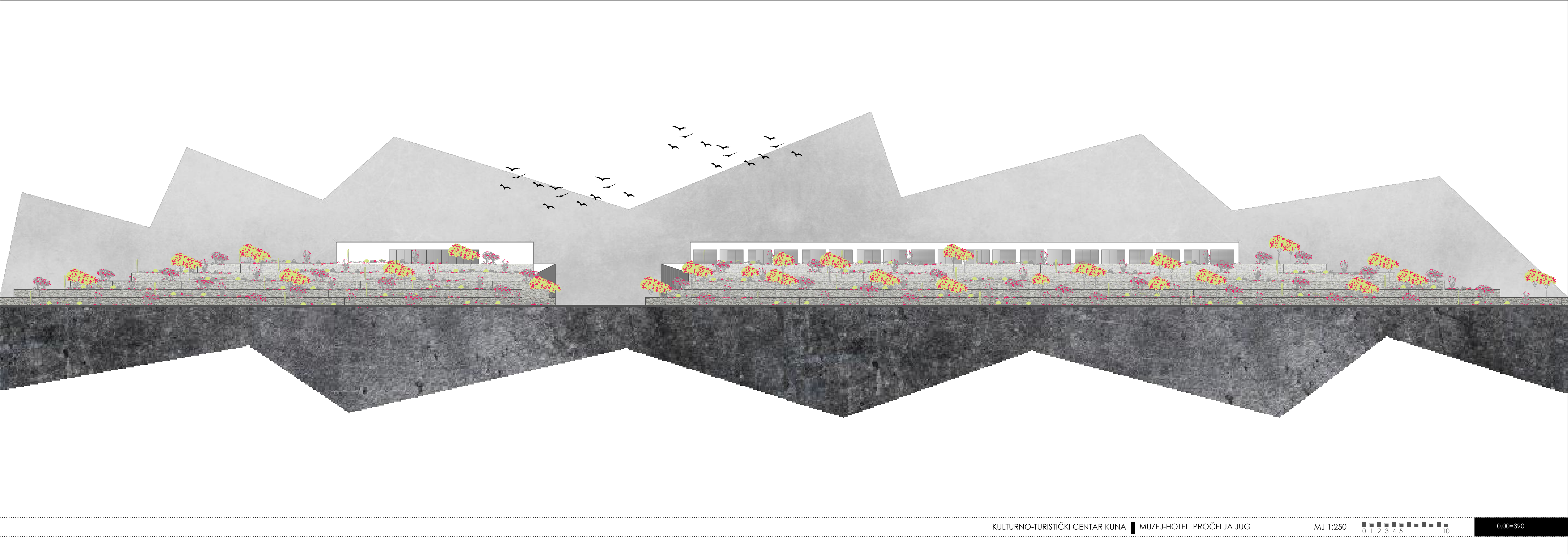
DETALJ SPOJA RUKOHVATA I STAKLA

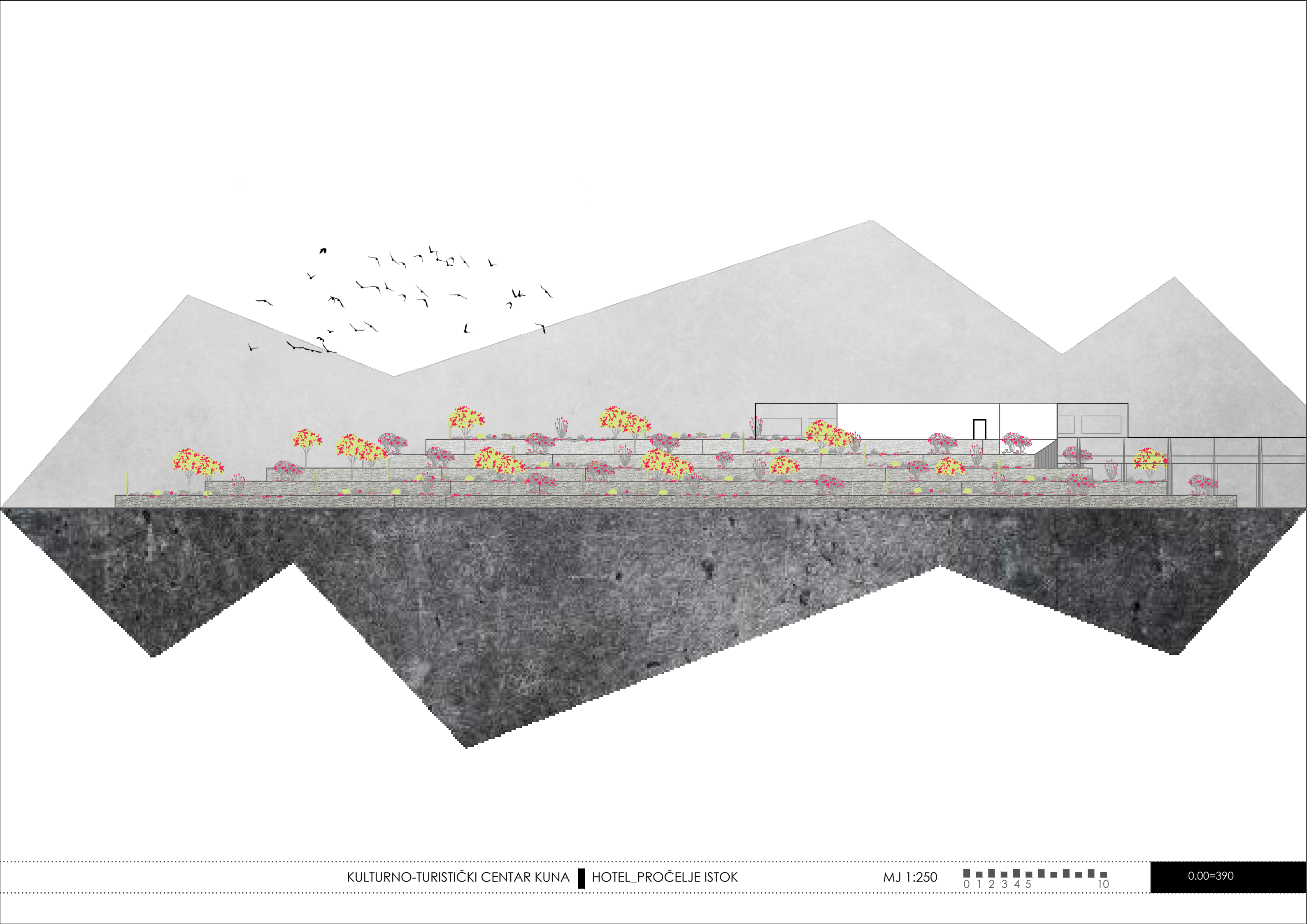

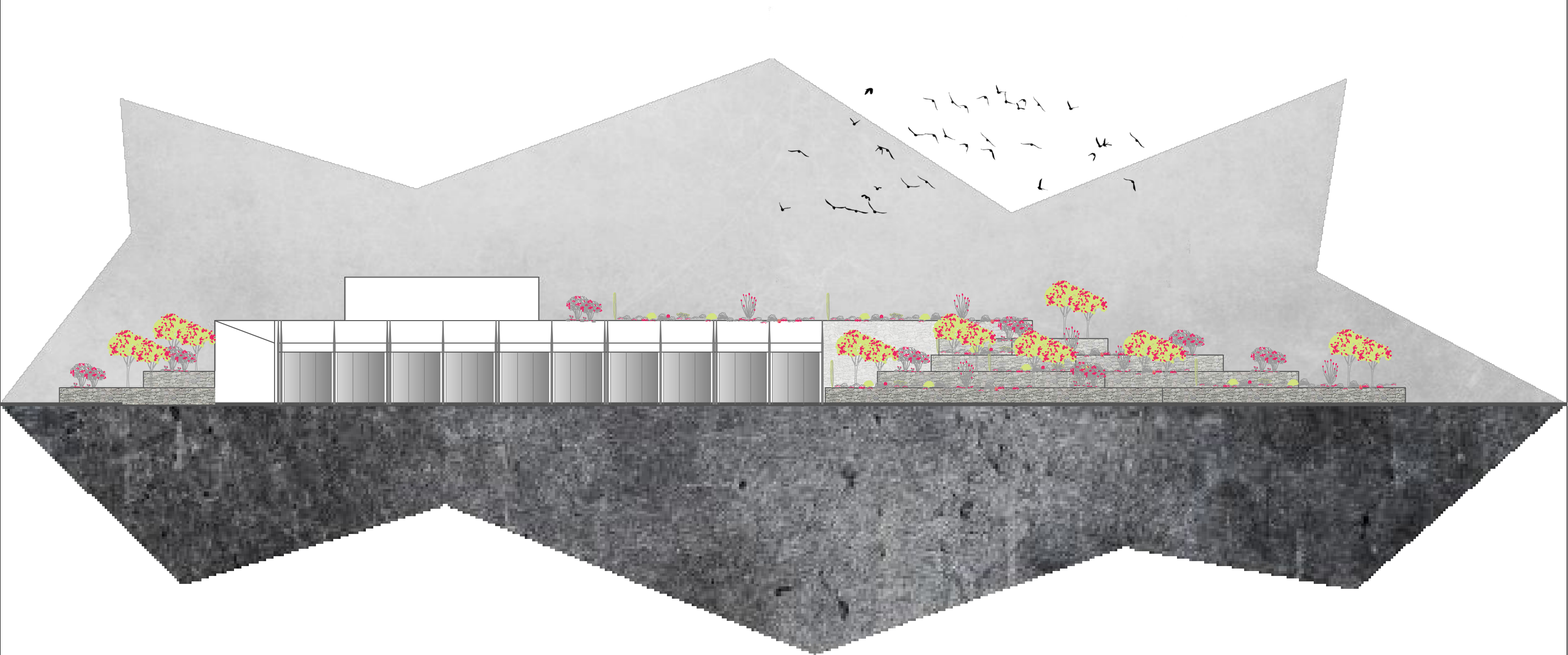

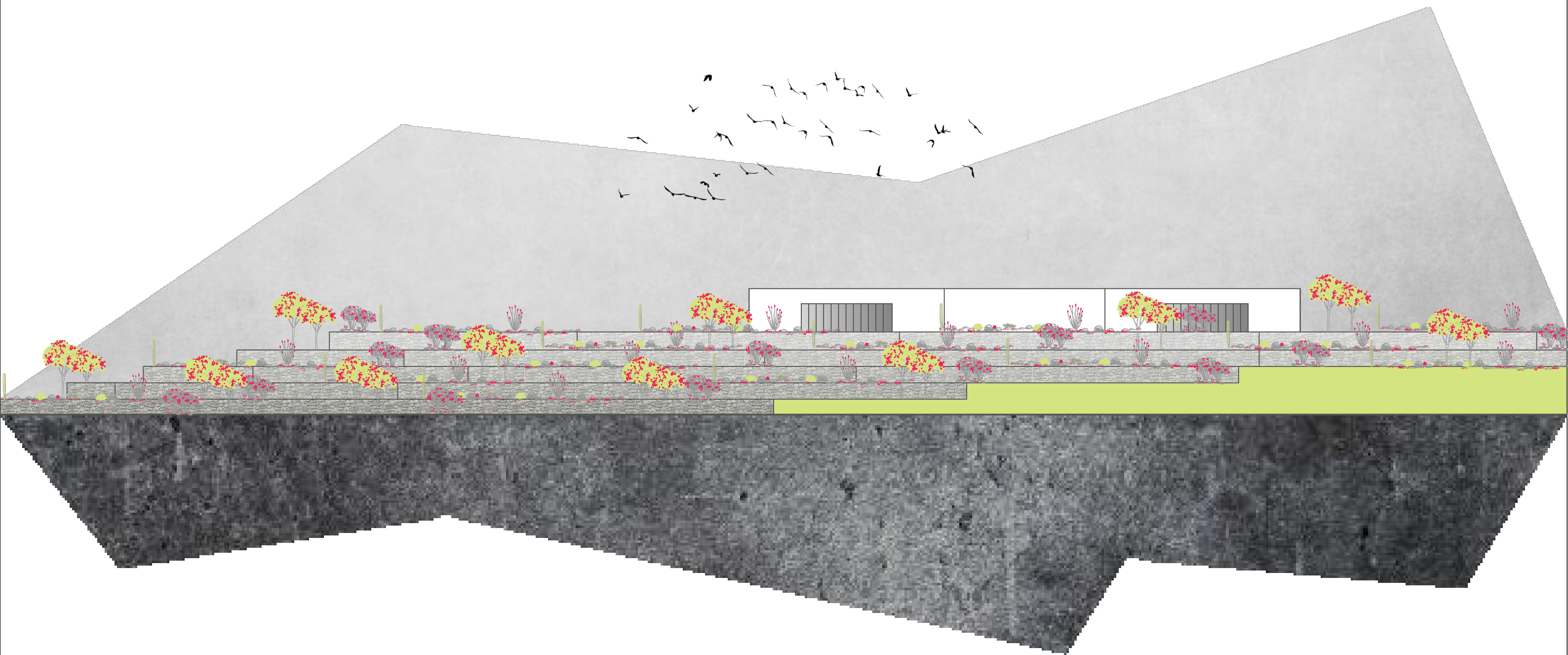

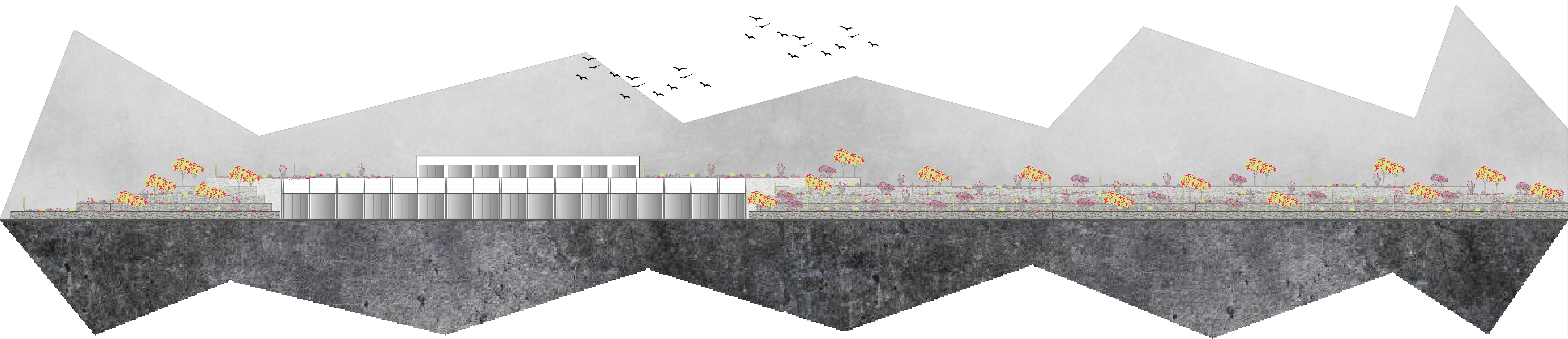

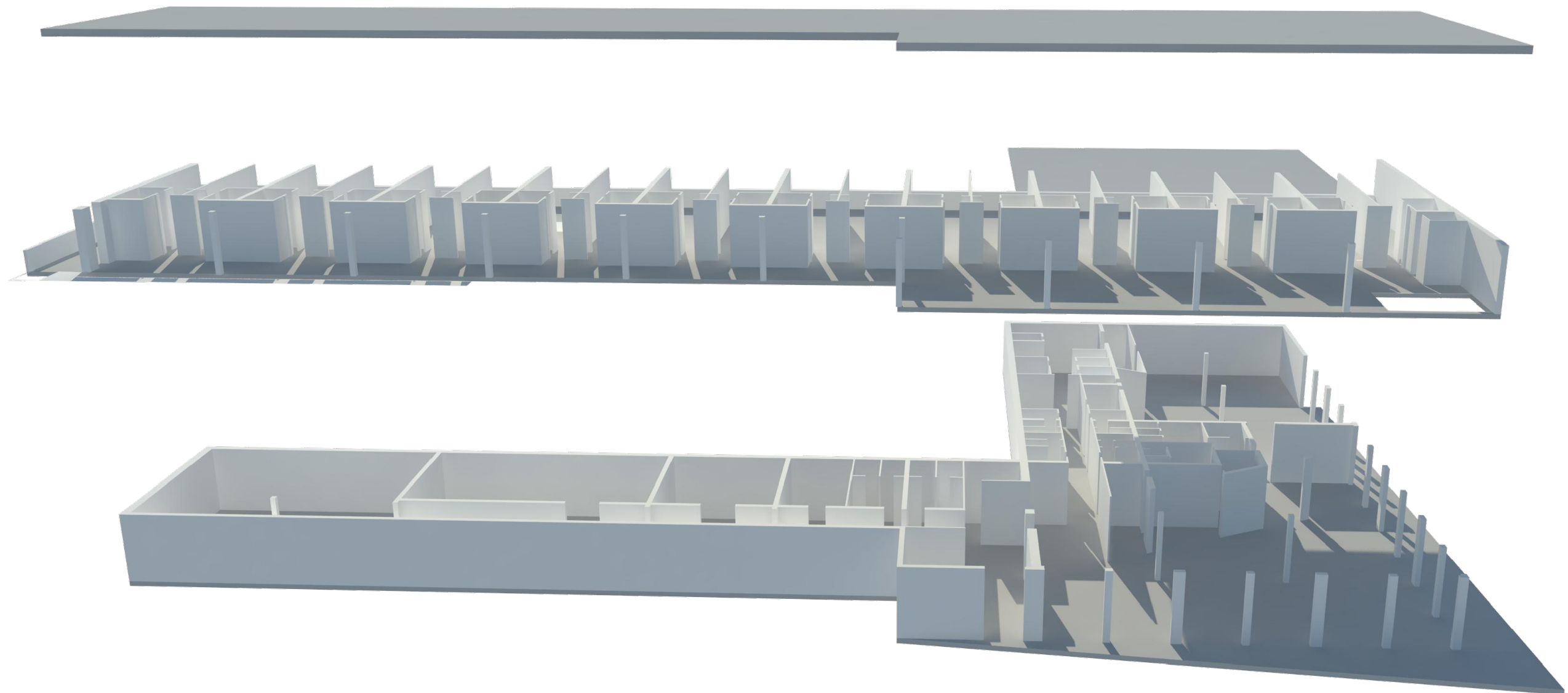

KONSTRUKCIJA
HOTELA

P _ etaža ±0.00

natkriveni ulazni prostor	150 m2
ulazni prostor+ lobby	246 m2
recepција	11 m2
ostava recepcije	7 m2
ured	10 m2
shop	22 m2
sanitarije (m+ž+i)	43 m2
caffe	102 m2
ostava caffe-a	18 m2
restoran	180 m2
kuhinja	110 m2
prostor za zaposlenike	32 m2
4 svlačione+ sanitarije4x11.....	44 m2
kontrolirani ulaz (kuhinjski blok)	27 m2
kontrolirani ulaz (gospodarstvo)	30 m2
domar	22 m2
čistačice	22 m2
praonica	27 m2
ostava alata	49 m2
energetski blok	100 m2
skupljanje i pročišćavanje kišnice.....	138 m2
vertikalna komunikacija	20 m2
komunikacija	120 m2

UKUPNO: 1 530 m2

BRUTO POVRŠINA: 1 705 m2

P+1 _ etaža +4.40

prostor za druženje	150 m2
vertikalna komunikacija	20 m2
komunikacija	82 m2
ostava	4 m2
20 spavaćih soba20x23.5.....	470 m2
wc.....	5.5m2
ulazni prostor.....	3 m2
soba.....	15 m2
balkon	570 m2

UKUPNO: 1 296 m2

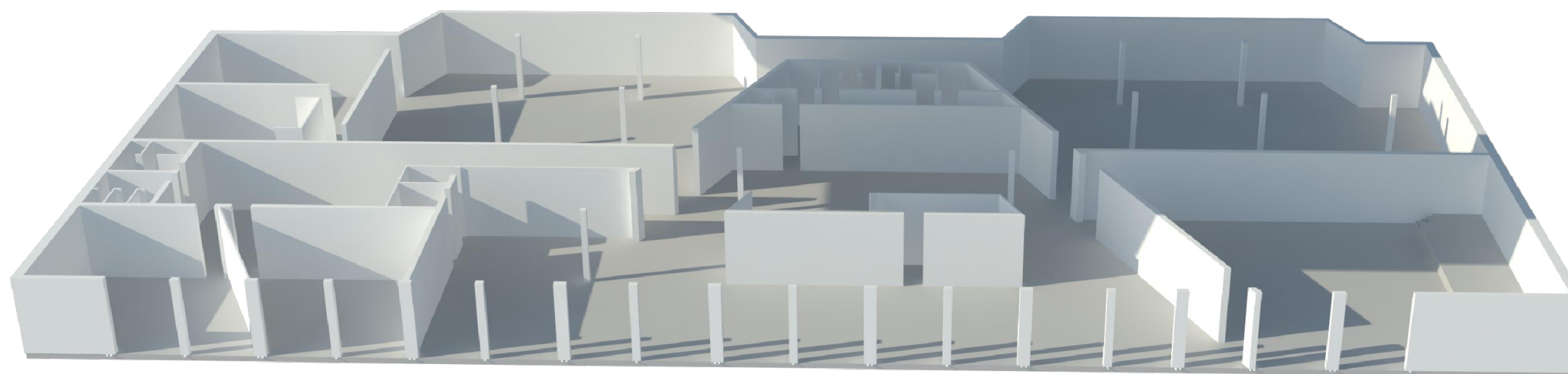
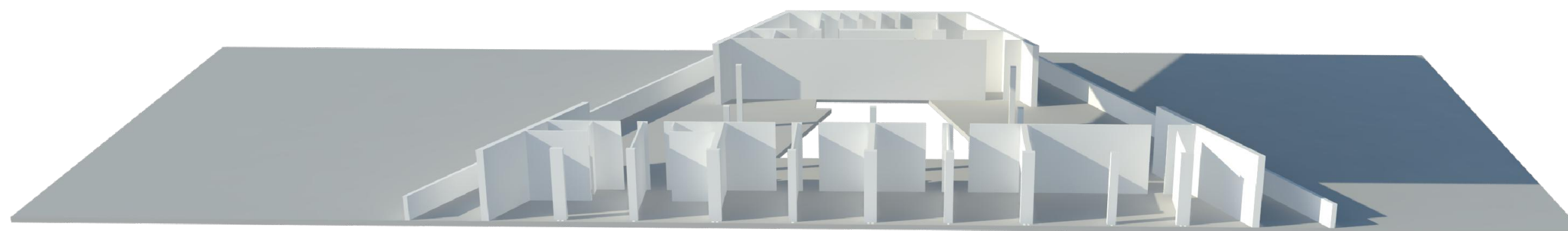
BRUTO POVRŠINA: 1 486 m2

UKUPNA POVRŠINA: 2 826 m2

UKUPNA BRUTO POVRŠINA: 3 191 m2

KONSTRUKCIJA
MUZEJA

P _ etaža ±0.00

natkriveni ulazni prostor	190 m2
ulazni prostor+ lobby+ recepcija	335 m2
garderoba	13 m2
caffe	128 m2
ostava caffe-a	13 m2
kongresna sala	257 m2
suvenirnica	74m2
ostava suvenirnice	11 m2
sanitarije (m+ž+i)	46 m2
učionica 01	63 m2
učionica 02	63 m2
predprostor učionica	81 m2
sanitarije (m+ž)	24 m2
stalni postav	500 m2
promjenjivi postav	350 m2
2 atrija_svjetlarnika	2x70.....140m2
vertikalna komunikacija	20 m2
komunikacija	55 m2

UKUPNO: 2 363 m2

BRUTO POVRŠINA: 2 485 m2

P+1 _ etaža +4.40

domar	22 m2
čistačice	14 m2
4 ureda	4x14.....56 m2
sala za sastanke	28 m2
ostava	7 m2
sanitarije (m+ž+i)	35 m2
PVN	260 m2
energetska prostorija	63 m2
komunikacije	44 m2
vanjska terasa	225 m2

UKUPNO: 754 m2

BRUTO POVRŠINA: 851 m2

ISKAZ
POVRŠINA
MUZEJA

UKUPNA POVRŠINA: 3 117 m2

UKUPNA BRUTO POVRŠINA: 3 336 m2

VIZUALIZACIJE

ZAHVALA

roditeljima na velikoj potpori